

2025

ПЛАН ЗА ЗАЩИТА ПРИ
БЕДСТВИЯ В ОБЩИНА
ГАБРОВО

Съдържание

1	Въведение.....	9
1.1	Правно основание за разработване на плана	9
1.2	Цели и задачи на плана, предназначение	9
1.3	Описание на географския район, обхванат от плана.....	10
1.4	Структура на плана за защита при бедствия	10
1.5	Връзка със стратегически и планови документи в областта на защитата при бедствия	11
1.6	Процедура по разработване и актуализация на плана.....	11
1.7	Подход и сценарии за планиране	12
2	Профил на риска	12
2.1	Обща характеристика природната, икономическата, социалната и екологичната среда	12
2.1.1	Природни характеристики, съотнесими с потенциални бедствия.....	12
2.1.2	Социални характеристики	21
2.1.3	Икономическо развитие.....	32
2.1.4	Състояние на сграден фонд и техническа инфраструктура.....	35
2.2	Идентификация на рискове, оказващи въздействие в района на община Габрово	40
2.2.1	Земетресения.....	42
2.2.2	Наводнения.....	44
2.2.3	Свлачища.....	45
2.2.4	Силни ветрове и бури.....	46
2.2.5	Снегонавявания, поледици и обледявания	47
2.2.6	Пожари и засушаване	49
2.2.7	Техногенни пожари.....	52
2.2.8	Техногенни бедствия	52
2.2.9	Епидемични взривове или биологични огнища.....	56
2.3	Анализ на риска в района на община Габрово	61
2.3.1	Земетресение	65
2.3.2	Наводнение, причинено от язовир „Христо Смирненски“	65
2.3.3	Речно наводнение от р. Янтра при гр. Габрово.....	66
2.3.4	Свлачище.....	70
2.3.5	Силни ветрове и бури.....	70
2.3.6	Снегонавявания, поледици и обледявания	71
2.3.7	Горски и полски пожари.....	73
2.3.8	Засушавания.....	74

2.3.9	Техногенни бедствия: промишлени аварии, аварии в газопреносна мрежа, пожари, пътно-транспортни произшествия, свързани с отделяне на опасни вещества, химично или биологично замърсяване	74
2.3.10	Техногенни бедствия: радиоактивно замърсяване	77
2.3.11	Инфекциозна заболяемост на хората – грип и грипоподобна епидемия	78
2.3.12	Епизоотични и епифитотични инфекции	80
2.4	Преценяване на риска.....	83
2.4.1	Земетресение.....	85
2.4.2	Наводнение, причинено от язовир Христо Смирненски“	85
2.4.3	Речно наводнение от р. Янтра при гр. Габрово.....	85
2.4.4	Свлачище.....	85
2.4.5	Силни ветрове и бури.....	85
2.4.6	Снегонавявания, поледици и обледявания	85
2.4.7	Горски и полски пожари.....	86
2.4.8	Засушавания.....	86
2.4.9	Техногенни бедствия: промишлени аварии, аварии в газопреносна мрежа, пожари, пътно-транспортни произшествия, свързани с отделяне на опасни вещества, химично или биологично замърсяване	86
2.4.10	Техногенни бедствия: радиоактивно замърсяване	86
2.4.11	Инфекциозна заболяемост на хората – грип и грипоподобна епидемия	86
2.4.12	Епизоотични и епифитотични инфекции	86
2.5	Обобщена оценка на риска от бедствия на територията на община Габрово. Приоритизиране на рисковете	86
3	Превенция.....	88
3.1	Принципи и приоритети за намаляване на риска от бедствия чрез превенция	88
3.2	Мерки за превенция - предотвратяване или намаляване на риска от бедствия	90
3.3	Превантивна дейност на институциите и местната власт.....	97
3.4	Описания на конкретни политики, мерки, методи и/или средства и дейности за постигане на желаните резултати за намаляване на риска от бедствия чрез превенция	98
4	Готовност.....	99
4.1	Общи положения.....	99
4.2	Организационна готовност.....	102
4.2.1	Ниво на готовност на основните части на ЕСС в община Габрово.....	102
4.2.2	Привеждане в готовност на екипите от ЕСС	103
4.2.3	Доброволни формирования	104
4.2.4	Проблеми с организационната готовност в община Габрово	104

4.2.5	Готовност на населението.....	105
4.3	Мерки за готовност	106
4.3.1	Изготвяне на Общинска програма за обучение.....	107
4.3.2	Изготвяне на Програма за тренировки и учения	107
4.3.3	Сключване на споразумения.....	108
4.3.4	План за ранно предупреждение.....	108
4.3.5	Преразглеждане и разработване на планове и оперативни процедури.....	109
4.3.6	Ресурси	109
5	Реагиране.....	110
5.1	Общи положения.....	110
5.2	Ред за ранно предупреждение.....	112
5.3	Принципи и цели и цели на реагирането.....	114
5.4	Роли и функции при реагирането	115
5.4.1	Функции на ниво община	116
5.4.2	Функции на ниво община на други структури, участващи в ЕСС.....	117
5.5	Специфични функции при реагиране	122
5.5.1	Земетресение.....	123
5.5.2	Речни наводнения и скъсване на язовирна стена.....	124
5.5.3	Авария с източник на ЙЛ и/или авария в АЕЦ.....	125
5.5.4	Обилни снеговалежи, снежни бури и заледяване, силни бури и ветрове.....	125
5.5.5	Горски пожари	126
5.5.6	Промислени аварии свързани с отделяне на опасни вещества.....	126
5.6	Други функции при реагиране.....	127
5.7	Координирано реагиране	130
5.8	Преминаване на управлението на по-високо ниво.....	132
5.9	Евакуация	132
5.10	Бедствено положение	133
5.10.1	Обявяване на бедствено положение.....	133
5.10.2	Удължаване срока на действие и прекратяване на бедственото положение	134
6	Възстановяване и подпомагане	134
6.1	Общи положения.....	135
6.2	Основни елементи на процеса по възстановяване и подпомагане.....	136
6.2.1	Оценки на щетите и първоначалните нужди	136
6.2.2	Организация на дейностите по възстановяване и подпомагане.....	137

6.2.3	Функции и отговорности при възстановяване и подпомагане.....	141
6.2.4	Източници на финансиране	142
7	Наблюдение и оценка	142
7.1	Принципи и критерии за мониторинг и оценка на Общинския план за защита при бедствия	143
7.2	Процес за мониторинг и оценка на ОПЗБ за изпълнението на функциите, дейностите и задачите, възложени с него.....	143
7.3	Процес за актуализация и преразглеждане на ОПЗБ, включително за поддържане на актуални процедури и списъци с ресурси	144
8	Приложения.....	145

СЪКРАЩЕНИЯ

ADR	Европейска спогодба за международен превоз на опасни товари по шосе
CRED	Център за изследване на епидемиологията на бедствията
ЕМ-DAT	Международна база данни за бедствия
АД	Акционерно дружество
АЕЦ	Атомна електроцентрала
БАБХ	Българска агенция по безопасност на храните
БД	Басейнова дирекция
БДДР	Басейнова дирекция „Дунавски район“
БНР	Българско национално радио
БНТ	Българска национална телевизия
БТА	Българската телеграфна агенция
БЧК	Български Червен кръст
ВЕЛ	Въздушни електропроводи високо напрежение
ВЕЦ	Водоелектрическа централа
ВиК	Водоснабдяване и канализация
ГДПБЗН	Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“
ГИС	Географска информационна система
ГОП	горни оценъчни прагове
ГПСОВ	Градска пречиствателна станция за отпадни води
ДАМТН	Държавна агенция за метрологичен и технически надзор
ДГС	Държавно горско стопанство
ДДС	Данък добавената стойност
ЕАД	Еднолично акционерно дружество
ЕО	Екологична оценка
ЕООД	Еднолично дружество с ограничена отговорност
ЕС	Европейски съюз
ЕСС	Единна спасителна система
ЗБ	Защита при бедствия
ЗБР	Закон за биологичното разнообразие
ЗЗБ	Закон за защита при бедствия
ЗИЗ	Западна индустриална зона
ЗООС	Закон за опазване на околната среда
ЗУТ	Закон за устройство на територията
ИЙЛ	Източник на йонизиращи лъчения
ИС	Информационната система
ИСЗ	Индивидуални средства за защита
КАВ	Качеството на атмосферния въздух
КСУБ	Координирана система за управление при бедствия
ЛКВ	Локален контролен възел
ЛСО	Локални системи за оповестяване
МБАЛ	Многопрофилна болница за активно лечение
МВР	Министерство на вътрешните работи
МДК	максимално допустимите концентрации
МЗХ	Министерство на земеделието и храните
МОСВ	Министерство на околната среда и водите
МС	Министерски съвет
НАВР	Неотложни аварийно-възстановителни работи
НЕК	Национална електрическа компания

НИМХ	Национален институт по метеорология и хидрология
НОЦ	Национален оперативен център
НСНРБ	Национална стратегия за намаляване на риска от бедствия
НСОРБ	Национално сдружение на общините в Република България
ОПЗБ	Общински план за защита при бедствия
ОБСНРБ	Общински съвет за намаляване риска от бедствия
ОБЩ	Общински щаб
ОД	Областна дирекция
ОДБХ	Областна дирекция по безопасност на храните
ОДЦ	Оперативно-дежурни центрове
ООД	Дружество с ограничена отговорност
ООН	Организацията на обединените нации
ОП	Оперативна програма
ОПЗБ	Областен план за защита при бедствия
ОПУ	Областно пътно управление
ОС	Оценка за съвместимостта
ОСНРБ	Областен съвет за намаляване на риска от бедствия
ОУП	Общ устройствен план
ПЗБ	План за защита при бедствия
ПИРО	План за интегрирано развитие на община
ПРСР	Програма за развитие на селските райони
ПСОВ	Пречиствателна станция за отпадни води
ПСПВ	Пречиствателна станция за питейна вода
ПСС	Планинска спасителна служба
ПУРН	План за управление на риска от наводнения
РАО	радиоактивни отпадъци
РДПБЗН	Регионална дирекция "Пожарна безопасност и защита на населението"
РДСП	Регионална дирекция „Социално подпомагане“
РЗИ	Регионална здравна инспекция
РЗПРН	Район със значителен потенциален риск от наводнения
РИОСВ	Регионална инспекция по околната среда и водит
РОУКАВ	Райони за оценка и управление на качеството на атмосферния въздух
РОЦ	Районен оперативен център
РПУ	Районно полицейско управление
РСПБЗН	Районна служба "Пожарна безопасност и защита на населението"
РУ	Районно управление
СЕ по ПЖ	син език по преживните животни
СЗО	Световна здравна организация
СИЗ	Северна индустриална зона
СК	спомогателни корпуси
СНРБ	Съвет за намаляване на риска от бедствия
СОП	стандартни оперативни процедури
СЦР	Северен централен район
ТЕЛК	Териториални експертни лекарски комисии
ТЕЦ	Топлоелектрическа централа
ТП ДГС	Териториално поделение „Държавно горско стопанство“
ТУ	Технически университет
ФПЧ	Фини прахови частици
ФСЕС	Фонд „Солидарност“ на Европейския съюз
ФтЕЦ	Фотоволтаична електрическа централа

ЦОРХВ	Център за оценка на риска по хранителната верига
ЦСМП	Център за спешна медицинска помощ
ЮИЗ-З	Южна индустриална зона – запад
ЮИЗ-И	Южна индустриална зона – изток
ЮЛ	Юридическо лице

1 Въведение

1.1 Правно основание за разработване на плана

Планът за защита при бедствия (ПЗБ) на Община Габрово е разработен на основание чл. 9 от Закона за защита при бедствия (ЗЗБ) и спазване на изискванията на Указания за разработването и готовността за изпълнението на планове за защита при бедствия, разработени на основание чл. 9, ал. 15 от ЗЗБ от Съвета за намаляване на риска от бедствия към Министерски съвет на Република България.

1.2 Цели и задачи на плана, предназначение

Планът за защита при бедствия на община Габрово е насочен към осигуряването на защитата на живота и здравето на населението, опазването на околната среда и имуществото при бедствия, проявяващи се на територията на община Габрово.

Целите на плана включват:

- осигуряване на ефективно и ефикасно управление на риска от бедствия чрез координирани реакция на всички участници в процесите по превенция, реакция, възстановяване и подпомагане;
- ограничаване на рисковете от природни и причинени от човека опасности по разходо-ефективен начин;
- максимално намаление на неблагоприятното въздействие на опасностите върху човешкия живот, социалната и икономическа обществена структура, техническата инфраструктура, собствеността и околната среда;
- осигуряване на възможност за реагиране и възстановяване последствията от настъпили природни и технологични бедствия.

Основните задачи на Плана са свързани с:

- идентифициране и приоритизиране на високорискови събития и техни последствия (или елементи), които биха могли да окажат сериозно негативно въздействие върху живота и здравето на населението, публичните системи за реакция и предоставяне на основни публични услуги, материални активи, независимо от тяхната собственост и състоянието на околната среда;
- дефиниране на мерки за предотвратяване или намаляване въздействието на оценени като високорискови бедствия и създаване на рамка на конкретни подходи и мерки за превенция от страна на институциите и населението;
- изготвяне на процедури за реакция при настъпване на бедствие и възстановяване и подпомагане при настъпили негативни последствия.

Планът за защита при бедствия е разработен за нуждите на две основни целеви групи:

- членовете на общинския съвет за намаляване на риска от бедствия, имащи отношение към намаляването на риска от бедствия и местните структури и части на ЕСС, които имат отговорности и задължения по изпълнението на плана;
- населението – основна роля в процесите на подготовка и достигане на състояние за справяне с възникнали бедствия. Планът за защита при бедствия е

предназначен за информиране и запознаване с опасностите и рисковете, които застрашават населението на община Габрово.

1.3 Описание на географския район, обхванат от плана

Община Габрово е разположена в Централна Северна България, като територията ѝ обхваща част от северните склонове на Централна Стара планина и части от билото на СевлиеВСкия дял на планината до Предбалкана. Разположена е на площ от 555,6 кв. км.

Габрово граничи с 4 общини и 1 административна област. На север общината граничи с общините Севлиево и Дряново. На изток община Габрово граничи с община Трявна, на юг с община Казанлък, а на запад с община Севлиево. Южната административна граница преминава по билото на Стара планина и отделя община Габрово от община Казанлък и област Стара Загора. (Южен централен район за планиране). Град Габрово отстои на около 200 км от град София. Градът е разположен по поречието на река Янтра, в северното подножие на Шипченския дял на Стара планина. В непосредствена близост до него, в курортен комплекс "Узана" се намира географският център на България. Стратегическото местоположение на града определя значението му като важен транспортен възел и задава потенциала му за пространствено развитие.

Географското разположение на Община Габрово определя наличието на предпоставки за приоритетно развитие на определени дейности. Релефът е предпоставка за формата и структурата на града – линейна с разклонения по поречието на реките Янтра, Синкевица и Паничарка. Съгласно биоклиматичната класификация и общата оценка на природните условия, Габрово е в зона на благоприятна за обитаване среда с преобладаващи комфортни климатични условия.

1.4 Структура на плана за защита при бедствия

Структурата на ПЗБ е в съответствие с изискванията на Указанията за разработването и готовността за изпълнението на планове за защита при бедствия¹ и включва:

- определяне на целите на плана и връзката му с НСНРБ;
- профил на риска - приоритизирани рискове от реализацията на различните типове бедствия за съответната територия;
- превенция - мерки за предотвратяване или ограничаване на риска от бедствия, мерки за защита на населението;
- готовност;
- реагиране;
- възстановяване и подпомагане;
- наблюдение и оценка;
- приложения.

¹ разработени на основание чл. 9, ал. 15 от ЗЗБ от Съвета за намаляване на риска от бедствия към Министерски съвет на Република България

1.5 Връзка със стратегически и планови документи в областта на защитата при бедствия

Планът за защита при бедствия на община Габрово е интегриран документ, който отчита предвижданията на документи в областта на превенция на риска и защита при бедствия на национално, областно и секторни нива. Министерският съвет на Република България формира и осъществява държавната политика в областта на защитата при бедствия, съгласно чл. 62, ал. 1 Закона за защита при бедствия. Националната стратегия за намаляване на риска от бедствия определя стратегическите цели за намаляване на риска от бедствия на територията на Република България. ПЗБ следва да е в съответствие с НСНРБ, а определените в него цели следва да реферират към постигане на съответните цели на стратегията.

ЗЗБ не свързва пряко Националния план за защита при бедствия с общинските и областните планове за защита при бедствия. Въпреки това, те се разработват паралелно и са свързани, за да се гарантира плавен преход между управлението при бедствия на общинско, областно и национално ниво.

ПЗБ на Община Габрово е разработен в пряка връзка с Областния план за защита при бедствия и аварийните планове на юридическите лица и едноличните търговци, които осъществяват дейност с рискови вещества и материали, която представлява опасност за възникване на бедствие на територията на община Габрово.

ПЗБ на Община Габрово отчита и предвижданията на общи стратегически документи, както и секторни документи, действащи на национално, регионално и общинско ниво като отчита взаимодействието между факторите, условията и потенциала за специфичното пространствено развитие на общината, мрежата от населени места и отделните сектори (селско стопанство, индустрия, транспорт, екологична инфраструктура, здравни и социални услуги, туризъм и др.), залегнали в устройствените планове и схеми за развитие на територията.

1.6 Процедура по разработване и актуализация на плана

Съгласно предвижданията на ЗЗБ, Планът за защита при бедствия се разработва от Общинския съвет за намаляване на риска от бедствия² и се приема от Общинския съвет - Габрово, след съгласуване с Областния съвет за намаляване на риска³. Планът за защита при бедствия се преразглежда и актуализират най-малко веднъж на 5 години, след всяко въвеждане на съответния план, както и при промяна на нормативната уредба, свързана с изпълнението им.

Планът за защита при бедствия може да се преразглежда и актуализира най-малко веднъж на 5 години, както и при промяна на нормативната уредба, свързана с изпълнението му⁴.

² чл. 65а, ал. 1 от ЗЗБ

³ чл. 64а, ал. 1 от ЗЗБ

⁴ чл. 9, ал. 14 от ЗЗБ

1.7 Подход и сценарии за планиране

При изготвяне на Плана за защита при бедствия на община Габрово е приложен комплексен подход, като са разработени сценарии за всички опасности, които биха могли да окажат неблагоприятно въздействие в община Габрово и са характеризирани техните вероятност на случване и последствия.

2 Профил на риска

Профилирането на риска разглежда неговите характеристики и осигурява основа за приоритизация на ресурсите и действията при планиране на защита при бедствия. За целта са описани основните елементи на природната, социалната, икономическата среда и инфраструктурата в община Габрово, като са открити тези, които биха имали пряко въздействие върху характеристиките на риска.

Използваните процедури и методология за оценката на риска от бедствия се основават на „Указания за разработването и готовността за изпълнението на планове за защита при бедствия“ на Съвета за намаляване на риска от бедствия към Министерския съвет, както и на принципите и методите в БДС ISO 31000: „Управление на риска – принципи и указания“ и БДС ISO 31010: „Управление на риска – методи за оценяване на риска“.

2.1 Обща характеристика природната, икономическата, социалната и екологичната среда

2.1.1 Природни характеристики, съотносими с потенциални бедствия

2.1.1.1 Релеф и климат

Община Габрово е разположена върху речните тераси на реките Янтра, Синкевица, Паничка, Жълтешка и Лопушница. Релефът като цяло е хълмист и планински и представлява сложно морфографско съчетание от надлъжни височини и тесни платовидни ридове със стръмни склонове, очертани от дълбоко всечени напречни проломи и надлъжни долини, придружени от значителни по обхват долинни разширения. Релефните форми са усложнени от съвременни ерозионни процеси, изразяващи се чрез изграждането на склонове, насипи, наноси и терасирания от човешка дейност. На територията на общината не се наблюдават оголени скатове и брегове и други подобни явления.

Релефът на община Габрово е полупланински. Неговият характер е обусловен от Средна Стара планина и протичащата през територията на общината река Янтра. Най-ниската надморска височина за общината като цяло е 150 м. по поречието на р. Лопушница, а най-високата 1495 м. в местността „Антово падало“, където се намират изворите на р. Янтра. Около град Габрово са разположени платовидния рид Стражата (788м) и Габровските надлъжни височини (870м).

Габрово е типичен планински град, изграден върху терасите и поречието на три реки. Надморското ниво на града варира от 350 м. до 700 м. равнище, като средната надморска височина се определя на 392 метра. Теренът е насечен, с общ наклон на север, с меки заоблени била и относително тесни, със стръмни склонове, терени покрай реките.

Силно просечения от р. Янтра и нейните притоци терен, е предопределил териториалното развитие на града, пряко свързано с релефните форми и характерна, силно удължена линейна структура на града с дължина около 25 км. На север теренът формира зона с почти равнинен характер. Там е разположена и най-голямата индустриална зона в града.

Климатът в района е умерено-континентален. Община Габрово попада в района на Предбалканския припланински и нископланински климатичен район на Умерено континентална климатична подобласт от Европейско-континентална климатична област. Този климатичен район обхваща хълмистите и припланински места, разположени непосредствено пред Стара планина с надморска височина на север средно 300-350 м., а на юг достига до 800-1000 м. н. в.

Специфичните климатични условия в града се определят от няколко фактора. От една страна разположението му на север от Стара планина прави районът открит по отношение на студените северни и североизточни нахлувания, както и по отношение атлантическите въздушни маси. От друга страна климатът в района се формира под непосредственото влияние на издигащите се от юг склонове на Стара планина. Това въздействие е най-силно проявено върху режима на валежите, температурите и вятъра, и до голяма степен върху режима на облачността и останалите метеорологични елементи. Формирането на климатичните условия в този район до голяма степен е повлияно и от сложната морфология на терена и разнообразния характер на постилащата повърхност. Не на последно място съществена роля при формирането на микроклиматичните особености играе и руслото на р. Янтра.

Зимата в Габрово е относително студена. Характерна особеност на термичния режим през зимата в района са периодичните прояви на фьон, поради което максималните температури са относително по-високи (с около 3-4 градуса) от тези в други части на страната със същата надморска височина. Лятото не е така горещо както в другите по-отдалечени от планината и по-ниски части на Дунавската хълмиста равнина. Влиянието на Стара планина обуславя нарастване на летните валежи.

2.1.1.2 Геология

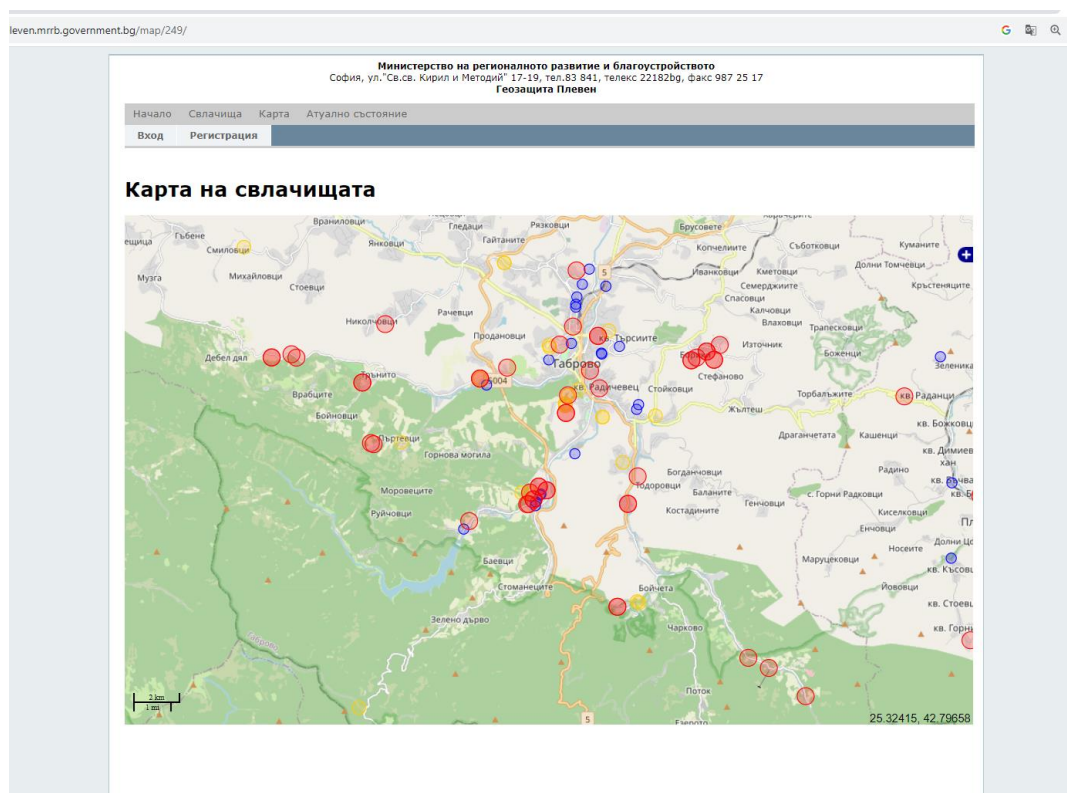
На територията на общината няма наличие на изкопаеми течни или твърди горива и цветни и черни метали. Има наличие на находища на нерудни полезни изкопаеми – основно алувиални отложения от чакъл и малко пясък, които са ценни както инертен материал. В рамките на община Габрово има находища на здрави варовици, които са с ограничено разпространение и находища от флиш (долнокреден седимент) с широко разпространение. Полезните изкопаеми са ограничени и по вид и по запаси.

За територията на общината, както за територията на цялата област са характерни следните геоложки опасности: тектонични движения/земетресения, почвена ерозия, свлачища и срутища.

Геолого-геоморфоложките условия на гр. Габрово са подходящи за възникването и развитието ерозионно-свлачищни процеси. Ерозията е проявена в основата на склоновете. Свлачищата са разположени в средната част на склона. Възникването им е вследствие на ерозионно подкопаване на долните части на склона и водонасищане вследствие интензивни валежи. Срутищата са проявени по стръмните скални откоси.

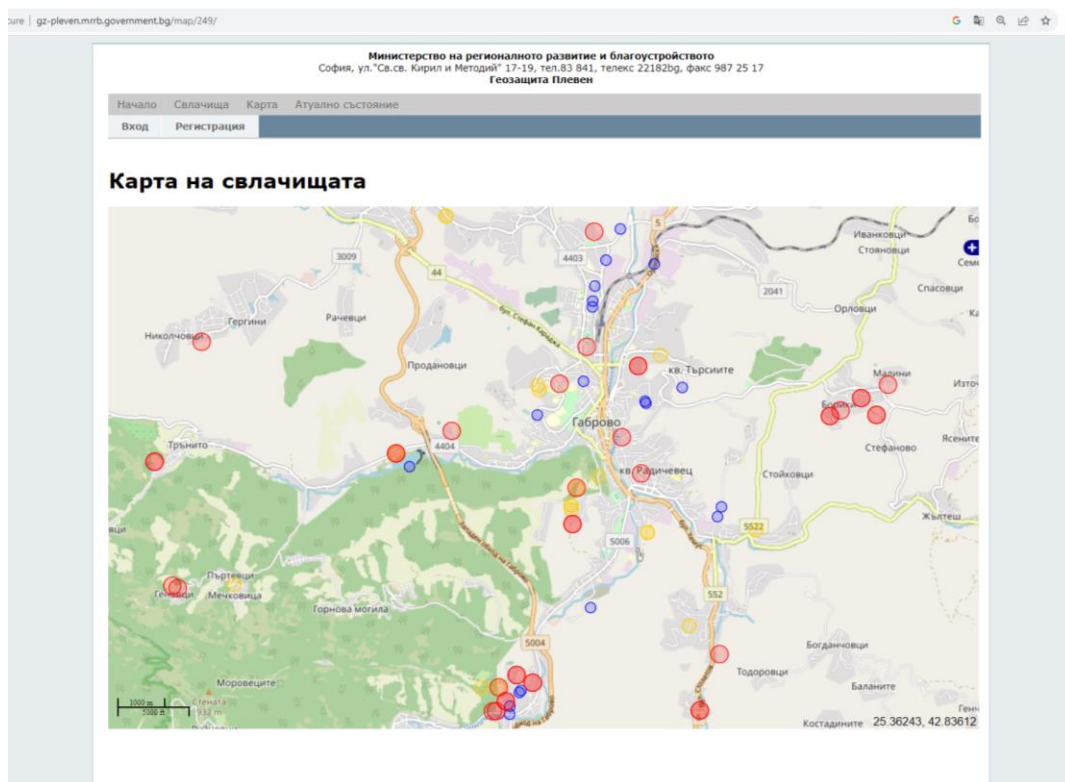
Незначителна част от обрушените скални блокове достигат средните и по-долни части на склона.

От „Геозащита - Плевен“ ЕООД са регистрирани 77 свлачищни района, от които преобладаващият брой са в активен стадий. Съгласно оценката, направена в предварителния проект на ОУП на община Габрово, повечето от тях са малки по площ и с нисък интензитет.

Източник: „Геозащита - Плевен“ ЕООД

В същото време значителна част от свлачищата са съсредоточени на територията на гр. Габрово, което предопределя и критичното им значение по отношение на градската среда, инфраструктура и инвестиции.

Източник: „Геоащита - Плевен“ ЕООД

Предварителния проект на ОУП на община Габрово посочва, че големите и дълбоки свлачища обхващат цели квартали и тяхното укрепване е скъпо и не винаги достатъчно ефективно. Това особено е валидно при частично изпълнение на проектите за укрепване, при което съществува реална опасност от нови активизации на свлачищата при екстремни стойности на дестабилизиращите фактори.

В резултат на добива на нерудни полезни изкопаеми нарушените терени заемат малка площ - 0.13% от територията на общината.

2.1.1.3 Околна среда

2.1.1.3.1 Води

Територията на община Габрово включва поречията на реките Янтра, нейните горни притоци Паничарка, Синкевица, Жълтешка и техните по-малки притоци, които спадат към малките и средни карстови реки. Те имат дъждовно-снежен режим с есенен минимум на оттока и пролетен максимум. Река Янтра води началото си от Стара планина и е с обща водосборна област 7892 км² и дължина 286 км до вливането си в р. Дунав. Повърхностните води на притоците на р. Янтра не подлежат на мониторинг.

Гъстотата на речната мрежа в поречието варира. За р. Янтра тя е 0.7 км/км², докато за притоците се движи в граници от 0.3 км/км² (за р. Елийска) до 1.5 км/км² (за р. Острецка). Средната надморска височина за цялата водосборна област е 470 м. Средният наклон е в границите между 10,6% и 48%. В района на Габрово поречието на Янтра се състои от следните типове реки:

- предпланински каменен тип;
- малки и средни чакълесто-пясъчни реки;

- малки и средни карстови реки.

Югозападно от град Габрово е изграден язовир „Христо Смирненски“, който е основен източник на питейна вода за града. Язовирът е с площ 1054 км². Той е силно модифицирано водно тяло към категория средни средно високи сладководни езера с дълбочина над 6 м. Язовирът е класифициран от ПУРН 2016-2021 като зона за защита на повърхностни води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване.

Освен от язовир „Христо Смирненски“ питейна вода за гр. Габрово се подава и от следните водоизточници: речно водохващане Сапатовец, каптаж Потока и дренаж Соколски манастир с общ дебит 36 л/сек. За 10 населени места се доставя вода от „Бяла“ ЕООД – Севлиево. Останалите обслужвани населени места от общината се водоснабдяват от местни водоизточници.

В хидроложко отношение районът е слабо водообилен на подземни води. Доколкото има такива, те са привързани към алувиалните отложения по главните отводнителни пътища, обусловени от малките реки в околността. Излизащите на самоизлив пукнатинни води в скалните комплекси представляват началото на редица водни течения в района.

Територията на град Габрово и общината се отнася към Басейнова дирекция „Дунавски район“ с център Плевен.

В изготвения от БД План за управление на риска (ПУРН) са предвидени мерки за ефективно управление на риска от наводнения. Община Габрово попада в защитени зони от екологичната мрежа Натура 2000 и предприетите устройствени решения и мерки за опазване на водите от замърсяване осигурява и опазване водните екосистеми в тези територии. Опазването на водите в защитените и чувствителните зони (всички водни обекти във водосбора на р. Дунав на територията на страната) следва да се осъществява чрез мерки, насочени към:

- опазване на водите за питейно водоснабдяване, вкл. мерките за опазване на качеството им с оглед намаляване нуждата от пречистване на входа на водоснабдителната система;
- регулиране на емисиите чрез определяне на забрани за въвеждане на замърсители от точкови и дифузни източници, предотвратяване на замърсяването с приоритетни вещества;
- мерки за защитените територии и зони, обявени за опазване на местообитанията и биологичните видове;
- мерки свързани с климатичните промени.

В екологично отношение пресните подземни води в обсега на община Габрово количествено не са в риск, но по качество са рискови, поради уязвимостта им към замърсяване.

На територията на община Габрово функционират и 10 микроязовири, които не оказват съществено влияние върху максималния отток /върховете на високите вълни/, поради сравнително малкия обем, с който разполагат - от 10 000 до 500 000 м³.

Код	Язовир	Обем	Населено място	Собственик	Оператор
GAB-14218-1165	Язовир "Хр. Смирненски"	27,700 млн. куб. м	Габрово	Областна администрация - Габрово	"Водоснабдяване и канализация" ООД - гр. Габрово
GAB-14218-1155	Язовир "Синкевица"	500 хил. куб. м	Габрово	Община Габрово	Община Габрово
GAB-87120-1163	Язовир "Сеферчер"	70 хил. куб. м	Драгановци	"Напоителни системи" ЕАД - клон Среден Дунав	"Напоителни системи" ЕАД - клон Среден Дунав
GAB-23159-1164	Язовир "Лопушница"	1754 хил. куб. м	Драгановци	"Напоителни системи" ЕАД - клон Среден Дунав	"Напоителни системи" ЕАД - клон Среден Дунав
GAB-14218-1156	Язовир "Яна"	142 хил. куб. м	Габрово	"Айви БГ" ООД	
GAB-57675-1157	Язовир "Разсадника"	43 хил. куб. м	Поповци	Държавно предприятие "Управление и стопанисване на язовири"	Държавно предприятие "Управление и стопанисване на язовири"
GAB-14533-1159	Язовир "Пача бара"	60 хил. куб. м	Гарван	Държавно предприятие "Управление и стопанисване на язовири"	Държавно предприятие "Управление и стопанисване на язовири"
GAB-57675-1158	Язовир "Белчев дол"	12 хил. куб. м	Поповци	Държавно предприятие "Управление и стопанисване на язовири"	Държавно предприятие "Управление и стопанисване на язовири"
GAB-14533-1161	Язовир "Гергини I"	15 хил. куб. м	Гарван	"ВЕНЦИ" ЕООД	
GAB-14533-1162	Язовир "Гергини II"	25 хил. куб. м	Гарван	Държавно предприятие "Управление и стопанисване на язовири"	Държавно предприятие "Управление и стопанисване на язовири"
GAB-14533-1160	Язовир "Фазанарията"	20 хил. куб. м	Гарван	"Земинвест" ЕАД	

Източник: ОУП на Община Габрово и

https://dams.damtn.government.bg/index.php?option=com_webregister&view=items&Itemid=107

2.1.1.3.2 Въздух

В обхвата на определените от МОСВ райони за оценка и управление на качеството на атмосферния въздух (РОУКАВ), в пределите на СЦР попадат следните зони с превишаване на установените норми и горни оценъчни прагове (ГОП) – **общини Горна Оряховица, Велико Търново, Свищов, Силистра, Русе, Габрово, Севлиево, Разград и Трявна**. Основният проблем по отношение качеството на атмосферния въздух (КАВ) в СЦР, както

и за страната въобще, е замърсяването с ФПЧ10. Стойностите на концентрациите на останалите замърсители – серен диоксид, азотен диоксид и никел се запазват сравнително ниски и постоянни през последните няколко години и са значително под допустимите норми за качество на атмосферния въздух.

В края на 2019 г. община Габрово внедри цялостно решение за непрекъснат мониторинг на КАВ в гр. Габрово, като са инсталирани 9 станции за 24-часово наблюдение. Проследяват се ключови места с висок риск от замърсяване, райони със завишен трафик и зелени зони в града. Налице е възможност за проследяване на данните за КАВ в реално време чрез онлайн карта.

Община Габрово поддържа и интерактивен портал - Gabrovo Green⁵, за визуализиране на данни за околната среда в Община Габрово с цел информиране на гражданите и създаване на ангажираност с проблемите на околната среда и климата. В портала са налични данни за качеството на въздуха, качеството и нивото на водните ресурси, фоновият шум и радиационният фон в различни точки за постоянен мониторинг на територията на Габрово. Освен за визуализиране в порталът, данните се обработват в облачна система за анализ на данните с цел подпомагане на администрацията в процесите за градско планиране и мерките за подобряване на околната среда.

Анализът на състоянието на КАВ в община Габрово, извършен в рамките на подготовката на проект на Програма за опазване на околната среда на община Габрово 2023-2027г.⁶ разкрива, че за периода 2016-2021 г. е постигната устойчива тенденция на подобряване на КАВ. Налични са превишения по показател ФПЧ през зимния период с основен източник битовото отопление. Транспортът също е определен като значим източник на замърсяване поради отсъствието на обходни маршрути за транзитния трафик и високата възраст на автомобилния парк. Анализът посочва, че промишлените предприятия също натоварват КАВ по показатели прах, въглероден оксид, серни оксиди, азотни оксиди, летливи органични съединения и др.

Газификацията на предприятия и битови абонати допринася в голяма степен за подобряване чистотата на въздуха.

2.1.1.3.3 Почви

Почвите в община Габрово са бедни на хумус, слабо плодородни. Не са идентифицирани проблеми с почвено замърсяване на територията на общината – с тежки метали, пестициди. Няма данни за заблатени почви.

Съгласно данни от изготвен доклад от 2018 г., след осъществени анализи (извършени от Регионалната лаборатория в гр. Велико Търново), съдържанието на тежки метали в почвата е под максимално допустимите концентрации (МДК), определени с Наредба №3 от 1 август 2008 г. за допустимо съдържание на вредни вещества в почвата.

⁵ <https://green.gabrovo.bg/>

⁶ https://gabrovo.bg/files/Otdel%20OSV/%D0%9F%D0%9E%D0%9E%D0%A1_%D0%93%D0%B0%D0%B1%D1%80%D0%BE%D0%B2%D0%BE_2023-2027.pdf

Няма официална информация за замърсяване на почвите в района с пестициди, както и да са силно повлияни от ерозионни процеси.

Почвите в Габровска област варират от слабо до средно кисели. Резултатите от анализите на провеждания мониторинг II ниво (вкисляване) през годините не показват промени в стойностите на вредна киселинност на почвата в пунктовете, в която тя се проследява.

2.1.1.3.4 Шум

Измервания и оценки на въздействие на шума се извършват от РЗИ – Габрово и РИОСВ – Велико Търново. Резултатите показват наличие на системно превишаване на нормата в пунктовете от категория "разположени върху територии, прилежащи към пътни, железопътни и въздушни трасета", както и за пунктовете, "разположени върху територии, подлежащи на усилен шумозащита". Единствено резултатите от мониторинга и на трите пункта, "разположени върху територии с промишлени източници на шум" показват устойчиво спазване на нормите за шумово натоварване. Най-силно влияние върху акустичната обстановка оказва транспортният шум, който е около 80 - 85% от общото шумово натоварване, по данни на РЗИ - Габрово.

В периода 2016 - 2021 г. в община Габрово са направени значителни инвестиции, адресиращи основните източници и фактори, водещи да високи нива на шумово замърсяване. Намаляването на шумовото натоварване е един от положителните ефекти от реализацията на проекта за развитие на устойчив градски транспорт на гр. Габрово, финализиран през 2021 г. Подобряването на транспортната инфраструктура и комфортът и обслужването водят до увеличаване атрактивността на обществения транспорт и намаляване на автомобилния трафик в града. Закупуването на почти безшумни превозни средства (електробуси) води до намаляване на шума в градската среда.

Положителен ефект имат и мащабните инвестиции в градската среда, в т.ч. в реконструкция на улици и ключови кръстовища, създаване на зони с ограничение на скоростта до 30 км/ч, и както и инвестициите в зелената инфраструктура и създаване на зелени пояси. Общината инвестира значителни средства и в мерки за подобряване на пешеходното и велосипедно придвижване и мерки за въвеждане на електромобилност.

2.1.1.3.5 Битови отпадъци

За региони Габрово и Трявна е изградено депо за неопасни отпадъци на територията на община Габрово. Регионалното депо – Габрово разполага с един брой клетка за битови, строителни и производствени отпадъци. В клетката за депониране са изградени съоръжения за отвеждане на инфилтратните води и сметищния газ, които се насочват съответно към локална пречиствателна станция за отпадъчни води, работеща на принципа на обратна осмоза и инсталация за високотемпературно изгаряне на отделените газове. Изградена е и инсталация за компостиране на растителни и хранителни отпадъци, която е с проектен капацитет 10 000 т./г. Обособена е площадка за временно съхранение на строителни отпадъци и земни маси с цел тяхното оползотворяване. На специално обособена площадка, разположена в територията на депото и с площ над 2 дка, е построено производствено хале, в което е монтирана и настроена сепариращата инсталация.

Дейностите по събиране и извозване на битови отпадъци се осъществяват от общинско предприятие "Благоустрояване" – Габрово, което покрива на 100% всички 134 населени места и техните жители в общината по данни на РИОСВ - Велико Търново. Събирането на битови отпадъци се извършва в различни видове съдове, съобразени както с релефните и климатични особености на територията на община Габрово, така и със състоянието на пътната инфраструктура вътре в населените места и между самите тях, със степента и гъстотата на застрояване, в т.ч. с броя на домакинствата, заведенията, учредженията и потенциалното количество отпадъци, генерирани от тях.

В периода 2019 - 2020 г. в гр. Габрово са изградени шест площадки за подземно сметосъбиране. Изграждането на подземни контейнерни площадки значително оптимизира събирането и транспортирането, като предприятието към настоящия момент не разполага със специализиран камион за събирането им. С увеличаване на този тип контейнерни площадки, необходимостта от придобиване на такъв тип специализиран автомобил ще бъде належаща.

2.1.1.3.6 Защитени територии

Категориите защитени територии съгласно Закона за защитените територии включват:

- резерват;
- национален парк;
- природна забележителност;
- поддържан резерват;
- природен парк;
- защитена местност.

Данните от Регистъра на защитените територии и защитените зони в България⁷ показват, че на територията на община Габрово са разположени един национален парк, един резерват и шест защитени местности:

Таблица 1. **Защитени територии в община Габрово**

Наименование	Категория	Местоположение
ЗТ Българка	Природен парк	гр. Габрово, с. Чарково
ЗТ Боженци	Защитена местност	с. Боженците
ЗТ Бостанчетата	Защитена местност	с. Боженците
ЗТ Люляците	Защитена местност	с. Дебел дял
ЗТ Соколски манастир	Защитена местност	гр. Габрово
ЗТ Езеро Биляковец	Природна забележителност	с. Здравковец

Източник: Регистър на защитените територии и защитените зони в България

Данните от Регистъра на защитените територии и защитените зони в България⁸ показват, че на територията на община Габрово са разположени следните защитени зони:

⁷ http://pdbase.government.bg/zpo/bg/index_search.jsp

⁸ http://pdbase.government.bg/zpo/bg/index_search.jsp

Таблица. 2. **Защитени зони в община Габрово**

Наименование	Категория	Местоположение
33 Българка	33 по двете директиви	гр. Габрово, с. Чарково
33 Витата стена	33 по директивата за местообитанията	гр. Габрово, с. Армения, с. Гръблевци, с. Драгановци, с. Здравковец, с. Златевци, с. Кози рог, с. Поповци, с. Яворец
33 Дряновски манастир	33 по директивата за местообитанията	с. Лесичарка
33 Река Янтра	33 по директивата за местообитанията	гр. Габрово, с. Гръблевци, с. Мичковци
33 Скалско	33 по директивата за местообитанията	с. Гръблевци, с. Здравковец, с. Кози рог, с. Лесичарка, с. Мичковци
33 Централен Балкан - буфер	33 по директивата за местообитанията	гр. Габрово, с. Гъбене, с. Дебел дял
33 Централен Балкан Буфер	33 по директивата за птиците	гр. Габрово

Основните цели на опазване в защитените зони са: опазване и поддържане на местообитанията на видовете птици за постигане на тяхното благоприятно природозащитно състояние; възстановяване на местообитания на видове птици, за които е необходимо подобряване на природозащитното им състояние; запазване на площта, естественото състояние, видовия състав, характерни видове на природните местообитания и местообитанията на видове и техните популации.

На територията на община Габрово са регистрирани и вековни дървета⁹ – Благун (с. Торбалъжите), Зимен дъб (с. Новаковци, с. Редешковци, с. Яворец), Бук (гр. Габрово, с. Боженците) и Скоруша (с. Рачевци), Цер (гр. Габрово, с. Боженците, с. Тодоровци, с. Борики).

Горите на територията на ТП „ДГС - Габрово“, респективно на община Габрово имат изключително важно значение за населението на Общината. Освен икономическо – строителна дървесина и дърва за горене, те изпълняват и много други специални функции: защитни – водоохранни, противоерозионни и специални – зелена зона на гр. Габрово, вододайни зони, лесопаркове, НАТУРА 2000 и други. Това разнообразие на групите гори изисква многофункционално стопанисване и приложение на Закона за горите със съответните наредби в разработените нови горскостопански планове на ТП „ДГС – Габрово“ и Община Габрово.

Площта на горските територии държавна собственост на ТП „ДГС - Габрово“ е 19 573 ха, в т. ч. залесена 18 720 ха, а общата залесена площ на горите от групата със Защитни и Специални функции е 16 719 ха или 89,3%.

2.1.2 Социални характеристики

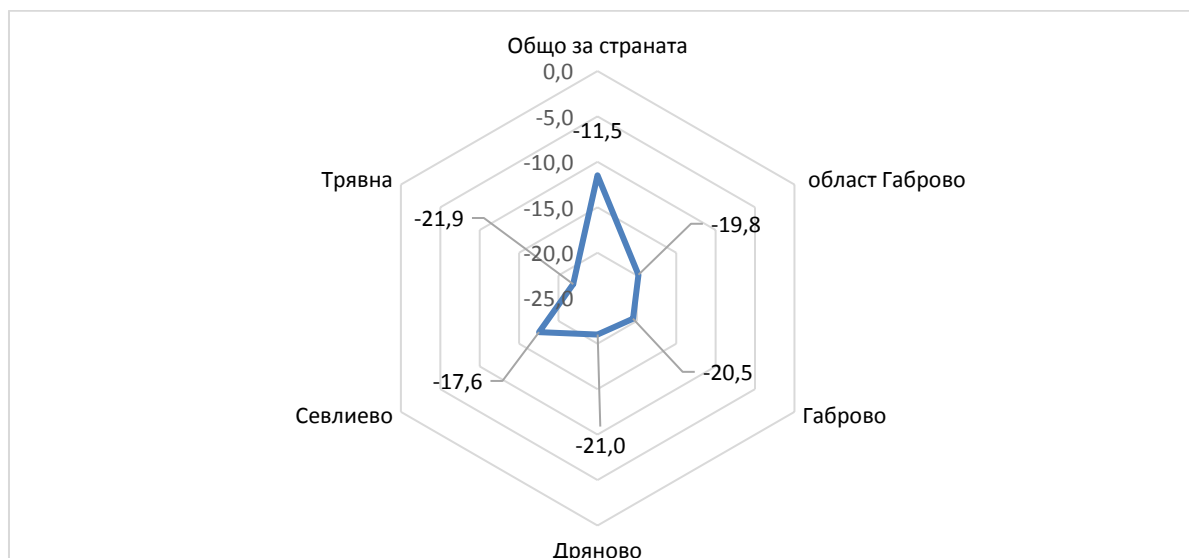
2.1.2.1 Демографска структура и тенденции

Във всички общини на област Габрово населението намалява. В най-малка степен това се отнася до община Севлиево. В останалите общини населението намалява в приблизително сходни нива, като община Габрово е втора по размер на намалението, а най-значимо е намалението в община Трявна.

⁹ Регистър на вековните дървета в България <http://eea.government.bg/v-trees/bg/>

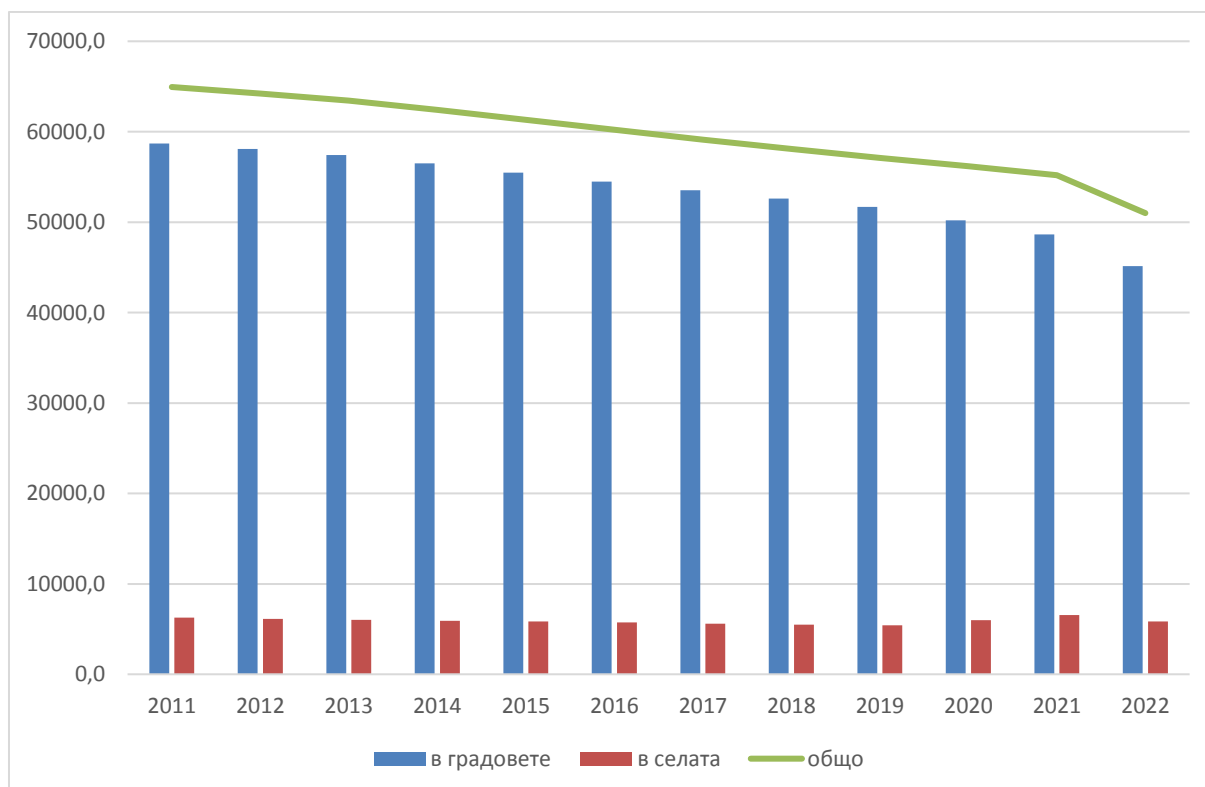
Към септември 2021 г. населението на Община Габрово е 51 881 души, като 6 403 от тях са в под, а 17 225 души в над трудоспособна възраст.

Графика 1. **Фигура 1 Намаление на населението за периода 2011-2021 в общините на област Габрово, %**

Източник: НСИ

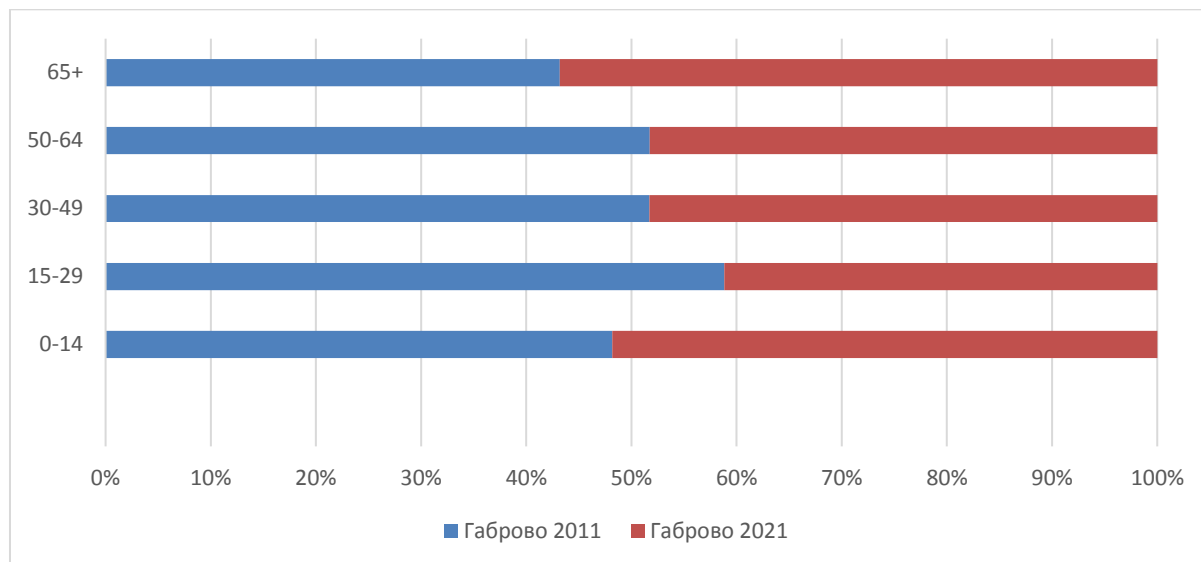
Графика 2. **Население в община Габрово за периода 2011-2022г. - общо, в градове и в села, брой**

Източник: НСИ

Демографските тенденции в община Габрово следват общата тенденция на намаление на населението в област Габрово. За периода 2011 – 2022 г. населението на община Габрово е намаляло общо с 13 945 души или с 21,5%.

Графика 3. **Фигура 2 Структура на населението по възрастови интервали в община Габрово през 2011 и 2021 г., %**

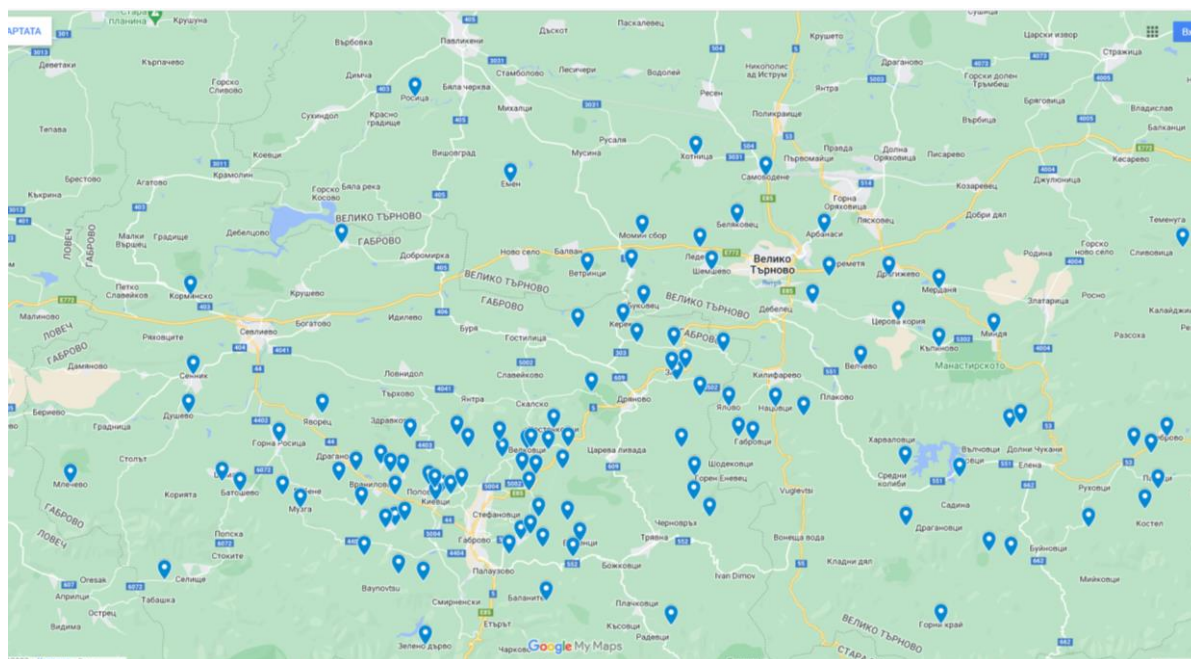

Източник: НСИ

Минимално нарастване на дела на децата – 0-14 г., се наблюдава в общината (0,8 п.п.). Възрастовата група от 15-29 г. намалява с 4,6 п.п., а на хората в трудоспособна възраст между 30 и 49 г. намалението е с 1,8 п.п. Делът на хората над 65 години нараства с 7,25 п.п. за десетгодишния период.

Разпределението градско-селско население в община Габрово показва относително нисък дял на селското население, което е обусловено и от географските характеристики на територията на общината. Съотношението градско-селско население в община Габрово, с известни изменения, е 9:1, като в периода след 2020 г. се наблюдава слаба тенденция към плавно нарастване на селското население от близо 9,5% до 11,5%, съответно намаление на дела на градското население. Като последица на пандемията от Covid-19 тази тенденция се променя през 2020 г. и през 2022 г. населението в селата на община Габрово е близо 11,5% от общото население на общината. Към момента на изготвяне на плана 88,5 % от населението на общината е съсредоточено в общинския център – град Габрово.

Графика 4. Населени места в СЦР с ръст на населението или с минимален дял намаление 2021 към 2011 - област Велико Търново и област Габрово

По отношение на прираста на отделните населени места в общината ръст в броя на жителите в населени места над 50 човека се наблюдава в селата Гарван, Гургини, Мичковци, Музга, Новаковци, Стоевци, Армените, Рязковци, Яворец, като в последните три процентът нарастване е най голям. В още 35 села с население до 50 човека също се наблюдава нарастване на броя жители. В 14 села се наблюдава минимално намалени на жителите до 3%.

Тенденцията за намаляването и застаряването на населението в община Габрово е фактор, който има сериозно отражение не само върху икономиката и качеството на живот, но и върху потребността от специфични социални услуги, услуги в сферата на здравеопазването, отдиха и туризма, културата, административните услуги и обитаването.

2.1.2.2 Здравеопазване

Към края на 2019 г. общинската здравна инфраструктура е представена от 3 болнични заведения с общ капацитет 450 легла. Болнична помощ се предоставя от МБАЛ “Д-р Тота Венкова” АД гр. Габрово, с общ капацитет 303 легла (2019), Специализирана болница за активно лечение на белодробни болести град Габрово ЕООД, с общ капацитет 100 легла (2019), както и новооткритата през 2020 г. частна МБАЛ „Свети Иван Рилски Габрово”, която оказва болнична помощ по 16 клинични пътеки в областта на пневмологията и фтизиатрията, кардиологията, нефрологията и физикалната и рехабилитационна медицина.

Развитието на човешките ресурси в областта на здравеопазването се характеризира с нарастване на възрастта на лекарите и медицинския персонал и липса на медицински специалисти по здравни грижи. Налице е възможност за непокриване на нуждите на общината от специалисти по някои медицински специалности в средносрочен план.

Осигуреността на населението с лекари е относително добра - по показателя население на един лекар към 2022 г. община Габрово има стойности около и малко над средните за страната и за област Габрово.

По показателя население на един лекар по дентална медицина към 2022 г. община Габрово е над-средното за страната и в по-добро позиция от средното за област Габрово.

През 2022 г. на територията на община Габрово функционират 25 лечебни заведения за извънболнична помощ, от които:

- 1 диагностично-консултативен център с 10 легла;
- 7 медицински центъра с общо 10 легла;
- 1 дентален център;
- 16 самостоятелни медико-диагностични и медико-технически лаборатории;
- 2 други лечебни и здравни заведения.

Център за спешна медицинска помощ (ЦСМП) Габрово включва 4 филиала в общините Габрово, Дряново, Севлиево и Трявна. ЦСМП - Габрово покрива норматива за времето на обслужване на подадените адреси. Центърът е с реновиран сграден фонд, нови напълно оборудвани санитарни автомобили, снабден със съвременна диагностична и терапевтична медицинска апаратура, добра осигуреност с медикаменти и консумативи. Налице е лек недостиг на лекари. Възрастовата структура на медицинския персонал показва, че 17% от работещите към момента са над 65 годишна възраст. Много малък брой лекари са с придобита специалност „Спешна медицина“. Недостатъчна е степента на непрекъснато обучение и подобряване на квалификацията.

Здравните заведения за извънболнична помощ, осигуряващи функционирането на здравната система в общината, са разположени в общинския център - град Габрово, с изключение на няколко индивидуални практики, които функционират в част от селата на община Габрово. Това се отнася и за всички аптеки, дрогерии и оптики. Като областен център, в гр. Габрово е разположена и Регионалната здравна инспекция (РЗИ), която организира и осъществява държавната здравна политика на територията на област Габрово.

На територията на община Габрово функционират 13 яслени групи в 3 самостоятелни ясли в гр. Габрово. В две от детските градини има разкрити 8 яслени групи.

В общината функционира Детска млечна кухня към ДЯ „Зора“, която предлага храна за деца на възраст от 10 месеца до 3 години.

Община Габрово оказва подкрепа за лицата, нуждаещи се от качествени палиативни грижи, чрез предоставяне на средства за финансова подкрепа на пациенти, ползващи услугите на Регионален хоспис ЕООД – Габрово. Услугата предлага стационар с разкрити 46 легла, разположени в 16 стаи за пациенти от територията на областта и 24 часа медицинско наблюдение, сестрински грижи и санитарно обслужване.

2.1.2.3 Образование

Образователната инфраструктура в община Габрово се състои от 1 начално училище, 5 основни училища, 2 средни училища, Природоматематическа гимназия (които са

общински) и Национална Априловска гимназия, 2 професионални гимназии (държавни) и 10 детски заведения.

2.1.2.3.1 Детски градини

На територията на община Габрово функционират 10 детски градини, разположени в 15 бази, три от които са разположени в селата. Техният брой не се е променял през последните повече от 13 години. Общият брой на децата в детските градини в община Габрово през 2022/2023 г. е 1 395, които са разпределени в 80 групи.

2.1.2.3.2 Общообразователни училища и професионални гимназии

През учебната 2022/2023 г. училищната мрежа включва общо 12 училища - 10 общообразователни и профилирани училища и 2 професионални гимназии.

На територията на общината със статут на средищни училища са Основно училище „Христо Ботев“, Средно училище „Отец Паисий“ и Средно училище „Райчо Каролев“ в гр. Габрово.¹⁰

Инфраструктурата на общото образование в общината (училищни сгради, брой класни стаи и учебни кабинети и др.) посреща нуждите на общината по отношение на капацитет, оборудване и обзавеждане.

На територията на община Габрово развиват дейност два центъра за подкрепа на личностното развитие - Център за подкрепа за личностно развитие – „Кариерно развитие“ – Габрово със статут на център за подкрепа за личностно развитие съгласно Закон за предучилищното и училищното образование и Център за подкрепа за личностно развитие – астрономическа обсерватория и планетариум. Центърът за кариерно ориентиране предоставя индивидуални и групови услуги по кариерно ориентиране на ученици, техните родители и близки във връзка с професионалното ориентиране на децата и младежите. Услугите включват обучение, информиране, диагностика и консултиране, които целят информиран и осъзнат избор на образование и професия и развитие на умения за реализация на пазара на труда.

Осъществени са инвестиции в подобряване на материално-техническата база на общинските училища и детски заведения. Извършени са основни ремонти на сградите в учебните заведения, дейности за повишаване на енергийната ефективност и закупуване на оборудване.

Промените в процеса на организация и методология на обучението, наложени от епидемията COVID-19 извеждат на преден план необходимост от адекватна оценка, планиране и осигуряване на методически и технически средства за провеждане на обучения в неприсъствена/онлайн среда както за учителите, така и за учениците.

2.1.2.3.3 Висше образование

Технически университет – Габрово е ключовата образователна институция в града. Университетът привлича млади хора, подготвя силни технически кадри за местната

¹⁰ Решение на МС № 850 от 30.11.2023 г. е приет Списък на средишните детски градини и училища в Република България

икономика и играе водеща роля в изследователската и развойната дейност, в т.ч. създавайки среда за интелигентна специализация на промишлеността в Габрово.

Общо 3 669 студенти се обучават в ТУ – Габрово. В бакалавърска и магистърска степен, ежегодно се обучават над 4000 студенти, в това число чуждестранни студенти от Украйна, Македония, Турция, Сирия, Албания, Молдова и Бангладеш. Учебният процес се осъществява по учебни планове, адаптирани към европейските образователни стандарти. Ежегодно в ТУ - Габрово се подготвят докторанти по акредитирани специалности. В техническите специалности се обучават 3 037 студенти, като машинното инженерство е водещата специалност. Университетът се фокусира в тези специалности, в които има дългогодишни традиции и които са най-тесно обвързани с местната индустрия. През последните години се увеличава делът на обучаваните в традиционното машинно инженерство, както и в комуникационна и компютърна техника, която отговаря на динамиката в бизнес услугите в Габрово.

2.1.2.4 Социални услуги

На територията на община Габрово се предоставят широк спектър от социални услуги, насочени към приоритетни групи от лица и деца в неравностойно положение, имащи нужда от социална подкрепа:

- Деца и семейства в риск;
- Възрастни лица и хора с увреждания;
- Деца с увреждания;

2.1.2.4.1 Социални услуги за деца и младежи

На територията на община Габрово функционира „Комплекс за социално-здравни услуги за деца и семейства“, както и социални услуги в съответствие с нуждите на групите в риск. Общият капацитет на социалните услуги за деца и младежи е 194 места.

Таблица. 3. Центрове за социални услуги за деца и младежи, община Габрово

Социална услуга	Адрес	Капацитет
Дневен център за деца и/или младежи с увреждания	гр. Габрово, ул. "Трети март" №5	40
Дневен център за деца с увреждания	гр. Габрово, кв. "Велчевци"	20
Център за социална рехабилитация и интеграция за деца от аутистичния спектър „Келер“	гр. Габрово, ул. "Ивайло" №13	20
Център за настаняване от семеен тип за деца без увреждания	гр. Габрово, ул. "Чардафон" №12, ап.24	5
Център за настаняване от семеен тип за деца/младежи с увреждания	гр. Габрово, кв. "Борово", ул. "Мирни дни" №1А	14
Център за настаняване от семеен тип за деца/младежи с увреждания	гр. Габрово, кв. "Трендафил ул. "Хризантема" №27	14
Център за настаняване от семеен тип за деца/младежи с увреждания с потребност от постоянни медицински грижи	гр. Габрово, кв. "Велчевци"	8
Център за обществена подкрепа „Вяра“	гр. Габрово, ул. "Ивайло" №13, ет.2 (южен корпус на сградата)	50

Социална услуга	Адрес	Капацитет
Център за обществена подкрепа „ИМКА“	гр. Габрово, ул. "Тимок" №2	25
Звено „Майка и бебе“	гр. Габрово, ул. "Ивайло" №13	6

Източник: Регистър на видовете социални услуги, финансирани от държавния бюджет, актуален към октомври 2023 г. ¹¹

2.1.2.4.2 Социални услуги за пълнолетни лица

Социалните услуги се осъществяват както чрез бюджетно финансиране (делегирани и местни дейности), така и чрез финансиране от фондовете на ЕС и други донори. В общината се предоставят социални услуги за възрастни – в общността и в специализирани институции. Общият капацитет на услугите, предоставяни в общността е 156 души.

Таблица 4. Социални услуги за възрастни, община Габрово

	Социална услуга	Адрес	Капацитет
Социални услуги, които се предоставят в общността	Дневен център за пълнолетни лица с увреждания	гр. Габрово, ул. "Никола Балканеца" №24	30
	Дневен център за стари хора	гр. Габрово, ул. "Ивайло" №13	20
	Център за социална рехабилитация и интеграция за пълнолетни лица	гр. Габрово, ул. "Пенчо Постомпиров" №19	40
	ЦНСТ за пълнолетни лица с деменция	с гр. Габрово кв. "Велчевци", ет. 1 и ет. 2	15
	ЦНСТ за стари хора	гр. Габрово кв. "Велчевци", ет. 3 и ет. 4	15
	Дом за пълнолетни лица с физически увреждания	гр. Габрово кв. Маркотей, ул. "Митко Палаузов" №19а	36

Източник: Регистър на видовете социални услуги, финансирани от държавния бюджет, актуален към октомври 2023 г. ¹²

В Община Габрово функционира и Домашен социален патронаж, който предоставя почасови мобилни здравно-социални услуги в домашна среда за потребители от града и селата в общината. Подкрепа получават хора над 65-годишна възраст с различни увреждания и хронични заболявания, които не могат да се обслужват сами, както и лица

¹¹<https://asp.government.bg/bg/deynosti/sotsialni-uslugi/sotsialni-uslugi-za-palnoletni-litsa/registar-na-vidovete-sotsialni-uslugi-finansirani-ot-darzhavniya-byudzhnet>

¹²<https://asp.government.bg/bg/deynosti/sotsialni-uslugi/sotsialni-uslugi-za-palnoletni-litsa/registar-na-vidovete-sotsialni-uslugi-finansirani-ot-darzhavniya-byudzhnet>

над 18 годишна възраст, притежаващи ТЕЛК. За периода 2019 – 2020 г., ползватели на социалната услуга са били 230 (двеста и тридесет) лица, като към момента капацитетът е 350 места. Сходна социална услуга, реализирана по проект „Грижа в дома“ на Община Габрово в отговор на предизвикателствата, свързани с пандемичния взрив на заболяването от вируса COVID-19 е предоставила през 2020 г. услуги за над 630 лица - превенция и подпомагане на достъпа до здравни и социално-здравни услуги на уязвими лица, включително хора с увреждания или в невъзможност за самообслужване, които са застрашени в най-голяма степен от COVID-19. Важна част от дейностите са доставка на храна, хранителни продукти и продукти от първа необходимост, включително лекарства (закупени със средства на потребителите), заплащане на битови сметки, съдействие при заявяване и получаване на неотложни административни услуги. Към настоящия момент всички тези дейности се предоставят по действащия проект „Грижа в дома“. Лицата - обект на подпомагане, по проект „Грижа в дома в Община Габрово“ са минимум 398 представители на особено уязвими рискови групи: възрастни в невъзможност за самообслужване и хора с увреждания. Основни дейности са предоставяне на почасови мобилни интегрирани здравно-социални услуги по домовете; предоставяне на психологическа подкрепа и здравно консултиране, вкл. с диетолог и други специалисти, доставка на храна, хранителни продукти и стоки от първа необходимост, вкл. лекарства, заявяване и получаване на неотложни административни и битови услуги (закупени/заплатени със средства на потребителите или с други средства, различни от тези по проекта), транспорт на персонала, предоставящ услугите в домовете на потребителите, осигуряване на супервизия и обучения на служителите (73 лица), предоставящи почасовите мобилни интегрирани здравно-социални услуги.

В общината функционират също социални услуги „Топъл обяд“ с капацитет около 230 лица, Механизъм за лична помощ - услуга за подкрепа на деца и лица с увреждания за упражняване на правата им за пълноценно участие в обществото, за извършване на дейности, отговарящи на индивидуалните им потребности от личен, домашен или социален характер и за преодоляване на бариерите на функционалните им ограничения и „Асистентската подкрепа“ - специализирана социална услуга, която включва ежедневна почасова подкрепа в домашна среда на деца и лица с трайни увреждания и на лица в надтрудоспособна възраст в невъзможност за самообслужване, предоставяна от лице, назначено на длъжност „Социален асистент“. Потребителите на социалната услуга „Асистентска подкрепа“, за които се осигурява финансиране от държавния бюджет е 264 лица и деца отговарящи на критериите в чл. 93, ал. 2 от Закона за социалните услуги. През периода 01.01.2023 г. до 30.06.2023 г. ползватели на Асистентска подкрепа са 305 лица.

На територията на общината функционират клубове на пенсионера като форма на социални услуги за възрастни хора, които имат за цел да поддържат социалните контакти, социалната интеграция и подобряването на качеството на живот на хората в пенсионна възраст.

Клубът на инвалида е място за социални контакти, консултации по различни въпроси, касаещи социалната интеграция на хората с увреждания, провеждане на събрания, изложби, честване на лични, национални и християнски празници. Основните насоки за работа на Клуба на инвалида са: укрепване здравето и жизнения статус на хората с увреждания, премахване на транспортни, архитектурни и комуникативни

бариири, информатионно-консултантски услуги, решаване на проблеми със заетостта и трудовата реализация, помощ при снабдяване с помощно-технически средства и при попълване на документи и най-вече социализация на хората с увреждания. За 2019 - 2020г., обхванатите в услугата лица са 382 (триста осемдесет и две).

2.1.2.4.3 Услуги, свързани с преодоляване на предизвикателства в пандемична обстановка

Община Габрово притежава опит в разкриването на услуги във връзка с пандемичната обстановка в периода 2020 – 2022 г.

Разкрита е кризисна социална кухня – платена услуга, предназначена за лица, попадащи в рисковите групи от заразяване с COVID-19, както и други лица, спазващи протиепидемичните мерки; лица, поставени под задължителна карантина; самотни родители на деца до 12 години и други, за които съществува пряк риск от заразяване.

Създаден е общински социален фонд COVID-19 с основна цел подпомагане на лица и семейства, които поради разпространението на корона вируса, са пряко засегнати и това е довело до трайни последствия за домакинството им. Фондът предоставя еднократна финансова помощ под формата на ваучери за закупуване на хранителни продукти, като размерът ѝ се определя от броя на лицата в домакинството.

Въпреки разнообразието от видове социални услуги, които община Габрово предоставя, извън обхвата им все още остават определени рискови групи: скитащи бездомни и безпризорни лица, жители на общината, лица и домакинства в криза; деца и лица, жители на прилежащите села в община Габрово, без достъп до социални услуги.

2.1.2.5 Дейности в областта на културата

Основополагащи за културния живот на Габрово са занаятите, индустриалното наследство, хумора и сатирата, съвременните изкуства.

Знаковите културни събития за общината са създадени от инициативността и творческите търсения на поколения габровци. Габрово е домакин на Международен панаир на занаятите, Международен фестивал на хумора, Габровско биенале на хумора и сатирата в изкуството, Магична среща „Златна котка“, Празник на духовната музика, Международен фестивал на камерната музика и още редица музикални и театрални форуми, които формират знаеща публика с изострена сетивност. Община Габрово е организатор на мащабно културно събитие без аналог в страната – Карнавал, с обемни макети и шествие, включващо над 2000 участника.

Недвижимото културно наследство на Габрово е важен ресурс за развитие на културния живот в общината и предпоставка за развитие на културен туризъм.

На територията на Габровска община има концентрация на различни по вид недвижими културни ценности. Те могат да бъдат районираны в зависимост от концентрацията си и историческите периоди, в които са възникнали. Значителна част от НКЦ се намират на територията на град Габрово – там са локализираны близо половината от всички НКЦ в общината.

В общинския център развиват дейности Регионален исторически музей, Музей „Дом на хумора и сатирата“, Интерактивен музей на индустрията, Регионален етнографски

музей на открито „Етър“, Музей на архитектурно-исторически резерват „Боженци“, Художествена галерия „Христо Цокев“, Национален музей на образованието, Регионална библиотека „Априлов-Палаузов“, Драматичен театър „Рачо Стоянов“, Държавен куклен театър.

На територията на община Габрово са регистрирани общо 46 читалища¹³ като основни културни институции, от които 15 в гр. Габрово и 31 в селата в общината. Те са партньори на общината при организиране и провеждане на събитията от общинския културен календар.

В почти всички читалища има различни по големина библиотеки, работят активно постоянни и временни художествени колективи.

Местните медии са представени от вестник „100 вести“, „Общинско радио - Габрово“, „Дарик радио“, Радио „Бумеранг“, информационни сайтове www.gabrovodaily.info, <https://www.gabrovoonews.bg>, както и местните офиси на „Българско национално радио“ и „Българска телеграфна агенция“.

2.1.2.6 Спорт и младежки дейности

В рамките на община Габрово функционират 40 спортни клуба, които предоставят възможност за активно занимание със спорт – футбол, баскетбол, хандбал, волейбол, бокс, вдигане на тежести, плуване, бадминтон, карате, колоездене, лека атлетика, таекуондо, автомобилизъм, мотоциклетизъм, ориентиране и др.

Общината разполага с широк набор от спортни обекти, които обхващат разнообразни спортове. Управлението, поддръжката и експлоатацията на спортната база, собственост на Община Габрово, е възложена на „Общински спортни имоти“. Основните спортни обекти включват:

- Спортна зала „Орловец“ - капацитет от 2 000 седящи места; шест съблекални, конферентна зала с необходимото оборудване, съвременна озвучителна уредба и светлинно (LED) информационно табло;
- Спортен комплекс „Христо Ботев“ - градски стадион с капацитет от 12 хиляди седящи места и прилежаща административна сграда. многофункционалната спортна зала, санирана по проект „Внедряване на мерки за енергийна ефективност“ са разположени зали по бокс, спортна стрелба, акробатика и скокове на батут, тенис на маса, бойни спортове, писта за лека атлетика. В комплекса се намира и сграда за практикуване на спортовете хандбал и вдигане на тежести;
- Стадион „Априлов“ разполага със затревен терен и трибуни за около 3500 седящи места. Обектът се използва не само за спортни събития, но и за любителски спорт от населението на двата най-големи квартала в Габрово. Едно съоръжение подходящо за провеждане на по-мощни отворени спортни събития и за приобщаване на все повече хора към спорта;

¹³ Регистър на народните читалища на Министерство на културата

- Комплекс „Христо Смирненски“ разполага със затревен терен със специфично оборудване за спорта ръгби, прилежащи съблекални и административна сграда и трибуни.

Младежки дейности на територията на община Габрово се осъществяват в рамките на училищните институции, както и в читалищата и различните културни и неправителствени институции.

Младежката политика на Община Габрово се осъществява в съответствие със Закона за младежта в Република България, Национална стратегия за младежта, Хартата за участие на младите хора в живота на общините и регионите, Знака за качество на Съвета на Европа, както и Националната програма за младежта. Под внимание са взети и стратегически документи на Европейската комисия за нова младежка стратегия на ЕС след 2020 – Ангажиране, Свързване и Овластяване на младите хора, както и глобалните цели за устойчиво развитие на ООН.

Водещ подход при разработване и изпълнение на младежките дейности е свързан с идентифициране на нуждите на младите хора за младежки услуги, програми и пространства; надграждане на съществуващи услуги и инициативи и намиране на възможности за партньорства и прилагане на комплексен подход, който гарантира подкрепа и изява на всички младежи; предприемане на действия за младежка подкрепа в нови направления.

2.1.3 Икономическо развитие

Община Габрово е един от областните центрове с най-силно изразен индустриален профил в България. Преработващата промишленост има дълбоки традиции и носи над 60% от произведената продукция в Габрово – почти двойно спрямо средните стойности за страната. Половината от наетите в частния сектор, както и над половината от добавена стойност на местната икономика са концентрирани в промишлеността.

Преработващата промишленост (60,5%) е безспорно най-големия сектор в икономиката на община Габрово с произведена продукция за 630 млн. лв. и 8 582 наети през 2018 г. Водещите икономически дейности в промишлеността са производството на текстил и облекло (продукция за 193 млн. лв. и 2 449 наети), метали и метални изделия (продукция за 140 млн. лв. и 2 542 наети), машини, оборудване и електрически съоръжения (продукция за 91 млн. лв. и 929 наети), каучук и пластмаси (продукция за 74 млн. лв. и 899 наети), храни и напитки (продукция за 75 млн. лв. и 847 наети) и мебели и изделия от дърво (продукция за 41 млн. лв. и 707 наети). Броят на наетите в промишлеността остава сравнително постоянен през последните няколко години, но отчетливо се покачва добавената стойност на работещите¹⁴.

Строителството (7,4%) в община Габрово е с произведена продукция за 77 млн. лв. и 704 наети през 2018 г. През последните години тенденцията е броят на наетите в строителството да намалява устойчиво. Ключови за развитието на строителството в Габрово са публичните инвестиционни проекти, като най-големият работодател (с 140 наети през 2018 г.) е в пътното строителство (Пътстрой-Габрово). Всички останали

¹⁴ По данни за 2018 г., ПИРО Габрово

компании, които са в жилищното и нежилищното строителство, са с под 100 наети. Заплатите в строителството остават чувствително по-ниски от тези в промишлеността. Средната брутна месечна заплата в строителството е 734 лв. през 2018 г., като не се наблюдава положителна динамика през последните години.

Търговията (9,9%) в община Габрово е с произведена продукция за 104 млн. лв. и 2 402 наети през 2018 г. Произведената продукция в търговията е относително постоянна през последните години. Броят на наетите, подобно на строителството, бележи постоянен спад през последните години.

Транспортът (5,2%) в община Габрово е с произведена продукция за 54 млн. лв. и 535 наети през 2018 г. Общо броят на наетите в транспорта нараства през последните години. Най-голямото предприятие е „Общински пътнически транспорт“ – Габрово с 162 наети през 2018 г.

Хотелиерството и ресторантьорството (1,0%) в община Габрово е с произведена продукция за 11 млн. лв. и 428 наети през 2018 г. В сектора няма отчетлива динамика през годините, а конкретно през 2018 г. се наблюдава и спад в продукцията. Броят на наетите също спада през 2018 г. Добавената стойност на един нает в хотелите и ресторантите е поне два пъти по-ниска спрямо другите основни сектори, а заплатите са много ниски.

Секторите на информационните и комуникационните технологии (2,2%) и професионалните дейности (2,0%) в община Габрово произвеждат продукция за общо 43 млн. лв. и наемат 776 души. И двата сектора бележат ръст през последните години, като особено отчетлив е ръстът при информационните технологии и услуги – продукцията нараства 4 пъти за последните 5 години. Добавената стойност на един нает в ИКТ сектора е близо 40 хил. лв., като вече почти догонва производството на машини и оборудване, което е промишленото производство с най-висока добавена стойност в Габрово. Очаквано при бурното развитие на дигиталния сектор в страната, броят на наетите в информационните технологии и услуги в община Габрово също нараства през последните години.

Преработващата промишленост се разглежда като двигател на местната икономика. Тя е концентрирана в пет основни направления. Това са производството на метали и метални изделия, производството на машини и оборудване, производството на изделия от каучук и пластмаси, производството на облекло и текстил и производството на хранителни продукти. В тези пет сфери са преобладаващата част от най-големите работодатели в община Габрово. В тях се създава и над половината от произведената продукция. Към тях можем да добавим и някои компании в производството на мебели и изделия от дърво и някои в производството на химически продукти.

През 2021 г. нетните приходи от продажби на нефинансовите предприятия в общината са в размер на 1 721 500 000 лева, а на произведена продукция в нефинансовите предприятия за същата година са в размер на 1 256 745 000 лева¹⁵.

¹⁵ По данни на НСИ

Габрово разполага с 4 функциониращи индустриални зони, които се намират в непосредствена близост до града. Инфраструктурната обезпеченост на зоните също е добра.

Индустриалните зони на територията на община Габрово са:

- Северна индустриална зона (СИЗ) / 3 532 000 кв. м.

СИЗ е най-голямата промишлена зона в Габрово. Зоната няма оператор. Разположена е в северната част на града, а през територията и преминава главен път Габрово – Велико Търново. Територията на зоната е с типично производствено-складови функции. Терените и сградите в зоната са предимно частни. Инфраструктурата на зоната е частично изградена, като до някои от терените няма довеждаща инфраструктура. На територията на зоната има няколко улици с важна транспортна и обслужваща функция, които са в добро състояние. Част от зоната е с реализирана обновена мрежа по проекта за Воден цикъл на Габрово, а в зоната е разположена обновената ПСОВ. През СИЗ преминава ЖП линията Габрово-Царева ливада, без да обслужва зоната и без връзки към нея. Част от терените в СИЗ са газифицирани. В цялата зона има равномерно разположени съществуващи трафопостове с достатъчна мощност да захранят всички площадки. Някои от съоръженията са разположени в частни имоти и не всички трафопостове са изкупени от ЕРП;

- Южна индустриална зона – изток (ЮИЗ-И)/ 300 000 кв. м.

ЮИЗ-И е разположена по поречието на р. Янтра в посока изхода на Габрово към прохода Шипка. Зоната е многофункционална, като се състои от няколко обособени производствени територии. Зоната няма оператор. Това е най-старата промишлена зона в града, формирана в края на 19 век от първите занаятчийски работилници и текстилни предприятия. Производствените терени са изцяло частна собственост – реституирани или приватизирани. Уличната мрежа на зоната е изградена, като само до единични незастроени терени няма изградена довеждаща инфраструктура. На територията на зоната има улици с важна транспортна и обслужваща функция, които са в добро състояние. Част от зоната е с реализирана обновена мрежа по проекта за Воден цикъл на Габрово. Част от терените са газифицирани. В цялата зона има равномерно разположени съществуващи трафопостове с достатъчна мощност да захранят всички площадки. Някои от съоръженията са разположени в частни имоти и не всички трафопостове са изкупени от ЕРП;

- Южна индустриална зона – запад (ЮИЗ-З)/ 645 000 кв. м.

ЮИЗ-З е разположена по поречието на р. Паничарка. През зоната преминава трасето на изграждащия се Обход на Габрово с тунел под вр. Шипка, който осигурява бърза връзка с големите промишлени центрове в Южна България. Зоната е многофункционална, като се състои от няколко обособени производствени територии. Зоната няма оператор. Това е стара индустриална зона, формирана на база стари текстилни предприятия, разширени в годините на социализма. Производствените терени са изцяло частна собственост – реституирани или приватизирани. Уличната мрежа на зоната е изградена частично, до част от незастроените терени няма изградена довеждаща инфраструктура. Част от зоната е с реализирана обновена мрежа по проекта за Воден

цикъл на Габрово. Част от терените са газифицирани. В зоната е разположена една от двете ел. подстанции на града. Има равномерно разположени съществуващи трафопостове с достатъчна мощност да захранят всички площадки. Някои от съоръженията са разположени в частни имоти и не всички трафопостове са изкупени от ЕРП;

- Западна индустриална зона (ЗИЗ)/ 400 000 кв. м.

ЗИЗ е разположена по протежение на главен път Габрово – Севлиево. Зоната няма оператор. В непосредствена близост до зоната е трасето на изграждащия се Обход на Габрово с тунел под вр. Шипка. Зоната е в процес на развитие и с голям потенциал за инвестиции на зелено поради наличието на свободни терени. За разлика от другите три зони край града, ЗИЗ няма подготвена информационна карта с детайли за състоянието на техническата инфраструктура.

Община Габрово предлага разнообразни туристически възможности и качествени културни продукти. Важно място като ресурс и компонент от туристическо предлагане на района заема местността Узана, която се намира на 22 км. югозападно от Габрово в подножието на връх Исполин (1524 м). От 2009 г. местността „Узана“ е със статут на курортен комплекс. За местността е приет общ и подробен устройствен план. През 2021 г. е възложено изработване на нов ОУП на Община Габрово, като бъдещите дейности в к.к. „Узана“ ще бъдат съобразени с Плана и в съответствие с извършените спрямо него Екологична оценка (ЕО) по чл. 81 по Закона за опазване на околната среда (ЗООС) и Оценка за съвместимостта (ОС) по чл. 31 от Закона за биологичното разнообразие (ЗБР).

Селското стопанство има сравнително постоянен дял в икономиката на община Габрово като генерира около 3% от нетните приходи от продажби на предприятията. Природо-географските характеристики на територията на общината не благоприятстват развитието на сектора. Преобладават планински и предпланински терени, обработваемата земя е малко и слабопродуктивна.

Поземлените ресурси на общината позволяват сравнително успешно развитие на животновъдството и овощарството. Липсата на едромащабно, интензивно земеделие благоприятства развитието на екологично пчеларство.

Горският фонд заема 270 576 дка от общата площ на землищата в община Габрово, като 75 648 дка са частна собственост и 194 928 дка – държавен горски фонд. Ловната площ е разделена на 13 самостоятелни ловни района, стопанисвани от ЛРД „Чардафон“ – Габрово. Ловува се на благороден елен, дива свиня, сърна и на вреден дивеч – лисица, чакал, вълк. В района се среща също дребен дивеч – фазан, гривяк, гургулица и пъдпъдък.

2.1.4 Състояние на сграден фонд и техническа инфраструктура

2.1.4.1 Сграден фонд

Съгласно данните от Националното преброяване на населението през 2021 г., жилищните сгради в общината са 16 688 бр. Към момента данни за използването са публикувани за жилищата в общината, които са общо 39 651 бр. 77,5% от жилищата се намират в гр. Габрово, като 66,7% от тях са постоянно обитавани, а 31,8% са необитавани. В селата на общината, където са разположени 22,5% от общия брой жилища, тези за

постоянно обитаване са 32%, необитаемите са 18%, а жилищата за сезонно или ваканционно пребиваване са 50% от всички селски жилища. Преобладаващата част - 51.6%, от всички преброени жилищни сгради са двуетажни, а 39.3% едноетажни. Сградите на шест и повече етажа са 1.7% от всички жилищни сгради, тези на три етажа – 4,3%, а на четири и пет етажа – 3,15%.

Разпределението на жилищните сгради съгласно вида конструкция е както следва:

Вид конструкция	Общо за общината, бр.	в гр. Габрово, бр.	в селата, бр.
Общ брой жилищни сгради	16 688	7 956	8 732
Стоманобетонна конструкция с плоча и колони	411	206	205
Тухлена с бетонна плоча	5 985	3 191	2 788
Тухлена с гредоред, без стоманобетон	7 021	3 696	3 325
От кирпич	2 596	669	1927
Каменна	254	36	218
друга	421	152	269

Около 70% от жилищните сгради в общината са на възраст над 60 години и съответно не отговарят на съвременните конструктивни антисеизмични стандарти. Предвид данните, може да се направи предположение, че сградите, строени до 1959 г. (49,6% от всички сгради в общината) са преимуществено в селата, едноетажни, с конструкция различна от Стоманобетонна, както и в гр. Габрово, от едно- до триетажни с конструкции Тухлена с гредоред, без стоманобетон, Тухлена с бетонна плоча и от Кирпич.

2.1.4.2 Транспортна инфраструктура

Габрово е с висока гъстота на пътната мрежа. От особено значение за развитието на региона е качеството на следните пътища от републиканската пътна мрежа: I-5 (Е-85), II-44 и III-552, които осигуряват достъпа до съседните общински и областни центрове, както и до пет от шестте села с население над 200 души в община Габрово.

Републиканската пътна мрежа на територията на община Габрово включва пътища с обща дължина 177,7 км, която се разделя по класове, както следва:

Таблица. 5. Дължина на пътищата от Републиканската пътна мрежа в община Габрово

Пътища от РПМ по класове	Дължина на територията на общината, км
републикански пътища - I клас	36,4
републикански пътища - II клас	17,3
републикански пътища - III клас	119,2
пътни връзки	4,8

Път I-5 (Е-85) осигурява връзките на общината с първокласен път I-4 (Е-772) - основната пътна артерия по оста „изток – запад“, както и връзките по оста „север-юг“ и големите икономически градски центрове в Северна и Южна България. България. През 2020 г. е завършен и пуснат в експлоатация обходния път на гр. Габрово – запад с

дължина 23 километра. Път II- 44 свързва гр. Габрово с гр. Севлиево, както и с първокласен път I-4 (Е-772). Път III- 552 осъществява връзките с гр. Трявна.

Местните общински пътища на територията са с обща дължина 280.5 км, Общинската мрежа се състои от 91 отсечки с дължина между 0.2 и 10 километра. От тях 87 осигуряват единствен достъп до населено място. 89 от отсечките имат нужда от ремонт или реконструкция заради влошено в различна степен състояние на пътната настилка (по данни от ПИРО 2021-2027).

Състоянието на пътищата от републиканската пътна мрежа I и II клас е добро. През 2019 г. основната пътна артерия между двата икономически центъра Габрово и Севлиево е рехабилитирана.

Ежегодно Община Габрово изразходва предоставеното и финансиране от МРРБ за рехабилитация и поддръжка на общинските пътища, които се нуждаят от ремонтни работи и които не подsigуряват безопасно движение по тях и сигурност на всички участници в него. Община Габрово рехабилитира пътната мрежа с финансови средства от европейски фондове, целево финансиране от републиканския бюджет и местния бюджет.

Продължават да са актуални проблемите, свързани с незадоволителното състояние на общинската пътна мрежа (четвъртокласна пътна мрежа), нуждата от значителни средства за осигуряване на достъпност през зимния сезон, както и необходимостта от приоритизиране на местата, в които да бъде насочван ограничени финансов ресурс предвид големия брой обезлюдени или с изключително малък брой жители населени места в общината.

Територията на община Габрово е свързана с железопътната мрежа на страната посредством ж.п. линията Царева ливада – Габрово. Ж.п. линията е от регионално значение, II категория, еднопътна, електрифицирана, като функцията ѝ е основно социална.

На територията на общината има две летателни площадки – „Драгановци“ и „Междени“. Площадките разполагат с по една писта с твърдо покритие, като тази в „Драгановци“ е с дължина 640 м и широчина 12 м¹⁶, а тази в „Междени“ е с дължина 535 м и широчина 6 м¹⁷.

2.1.4.3 Водоснабдителна и канализационна мрежа. Язовири

„ВиК“ ООД – Габрово обслужва територията на общини Габрово, Дряново, Трявна и Севлиево.

На територията на община Габрово има 35 водоснабдителни системи – 5 за града и 30 за селата в общината. Основна водоснабдителна система за община Габрово е язовир „Христо Смирненски“ като освен него съществуват две речни водохващания („Малуша“ и „Любово“) и десетки каптажи с локално значение. След извършената рехабилитация и надстройка на язовирната стена на язовир „Христо Смирненски“ съоръжението може да се завирява в пълния си обем от 27,7 млн. куб. м.

¹⁶ <https://www.landbg.info/bg/airport/draganovtsi>

¹⁷ <https://www.landbg.info/bg/airport/alfa-metal-mezhdene>

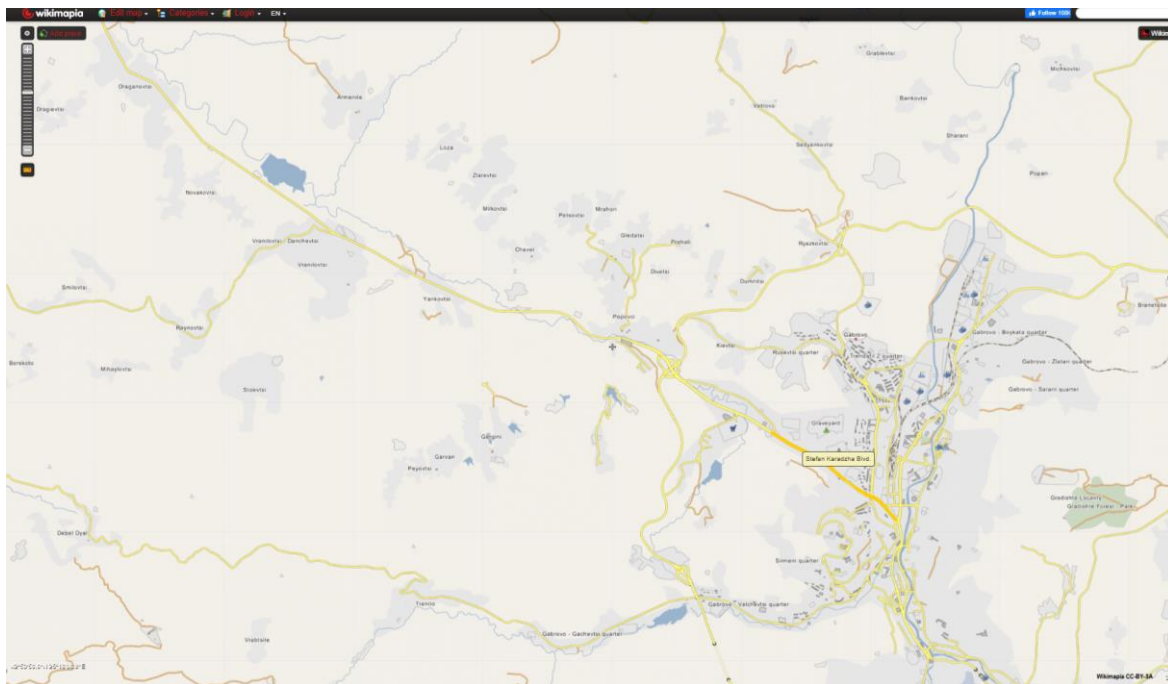
Довеждащите водопроводи за гр. Габрово са 142,343 км., а вътрешната водопроводна мрежа 288,538 км. Водоподаването се извършва гравитачно или посредством 13 бр. помпени станции. За селата на територията на общината довеждащите водопроводи са 104,255 км., а вътрешната водопроводна мрежа 144,22 км. На територията на общината има една канализационна система КС "Габрово" 100,527 км. Съоръжения за пречистване на питейна вода са 2 бр. пречиствателни станции за питейни води – ПСПВ „Киселчова могила“ и ПСПВ „Малуша“, намиращи се в гр. Габрово. От 2019 г. пречиствателните станции за питейни води стават 3 бр., започва да се експлоатира и ПСПВ „Стоките“. ПСПВ „Киселчова могила“ е в експлоатация от 1974 г. Извършена е реконструкция като част от „Интегриран проект за водния цикъл на гр. Габрово“ по ОП „Околна среда 2007 – 2013 г.“.

Пречиствателната станция за отпадни води се експлоатира от 1984 г. През 2015 г. е завършена нейната реконструкция като част от „Интегриран проект за водния цикъл на гр. Габрово“ по ОП „Околна среда 2007 – 2013 г.“ Инвестицията включи въвеждане на модерна и ефективна технологична схема на работа на пречиствателната станция, с пълна реконструкция на всички сгради и съоръжения по механичното стъпало, биологичното стъпало и утайковото стопанство.

Данните на изготвения социално-икономически анализ на районите в Република България показват, че към края на 2019 г. в община Габрово е водоснабдено между 95 и 99% от населението, като показателят се влошава в сравнение с края на 2017 г. Също към края на 2019 г. под 10% от населението на община Габрово е с режим на водоснабдяване.

На територията на община Габрово функционират и 10 микроязовири, които не оказват съществено влияние върху максималния отток /върховете на високите вълни/, поради сравнително малкия обем, с който разполагат - от 10 000 до 500 000 м³. Съгласно Регистъра на Държавна агенция за метрологичен и технически надзор за всички са подадени заявление за достъп в информационната система (ИС) на ДАМТН по реда на Наредба №РД-04-02 от 25.11.2016 г.¹⁸. Един брой е Общинска собственост, а три броя са частна собственост.

¹⁸ https://dams.damtn.government.bg/index.php?option=com_webregister&view=items&Itemid=107

Разположението на язовирите в община Габрово показва концентрацията им в северозападната част на общинската територия, по протежението на път II- 44, в близост до по-големи населени места.

2.1.4.4 Енергийна мрежа

Основен източник на електроенергия за област Габрово е националната електроенергийна система, стопанисвана от „НЕК“ ЕАД – Електроенергиен системен оператор, мрежови експлоатационен район Горна Оряховица.

На територията на областта попада един основен възел на преносната система – подстанция “Балкан” с трансформация на напрежението 220/110 KV и инсталирана трансформаторна мощност за тези напрежения 400 MVA. Тя е свързана с други електроенергийни центрове на националната преносна мрежа посредством електропроводи 220 KV.

Електроснабдяването в община Габрово се осъществява от “Електроразпределение – Горна Оряховица” АД, район Габрово. Преносът на електроенергия се осъществява посредством преминаващите през територията на общината въздушни електропроводи високо напрежение (ВЕЛ), собственост на „НЕК“ ЕАД.

Допълнителни електрозахранващи източници са четири ВЕЦ и над 20 ФТЕЦ.

Трансформацията на електроенергията високо към средно напрежение (110/20 kV) се осъществява в три съществуващи подстанции.

Техническото състояние на съоръженията е добро. Полагат се системни грижи за доброто състояние на уличното осветление във всички населени места.

Газоснабдяването в община Габрово се извършва от „Ситигаз България“ ЕАД. Дължината на газоразпределителната мрежа е около 58 км., близо 30 км преносен газопровод от Севлиево до Габрово. Към месец октомври 2020 г. общо потребителите на

природен газ са както следва : промишлени (индустриални) – 25 бр., обществено-административни – 86 бр., битови – 1053 бр. През 2020 г. започна изграждане на газоразпределителна мрежа и в някои от селата на общината – в село Драгановци са построени 980 м.

2.1.4.5 Интернет свързаност и телекомуникации

На територията на община Габрово оперират шест телекомуникационни оператора – Telenor, Vivacom, A1, Bulsatcom, Unics, Net3X. Анализът на данните, предоставени от операторите показва, че всички предоставят мобилен достъп до услугите си, пет – мобилен и кабелен, а три от тях предоставят мобилен, кабелен и сателитен достъп. Мобилното покритие може да се определи като добро, но високопланинските части на региона не са обхванати от операторите.

Покритието с високоскоростен Интернет достъп на територията на община Габрово към момента е на много добро ниво. Въпреки релефа, мобилните оператори осигуряват нужното покритие на 4G (до около 100 Mbps) и 5G, както в жилищните квартали, така и в индустриални зони и съседни села. Има възможност за оптична високоскоростна свързаност във всяка точка на града и индустриалните зони. Има Wi-Fi покритие от местни доставчици на услуги с възможности за изграждане на релейни допълнителни връзки.

Разширяването на достъпа до високоскоростен и стабилен интернет, особено в ситуации на пандемични кризи и експлозивното практическо разширяване на използването на комуникациите за ежедневни нужди и бизнес операции, осигурява възможност за подобряване качеството на живот, достъп до образование и здравни услуги, особено в отдалечените от общинския център населени места. Достъпът е критично важен и при реакции на бедствия и кризи.

2.2 Идентификация на рискове, оказващи въздействие в района на община Габрово

Вероятността от събития, свързани с основни природни и причинени от човешка дейност опасности определя и характеризира територията на страната като такава с висок риск. Идентифицирането на потенциалните опасности е продължителен процес, насочен към извеждане на характеристики и вероятност за случване на събитие в бъдещето въз основа на преглед и анализ на такива събития и последствията от тях, станали в миналото. При идентифициране на опасностите е отчетено тяхното историческо развитие, тъй като инциденти, които са се случили, или са били избегнати допринасят за анализиране на историческата повтораемост на някои видове природни или причинени от човешка дейност бедствия.

При идентифициране на потенциалните рискове е използван подход, основаващ се на исторически преглед на събития – проявление, честота и въздействие на отделните рискове. Като източник на допълнителна информация е използвана Международната база данни за бедствия¹⁹. През 1988 г. Центърът за изследване на епидемиологията на бедствията (CRED) стартира базата данни за извънредни събития (EM-DAT). EM-DAT е създаден с първоначалната подкрепа на Световната здравна организация (СЗО) и

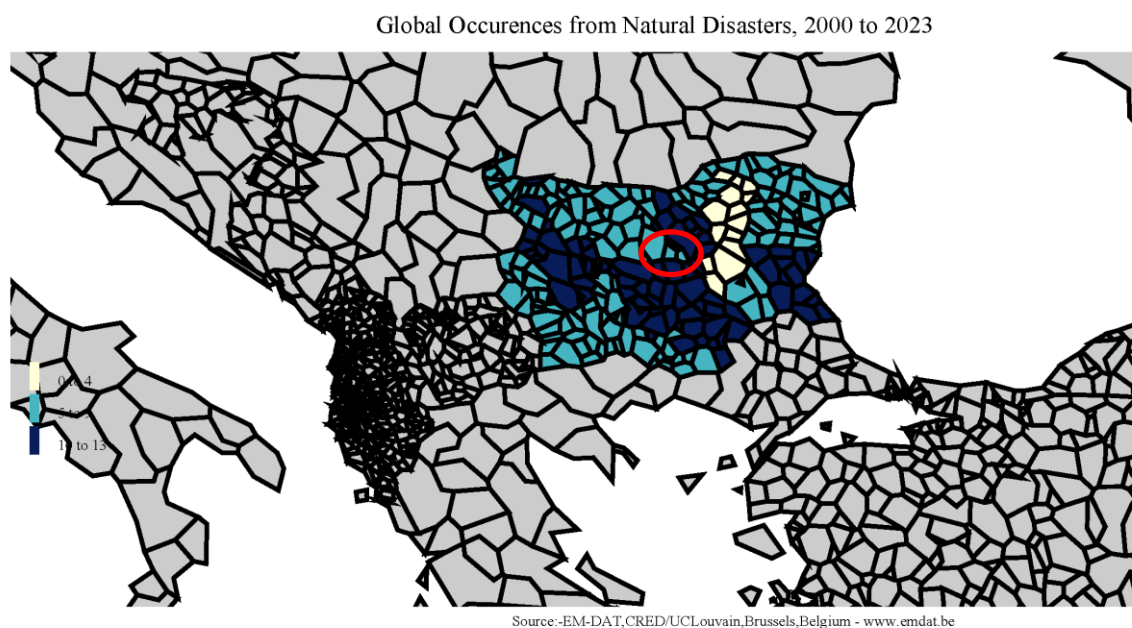
¹⁹ <https://public.emdat.be/>

белгийското правителство. Основната цел на базата данни е да служи за целите на хуманитарните действия на национално и международно ниво. Инициативата има за цел да рационализира вземането на решения за готовност за бедствия, както и да предостави обективна база за оценка на уязвимостта и определяне на приоритети.

ЕМ-DAT съдържа основни данни за възникването и последиците от над 22 000 масови бедствия в света от 1900 г. до наши дни. Базата данни е съставена от различни източници, включително агенции на ООН, неправителствени организации, застрахователни компании, изследователски институти и прес-агенции.

Базата данни предоставя възможност за проследяване на случилите се бедствия, вкл. на общинско ниво. Данните от този източник са използвани като допълващи за идентифицирането на потенциалните рискове за територията на община Габрово.

Общата справка в базата данни показва, че за периода 2000 – октомври 2023 г. на територията на община Габрово са се случили между 5 и 9 природни бедствия.

Източник: <https://public.emdat.be/mapping/subcountry>

Опасностите, които биха могли да доведат до възникване на бедствия на територията на община Габрово и прогноза за последиците от тях върху населението, икономиката, инфраструктурата и околната среда са представени както следва:

2.2.1 Земетресения

2.2.1.1 Оценка на сеизмична опасност

Сеизмичните въздействия оказват особено големи по размер негативни последици - жертви и пострадали сред населението, материални щети. Основна характеристика на това въздействие е неговата непредвидимост, както по отношение на времето и мястото, в което може да се прояви, така и по отношение на силата му.

Сеизмичната опасност (seismic hazard) може да се дефинира като процес или физическо явление, свързано с реализацията на земетресение, което може да доведе до загуба на живот, нараняване или други въздействия върху здравето на човека, имуществени щети, социални и икономически сътресения и увреждане на околната среда.

Сеизмичната опасност не може да бъде контролирана, но усилията за управление и намаляване на сеизмичния риск са съществени.

Вероятностният подход оценява вероятността земното движение да превиши дадено ниво вследствие на земетресение за определен период от време. Анализът на сеизмичната опасност е свързан с оценката на земните движения на дадена площадка вследствие на множество от сеизмични сценарии.

Област Габрово попада в периферията на Североизточен сеизмичен район на Горнооряховската сеизмична зона, една от осемте сеизмични зони в страната. Характеризира се с малък брой реализирани земетресения, които са относително плитки и се генерират в дълбочинен интервал – $H = 5 - 15$ км. Най-силното земетресение в тази зона е регистрирано през 1913 год. и е с $M = 7,0$ и интензитет IX- X степен. Най-големи разрушения е имало в района на Горна Оряховица, Велико Търново и околните села. Предполаганото направление на разломяване е север североизток – юг югозапад. Второто по сила земетресение в зоната е регистрирано през 1986 год. с $M = 5,1$ и $M = 5,7$ локализирано в района на гр. Стражица и се характеризира с продължителни афтершокови поредици (последващи затихващи трусове). В сеизмологията енергията, която се освобождава в огнището на земетресението се оценява в джаули. Разрушителните земетресения се характеризират с енергия 1012-1013 J, а при катастрофалните достига 1017-1020 J. В практиката обаче, за оценка на енергията на земетресението често се използва не абсолютната ѝ стойност E , а нейната логаритмична стойност K , като:

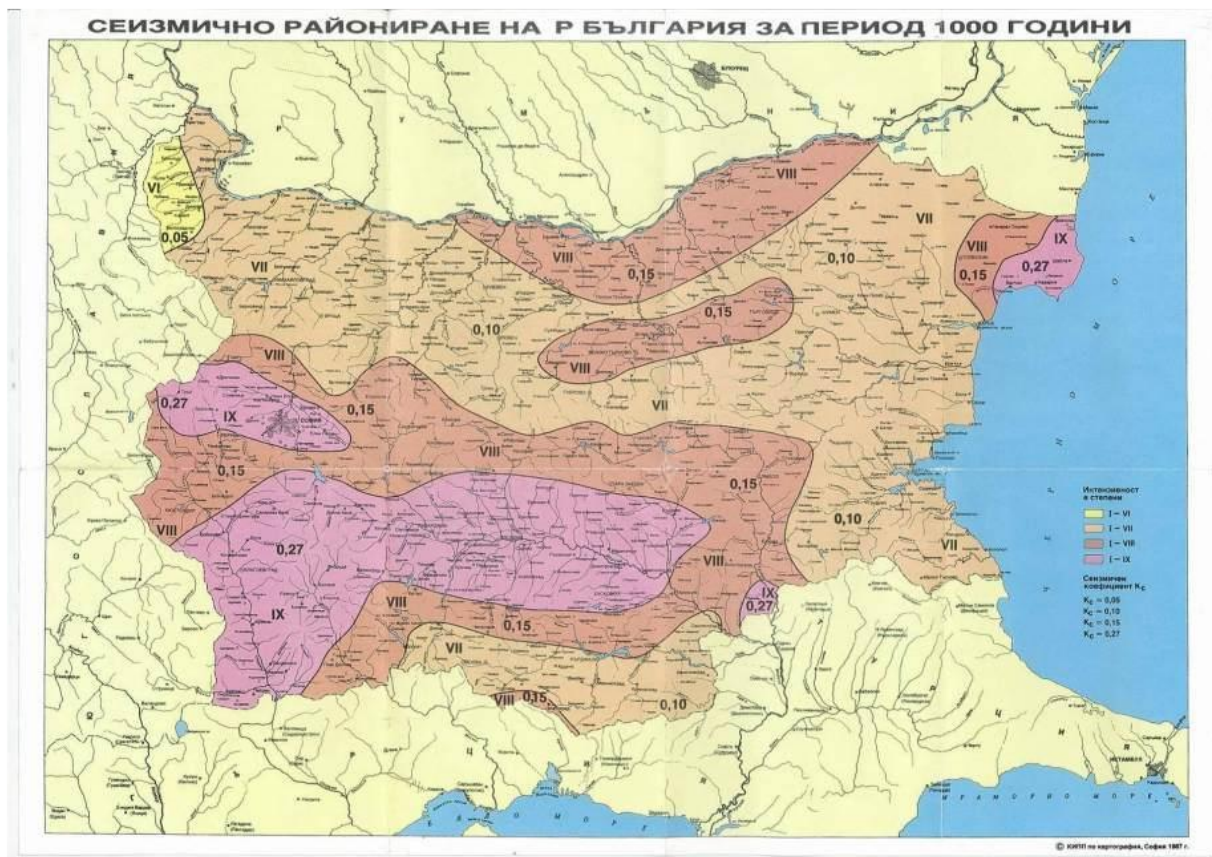
$$K = \lg E$$

Стойностите на K се приема, че характеризират енергетичния клас на земетресението. Най-слабите земетресения се характеризират с $K = 0$, а най-силните с $K = 18$.

За периода 1892 - 2011 г. на територията на областта са регистрирани епицентрове с енергетичен клас (K) както следва:

- $K=8$ – на 1200 м източно от с. Драгиевци – община Габрово по поречието на р. Янтра, на границата с Великотърновска област;
- $K=9$ – в общински центрове Габрово, Дряново и Севлиево и км. Радевци – община Дряново;

- $K=10$ – на 2 км североизточно от с. Яворец.

На територията на страната за период от над 60 години не е възниквало земетресение с магнитуд над 6.0 по Рихтер, което очертава постоянно повишаваща се вероятност за възникване на катастрофално земетресение. При такова земетресение с магнитуд над 6.0 ще бъдат нанесени поражения на почти всички сгради като най-сериозно ще пострадат постройките с остаряла конструкция, която не е изчислявана по антиземетръсни норми и водоснабдителната и канализационната мрежа. Последното ще повиши риска от възникване на огнища от инфекциозни заболявания.

През февруари 2009 г. е регистрирано земетресение с $M=3,8$ по Рихтер и с епицентър 10 км северозападно от вр. Шипка и 16 км югозападно от центъра на Габрово – т. е. в района на свлачището на м. „Узана“ в посока хижа „Хлебна“ или на 5 км южно от опашката на яз. „Христо Смирненски“. Дълбочина на хипоцентъра - 2 км. Въз основа на измервания, осъществени чрез акселерометър, поставен след това земетресение и отчитащ движението на земните пластовете чрез глобална система за позициониране и използването на резултатите за целите на геодинамични изследвания в района на Габрово, е изведена потенциална възможност за земетресение в област Габрово с магнитуд до 6.0 степен по скалата на Рихтер и очаквано въздействие върху земната повърхност до 8.0 степен по скалата на Медведев-Шпонхойер-Карник.

Въз основа на така очертаните дадености, магнитудни интервали и отчитайки известните характеристики и структурни особености на сеизмичните зони, Планът за защита при бедствия на област Габрово определя за територията на община Габрово възможни райони със следните сеизмични интензивности:

- с интензивност (I_o) от IV-VI степен – обхваща района на гр. Габрово, с. Велковци, с. Стомонеци, с. Дебел Дял, с. Камещица, с. Яворец;
- с интензивност (I_o) от VI- VII степен – обхваща района на с. Лесичарка, с. Боженци, кв. Ябълка, кв. Бичкия и с. Донино;
- с интензивност (I_o) от VII-VIII степен – обхваща района на кметства Здравковец и Козирог.

2.2.1.2 Оценка на сеизмична уязвимост

По отношение на сеизмичната уязвимост се оценяват въздействията върху сградния фонд, транспортна инфраструктура, техническа инфраструктура за питейна и отпадъчна вода, за газоснабдяване, за електроснабдяване и съответните нива на повреди.

2.2.2 Наводнения

Планът за управление на риска от наводнения (ПУРН) в Дунавския район 2022 – 2027 г. определя наводненията като естествени природни явления, които не могат да бъдат избегнати, а в същото време се определят като най-значимото природно бедствие, нанесло щети за стотици милиони левове за кратък период преди 2022 г. За разлика от други природни бедствия, наводненията се поддават в значителна степен на прогнозиране както по отношение на възникването и разпространението им, така и по отношение на възможните последици. Независимо, че те са естествени явления, появата им в голяма степен се повлиява от човешката дейност и намесата на човека в природните процеси.

2.2.2.1 Речни наводнения

Дунавския РБУ покрива територия от 47 235 км², което представлява 42,5% от територията на Република България и включва водосборните области на реките Искър, Ерма, Нишава, Огоста и западно от Огоста, Вит, Осъм, Янтра, Русенски Лом и Дунавски Добруджански реки и водите на река Дунав.

Основна водна артерия на община Габрово е река Янтра, която протича с горното си течение през нея от юг на север, заедно с притоците си реките Синкевица и Жълтешка. В Плана за оценка на риска за водосбора на река Янтра, **р. Янтра при гр. Габрово** е определена като **една от деветте района със значителен потенциален риск от наводнения (РЗПРН)**. Основа за определяне на РЗПРН е информацията за значимите минали и потенциални бъдещи наводнения, набрана от общински администрации, други институции и исторически източници. Приложени са всички работни стъпки, съгласно методиката, включващи използването на 11 бр. унифицирани критерии за класифициране на риска, отнесени към 4 основни категории: „човешко здраве“, „стопанска дейност“, „околна среда“ и „културно наследство“.

Съгласно ПУРН 2022 – 2027 г. в Дунавски район за басейново управление РЗПРН BG1_APSFR_YN_031 „р. Янтра при гр. Габрово“ **разширява обхвата си**, който включва част от поречието на р. Янтра и притоците ѝ Паничарка, Козята, Жълтешка и Синкевица. Дължината на зоната се удължава от 16.5 км на 33,06 км. По отношение на териториалния обхват към района са добавени следните нови участъци - за изследване на речни наводнения са добавени теченията на реките Паничарка и притока ѝ р. Козята, удължение на р. Янтра в горната част на района.

В участъка на р. Янтра преди и след гр. Габрово няма изградени предпазни диги. Реката преминава през града по коригирано корито, което в отделни части на града се намира в различно техническо състояние.

В новия ПУРН **е включен и нов район със значителен потенциален риск от наводнение** - РЗПРН BG1 APSFR YN 100), приток на р. Лопушница – с. Враниловци.

В ПУРН за Дунавски район за басейново управление 2022 – 2027 г. са определени специфични цели за двата РЗПРН.

2.2.2.2 Наводнение от скъсване на язовирна стена

Като основен източник на риск от наводнения от скъсване на язовирна стена са определени язовирите яз. „Христо Смирненски“ (на р. Паничарка) и яз. „Синкевица“ (на р. Синкевица).

Язовирна стена “Христо Смирненски” е първата в страната каменно-насипна стена с вертикално глинено ядро. Проектните работи по стената са започнали през юни 1959 г. Била е изградена до кота 530,00. Язовирът е в експлоатация от 1967 година. След около 20 години експлоатация, с оглед увеличаване на завирения обем, през 1986 г. е започнало надстрояване на стената и реконструкция на короната чрез стоманобетонен парапет (стена) до кота 538,00. Язовирната стена е изградена в долината на р. Паничарка, ляв приток на р. Янтра, на 10 км югозападно от гр. Габрово, на 300 м над с. Лютаци, понастоящем квартал на града. Изградена е през периода 1962-1966 година по проект на “Енергопроект”. Главното предназначение на язовира е за питейно и промишлено водоснабдяване на гр. Габрово и 14 селища в района. Към язовира са изградени ВЕЦ и транспортна деривация до градския резервоар.

Съгласно “Норми за проектиране на сгради и съоръжения в земетръсни райони” от 1978 год. и “Наредба №7/2 от 23 юли 2007 г. за проектиране на сгради и съоръжения в земетръсни райони” язовирът попада в земетръсен район от VII степен по 12-степенната скала на Медведев-Шпонхойер-Карник.

При оценката на риска следва да се отчита, че язовирите, класифицирани от първа висока степен на потенциална опасност се намират на територия на общината с най-високата определена за общината интензивност на земетресения (I_0) от VII-VIII степен – районите на кметства Здравковец и Козирог.

ПУРН за Дунавски район за басейново управление 2022 – 2027 г. предвижда като подходящи за превенция и минимизиране на риска от наводнения, вкл. промени в правилата за експлоатация на съществуващите язовири, насочени към намаляване на преминаващите водни количества по реките Паничарка и Синкевица.

2.2.3 Свлачища

Основните фактори за активизиране на свлачищни процеси са природнообусловени и техногенни. От „Геозащита - Плевен” ЕООД на територията на община Габрово са регистрирани 77 свлачищни района, от които преобладаващият брой са в активен стадий. Съгласно оценката, направена в предварителния проект на ОУП на община Габрово, повечето от тях са малки по площ и с нисък интензитет.

Ерозията на речните долини, скатове над тях и обилните валежи са основна причина за ежегодното активизиране на свлачищата. Особено проявление на този процес се констатира при бързото топене на големи снежни маси и при обилни, продължителни пролетни и есенни дъждове. Свлачищата в кв. Бакойци, кв. Смирненски, кв. Гачевци, кв. Маркотей и кв. Лисец в община Габрово, както и третокласните и четвъртокласните пътища към кметствата са с непрекъсваща и различна по интензивност дейност.

2.2.4 Силни ветрове и бури

Габровска област обхваща средната част на Предбалкана и главната старопланинска верига. Около две трети от територията на областта се отнасят към Предбалкана, представляващ система от ниски и средно високи ридове, в повечето случаи почти успоредни на главната старопланинска верига, които на няколко места са прорязани от главните водни артерии – реките Видима, Росица, Янтра, Дряновска река и др. Областта спада към умерено-континенталната климатична подобласт и обхваща части на три от районите ѝ: среден климатичен район от Дунавската равнина, Предбалкански климатичен район и Планински климатичен район.

Резките промени на температурите главно през летния период могат да доведат до краткотрайни, но поройни дъждове, често съпроводени с градушки, а в отделни случаи придружени с бурни ветрове. Летните бури основно се проявяват в северната и северозападна част от територията на областта (обхващаща Предбалкана), вкл. територията на община Габрово.

Ураганният вятър, надхвърлящ значително ветровото натоварване при оразмеряването на сгради и обекти, е рядко явление, но въпреки това се случва. Силните ветрове на територията на областта могат да доведат до прекъсване на електроснабдяването, блокиране на пътища, нарушения на инфраструктурата и са заплаха за живота и имуществото на хората.

Според разполагаемите архивните, от края на 19 век, подобно явление на територията на област Габрово се е случвало на 30.11.1846 г., когато бурята е свалила всички комини и каменни покриви на къщите, на 08.05.1928 г., когато бурята е бушувала цялата нощ, вдигала е и е разпокривала покриви, изкоренявала е вековни дървета и разпилявала всичко, което е на открито. Тогава не са дадени жертви. На 14 март 2013 г. дълбок средиземноморски циклон с център югозападно от България създава сложна метеорологична обстановка над страната. Ураганните пориви на вятъра обхващат почти цялата страна, с изключение на западните район и нанасят поражения на обществени и частни сгради. На територията на област Габрово най-интензивни са ветровете в периода от 18:00 до 23:00 часа на 14 март 2013 г., като скоростта им достигна над 120 км/ч и нанесоха значителни щети, вкл. една жертва и 19 пострадали. В този случай на територията на община Габрово е обявено бедствено положение, поради постъпила информация за пострадали хора, разрушени покриви, разрушени паянтови постройки, паднали дървета, блокирани пътни участъци и достъп до населени места, изпочупени прозорци и витрини, прекъснато електроснабдяване към две от общо три те подстанции в гр. Габрово и останали без ток повече от половината от населените места в общината, пострадали обществено значими сгради и необходимост от провеждане на спасителни и неотложни аварийно-възстановителни работи в община Габрово.

2.2.5 Снегонавявания, поледици и обледявания

За българското географско разположение снеговалежите обичайно са благоприятни природни явление, които осигуряват воден ресурс чрез последващо снеготопене и хранване на реки, язовири, както и осигуряване на почвена влага. Снежната покривка има голямо значение като климатичен фактор. Тя предпазва почвата от измръзване, способства за нормалното презимуване на зимните култури. Запасът влага в снежната покривка, характерът на натрупването ѝ през зимата и топенето ѝ през пролетта определят в значителна степен пролетния отток, а следователно режима на реките и другите водоеми. Снежната покривка влияе на експлоатацията на пътищата - натрупването на големи количества сняг особено при бури затруднява движението. В планините режимът на снежната покривка се отличава рязко в сравнение с низините. Поради ниските температури снежната покривка там се задържа непрекъснато през значителна част от зимите и постепенно се натрупва поради честите и по-обилни снеговалежи. Най-характерна и обща черта за планините е тенденцията на изместване максимума на натрупването на снега с увеличаване на надморската височина от края на януари до средата на март.

Снеговалежите могат да имат и катастрофален екологичен ефект главно в градовете, където преди всичко възпрепятстват, а често и блокират напълно всички видове транспорт (преди всичко авиационния) за различни периоди от време – обикновено до един ден, но понякога и за няколко дни.

Снежните виелици биват: общи, ниски и поземки. Поземките и ниските виелици се наблюдават при наличието на сух, неслегнал се или на пресен сняг, който може лесно да бъде вдигнат и носен от вятъра, при което видимостта в ниския слой въздух намалява.

Поземка може да се появи при сравнително слаб или умерен вятър със скорост 5-7 м/сек, а ниска виелица – при вятър над 7 м/сек, ако снегът е сух и над 10 м/сек, ако снегът е малко влажен. По време на ниска виелица в резултат на интензивното смесване снегът се задържа в слой с дебелина десетки метри, а при поземка в слой с дебелина само няколко десетки сантиметра непосредствено над земната повърхност. В това време от облаците на вали сняг, дори може изобщо да няма облаци. Типичната синоптична обстановка за ниски виелици и поземки е периферията на антициклон. Виелицата може да създаде редица опасни условия. Пътуването с автомобил може да е затруднено или дори невъзможно поради създадените се метеорологични условия - снега, вятъра и т.н. Силният вятър и ниските температури, придружаващи виелицата, могат да са комбинирани и да създадат друга опасност. Чувството за студ се засилва при вятър. Например силен вятър, комбиниран с температури малко под точката на замръзване, могат да имат същия ефект както температури на въздуха с 5-6°C по-ниски. При по-ниски температури този ефект може да достигне 20-30°C. Децата и възрастните хора са най-застрашени.

Зимните бури често са придружавани от екстремни студове. Когато се установяват екстремни студове, те по различен начин повлияват и преминават през различни райони на страната. Продължителни студове могат да причинят замръзване на р. Дунав, което затруднява корабите. Заледяването на пътищата също е проблем за транспорта.

Като се вземат предвид снеговалежите, наличието и структурата на снежната покривка, температурните и ветровите условия, най-интензивен пренос на сняг следва да се очаква по билата на Централна Стара планина.

По северните склонове на Централна Стара планина условия за образуване на лавини има предимно по тектоничните и ерозионните улеи с обширни, загладени, затревени фуниеобразни лавиносбори в подбилните части. Най-често такива условия има по северните склонове на Златишко-Тетевенския и на Троянско-Калоферския дял, а вероятността от възникването на явленията на в планинската част на община Габрово е много ниска.

Друго метеорологично явление, което може да причини сериозни смущения в обществения живот и да нанесе значителни материални щети, са тъй наречените ледови явления. Физичната същност на тези явления е отлагане на атмосферен лед върху всякакви природни и антропогенни обекти и предмети. Към тази група обледявания се причисляват поледицата, скрежът и мокрият сняг, които натрупвайки се върху различни съоръжения за кратко време и достигайки големи маси, ги разрушават, събарят, прекъсват или направо смачкват.

Причина за обледяването е активното протичане на някои процеси като например сублимацията на съдържащата се във въздуха водна пара и кристализацията или замръзването на преохладени водни капки. Първият вид лед се получава при непосредствено преминаване на водната пара в твърдо агрегатно състояние, а вторият - при прехода на водата в лед. Географските и климатичните условия в нашата страна, общо взето, са благоприятни за чести прояви на обледяване, заскрежаване или падане на мокър сняг през зимата.

Поледица може да се образува дори когато околната температура е няколко градуса над точката на замръзване на водата.

Заледяване на пътища: температурата трябва да бъде под 0° C и да има влага (вода) на повърхността, комбинация, която може да се получи по няколко начина: скреж; мъгла, минаваща над охладена пътна настилка; замръзване на оттичаща се вода по повърхността или на разтопен сняг; замръзване на сняг, който първоначално е бил разтопен върху топло пътно платно; леден дъжд. По едно и също време могат да се случат няколко от изброените фактори.

Леден дъжд се получава, когато близо до повърхността има студен въздух (с температура под точката на замръзване), а над него има въздушен слой с температура над точката на замръзване. Когато такъв "преохладен" дъжд достигне земята, той замръзва веднага и се превръща в чист гладък лед. Такъв леден дъжд е резултат често от т.нар. ледени бури, които могат да направят пътуването опасно и повреждат дървета и далекопроводи.

През зимните месеци в областта падат обилни снеговалежи, съпроводени с умерен до силен вятър. Образуват се навяхвания по път I-5/E-85 "Габрово-вр. Шипка", път III-5006 "Габрово- м. Узана" и др.

При възникване на така описаните метеорологични условия се образуват поледици и обледявания на участъка от гр. Габрово до вр. „Шипка“, в м. „Сечен камък“, в усойните северни склонове по някои от републиканските пътища, по мостовете и др. Като резултат се затруднява придвижването по основните пътни артерии, вкл. през прохода „Шипка“ и се изолират много от населените места от южната ѝ част на общината – главно кметства, разположени във високата част на Балкана.

2.2.6 Пожари и засушаване

2.2.6.1 Горски и полски пожари

На територията на община Габрово развива дейност ТП „Държавно горско стопанство – Габрово“, разположено върху част от северните склонове на Средна Стара планина и Средния Предбалкан. Обхваща гористата част от водосборния басейн на река Янтра и водосборните басейни на река Андъка – приток на река Дряновска. Горският фонд заема 270 576 дка от общата площ на землищата в община Габрово, като 75 648 дка са частна собственост и 194 928 дка – държавен горски фонд. Ловната площ е разделена на 13 самостоятелни ловни района, стопанисвани от ЛРД „Чардафон“ – Габрово. Горските територии включват държавна собственост, общинска собственост, собственост на физически и юридически лица, както и гори в земеделски земи.

Територията на „ДГС – Габрово“ попада изцяло в категорията Значими горски територии, формиращи ландшафт от регионално или национално значение, в които всички естествено срещащи се видове съществуват при естествени условия на разпространение и обилие. В тази връзка са изготвени препоръки и указания за стопанисване и мониторинг на горите на територията на „ДГС – Габрово“.

Горският пожар е неконтролируем пожар, който унищожава големи площи земя. Причините за възникване на горски пожари често остават неизвестни (33%), но в случаите с налични данни по-голямата част от пожарите се инициират от хора (65%) - в резултат от злополука, или небрежност при боравене с огън (59%), или в случаи на умишлен палеж (6%). Само в 2% от случаите причината за възникването на пожар е естествена. Тези данни, наред с рязкото нарастване на броя на пожарите след 90-те години на миналия век, показват наличието на проблем, свързан с контрола на селскостопанските дейности, който често остава занижен и много хора решават се освобождават от остатъците растителност или трева като палят огньовете и така тези пожари навлязат в храстите и горите.

Горските пожари основно се развиват през летните и есенните месеци в резултат на естествените засушавания и повишаване горимостта на сухи треви и дървесна маса. Основните фактори за оценка на въздействието на горските пожари са:

- разрушително влияние върху цялата екосистема с нейните биотични и абиотични фактори (унищожаване на животни и растения, въздействие върху води, климат, временно замърсяване на въздуха и водата, засилване на почвената ерозия);
- негативно влияние върху инфраструктура в района на пожара и върху икономически дейности, вкл. дърводобива, вследствие унищожаване на ценна дървесина и обезлесяване;
- продължителност - може да бъде значителна – от дни до седмици;
- обхват – може да бъде значителен по територия;

- трудна достъпност на засегнатите територии – планински склонове, дерета, липса на пътища, на вода.

Опасността от горски пожари е една от основните опасности за състава, структурата и функционирането на горските екосистеми. Климатичните промени през последното десетилетие доведоха до повишаване на честотата на възникване на горските пожари и размера на засегнатите от тях територии. Като цяло горските пожари оказват отрицателно въздействие върху икономическото, социалното и екологичното състояние на цели географски райони.

Големината на опожарената площ от един среден (условен) пожар зависи основно от пирологичните свойства на насажденията, метеорологичните условия и топографията на терена, но в определена степен зависи и от продължителността на пожарогасителните действия, свързани с ликвидирането му. Този показател може да се използва за оценка на организацията и управлението на пожарогасителните действия, за силите и средствата за пожарогасене и за ефективното им използване.

Съгласно Оценката на риска от горски пожари в България²⁰, територията на община Габрово е средна и ниска податливост на възникване на горски пожари (фиг. 14), като потенциалната интензивност е по-висока по северната граница с община Дряново.

Причините за пораждаването на полски пожари в голяма степен са сходни с тези на горските - летните засушавания в полските райони по време на жътвените кампании, непредпазливост или умишлени действия на хора.

Полските пожари не са присъщи за общината, а горските възникват ежегодно във всички общини на област Габрово. Въпреки, че горските и полските пожари са предимно с локален характер, честите им прояви и комплексно негативно въздействие ги определят като природни бедствия със значим риск.

Ниският брой пожари в определен регион не е задължително свързан с по-нисък риск от възникване на пожари. Рискът от пожари е много по-тясно свързан с видовете гори, релефа и възможностите за тяхното бързо откриване и ефективно овладяване. В допълнение, ниският брой пожари в определена зона може да означава, че местните служби са по-добре подготвени и реагират много бързо.

2.2.6.2 Засушавания и високи температури (горещи вълни)

Сушата е възможно да представлява бедствие, засягащо редица икономически сектори и благосъстоянието на човека. Оценката на риска от суши в България²¹ използва определението на суша на Междуправителствения панел за климатични промени (МПКП) като „период на необичайно сухи климатични условия, с продължителност, достатъчна да причини сериозен хидроложки дисбаланс“. Сушите често се разделят на четири основни типа:

²⁰ Техническо приложение 5 към Национален профил на риска от бедствия в България, приет с РМС № 6 от 04.01.2023 г., <https://saveti.government.bg/web/cc/801/1>

²¹ Техническо приложение 6 към Национален профил на риска от бедствия в България, приет с РМС № 6 от 04.01.2023 г., <https://saveti.government.bg/web/cc/801/1>

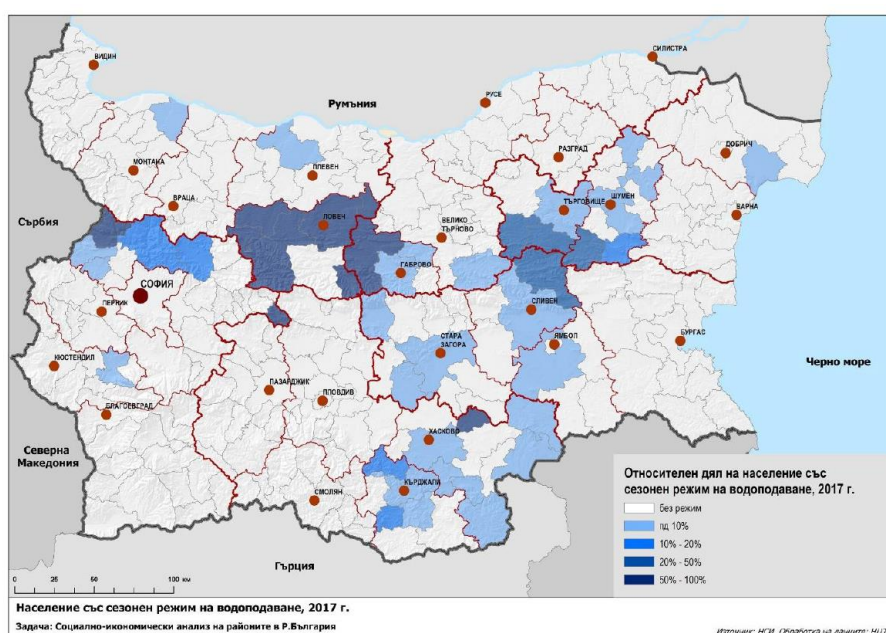
- Метеорологични суши (отсъствие на валежи и/или условия за интензивно изпарение);
- Селскостопански суши (период с намалена влажност на почвата, водещ до недостиг на снабдяване с вода на растения);
- Хидроложки суши (намален отток на реките и подземните води);
- Социално-икономически суши (нарушаване на важни услуги, като снабдяване с енергия и с питейна вода).

За община Габрово най-значимо въздействие могат да окажат хидроложката и социално-икономическата суша, поради значимото взаимодействие между три компонента: опасност, уязвимост и изложеност. **Опасността** се оценява като съотношение на търсенето на вода към наличието ѝ за дадена система. **Изложеността** се оценява въз основа на броя жители, обслужвани от съответната водоснабдителна система, а **уязвимостта** се оценява с помощта на четири критерия: водоизточници (видове), други значими потребители (промишленост, туризъм), надеждност на инфраструктурата (физически загуби на вода) и икономическо развитие на региона (производителност, нива на заплащане, нива на инвестиции, естествен прираст).

Основен източник на питейна вода за общината е язовир „Христо Смирненски“, който би намалил ползваемия си обем при потенциално намаляване на речния отток, което от своя страна може да бъде причинено от продължителен период на климатично засушаване.

През последните 10 години този вид суша се проявява в значителна степен на територията на областта (основно в община Севлиево), а загубите на питейна вода са големи.

Към края на 2019 г. в община Габрово е водоснабдено между 95 и 99% от населението, като показателят се влошава в сравнение с края на 2017 г. Също към края на 2019 г. под 10% от населението на община Габрово е с режим на водоснабдяване.

Източник: Социално-икономически анализ на районите в Р. България, 2019 г.

Година	Загуби на вода (%)	Година	Загуби на вода (%)
2013	46,30	2017	57,00
2014	56,45	2018	55,00
2015	60,24	2019	62,61
2016	67,00		

Източник: „ВиК“ ООД, Габрово

По данни на „ВиК“ ООД - Габрово съществен проблем представляват загубите на вода, които в периода 2013 - 2019 г. на практика нарастват. Реализираният проект „Интегриран воден цикъл“ - Габрово чрез мащабна подмяна на водопроводната мрежа, води до подобряване на положението и намаляване на дела на населението с режим на водоподаването.

2.2.7 Техногенни пожари

Техногенните пожари могат да бъдат причинени от възникнали аварии или катастрофи/произшествия в промишлени предприятия и/или обекти или при транспортиране на опасни вещества и продукти.

В общия случай рисковете са ограничени до точковото развитие на бедствието, но също така зависят от местоположението – в или извън населено място, до или отдалечено от критична инфраструктура и/или други опасни обекти и материали, степен на разпространение на огъня или вредните вещества, освободени в резултат на пожара.

На територията на община Габрово такива критични точки могат да бъдат промишлени предприятия в индустриалните зони на гр. Габрово и извън него („Максам Се България“ ЕАД, с. Чарково), газопровод и газоразпределителна мрежа (гр. Габрово и ограничена част от селата на общината), бази за съхранение на нефтопродукти и бензиностанции, пътища от републиканската пътна мрежа, по-които с висока честота се движат цистерни с нефтопродукти и опасни вещества.

2.2.8 Техногенни бедствия

2.2.8.1 Пътни транспортни произшествия

През територията на община Габрово минават първокласен път I-5 (Е-85) от републиканската пътна мрежа, свързващ Северна и Южна България, както и част от път второкласен II-44, свързващ гр. Габрово с първокласен път I-4 София - Варна. В съответствие с разпоредбите на Европейската спогодба за международен превоз на опасни товари по шосе ADR по тях се превозват различни по количества и вид химически вещества и смеси, пожароопасни и взривоопасни продукти. При авария или пътнотранспортно произшествие при превоза на опасен товар е възможно да се получи разлив и изпускане на опасни химикали или токсични продукти.

Потенциално опасни райони, където е възможно възникване на катастрофи са участъци:

- по главен път I-5- граница В. Търново-Дряново-Габрово-граница Ст. Загора– от км 138+800 до км 139+100 (района на с. Балиновци), от км 157+800 до км 158+100;
- по път II-44 – обходен път Севлиево-ВТ/-Севлиево-Драгановци-Габрово– от км 22+668 до км 25+049,(от край на с. Янковци до пътнo кръстовище за с. Гергини),

от км 27+100 до км 27+400 и от км 27+700 до км 28+000 (пътно кръстовище с местен път за „Винпром“);

- по път III 552 – граница В. Търново-Белица-Трявна-Божковци-Жълтеш-Габрово – от км 32+420 до км 37+675 (с. Жълтеш – начало на гр. Габрово).

Основен недостатък на пътната мрежа е, че значителна част от пътищата са тесни, с недопустими надлъжни наклони, остри криви, намалена видимост, не позволяващи големи скорости. Значителна част от път I-5 преминава през гр. Габрово и по-малки населени места. Това състояние на пътната мрежа обуславя възможността от значителен брой пътнотранспортни произшествия.

Възможните последици при сценарии на транспортни инциденти, включват: човешки жертви, пострадали и засегнати хора; значителни материални и икономически щети, вследствие на взрив, пожар, или изпускане на опасни вещества; замърсяване на околната среда (води, почви, въздух), включително водоизточници за питейно-битови нужди.

2.2.8.2 Тежки аварии в газопреносната мрежа

Газоснабдяването в община Габрово се извършва от „Ситигаз България“ ЕАД. Дължината на газоразпределителната мрежа е около 58 км., близо 30 км преносен газопровод от Севлиево до Габрово. Към месец октомври 2020 г. общо потребителите на природен газ са както следва : промишлени (индустриални) – 25 бр., обществено-административни – 86 бр., битови – 1053 бр. През 2020 г. започна изграждане на газоразпределителна мрежа и в някои от селата на общината – в село Драгановци са построени 980 м. Основен дял в потреблението на природен газ в Общината имат промишлените предприятия. Замяната на традиционните горива с природен газ допринася съществено за намаляване на вредните емисии в околната среда, повишава качеството и конкурентоспособността на произвежданата от тях продукция.

Възможните последици при сценарии на тежки аварии в газопреносната мрежа, включват: човешки жертви, пострадали и засегнати хора; значителни материални и икономически щети, вследствие на взрив, пожар, или изпускане на опасни вещества; замърсяване на околната среда (въздух), включително водоизточници за питейно-битови нужди.

2.2.8.3 Аварии в промишлени предприятия

Промишлени аварии с отделяне на опасни химикали, възникване на пожари и/или взривове могат да възникнат в предприятия от фармацевтичната, металургичната, химическата, текстилната промишленост, както и в нефтопреработващи рафинерии и петролни бази, в обекти за производство и съхранение на взривни вещества и материали, в газопреносната мрежа и други продуктопроводи, изградени на територията на страната.

Като потенциално опасни се разглеждат предприятия, произвеждащи, използващи и съхраняващи промишлени отровни вещества, синтетични материали, багрила, горивно-смазочни материали, изкуствени торове, препарати и др., които при разлив или пожар могат да предизвикат поражения чрез отделяне и разпространение на силно токсични продукти като хлор, амоняк, дихлоретан, азотни окиси, въглероден окис, циановодород, фосген и др.

Съгласно публичния регистър (<https://publicseveso.moew.government.bg/enterprises>) на предприятия с нисък и висок рисков потенциал за възникване на голяма авария с опасни вещества (SEVESO обекти)²² на територията на община Габрово е идентифицирано едно предприятие с високо рисков потенциал „Максам Се България“ ЕАД, с. Чарково. Съгласно Постановление №181/20.07.2009 г. „Еловица 1895“ АД е стратегически обект от значение за националната сигурност в сектор „Икономика“.

Дейността на предприятието е свързана с производство на бризантно взривно вещество ANFO („Анфовекс“ М) и съхранение на взривни вещества и суровини. Възможни поражения при евентуално възникване на авария се явяват: срутване на част от производствени сгради, повреди във ВиК инсталации, в електрическата мрежа, възникване на пожари в пожароопасните места и горския фонд, възможност от взрив, обгазяване или задимяване на околната среда.

При работа с опасни химични вещества, смеси/продукти, боеприпаси и пиротехнически изделия съществува потенциален риск от инциденти, злополуки и производствени аварии.

В община Габрово развиват дейност редица машиностроителни и металообработващи предприятия, които използват различни химични и нефтопродукти, които представляват макар и по-ограничена степен, потенциален риск от възникване инциденти, злополуки и производствени аварии.

С цел ограничаване на последствията от тях при предвидими условия или събития, които могат да доведат до възникване на инциденти или голяма авария се планират превантивни мерки, част от Системата за управление на мерките за безопасност – обучение на заетия персонал, използване на оборудване, осигуряващо безопасна експлоатация и наличните ресурси, включително индивидуални средства за защита. Последователността на прилагане на необходимите действия за реагиране при инциденти, злополуки и аварии е представена в Аварийния план на предприятието. С цел контролиране на риска от аварии се въвеждат и прилагат ясни правила (планове, програми, инструкции, процедури, ръководства) и най-добри налични техники по здраве, безопасност при работа и околна среда.

С цел ограничаване на последствията при възникване на инциденти или голяма авария са планирани следните превантивни мерки: идентифициране и оценка на опасностите, оценка на риска от големи аварии, задълбочена оценка на последствията от аварията върху хората, обектите и околната среда. Проучване и задълбочен анализ на предишни аварии и аварийни ситуации в сродни предприятия. Поддържане на техническите съоръжения и транспортните средства с цел минимизиране на риска от възникване на аварии. Разработване и актуализиране на аварийни планове на площадките, които да сведат последствията от аварията за хората, съоръженията, съседни обекти и околната среда до възможно най- ниското ниво.

²² <https://public-seveso.moew.government.bg/enterprises> , поддържан от МОСВ в изпълнение на изискванията на Закона за опазване на околната среда и водите

2.2.8.4 Радиационна авария в АЕЦ „Козлодуй“ или трансграничен пренос

Въпреки строгите мерки за сигурност при работата на различните видове ядрени реактори и наличието на автоматизирани системи за управление, контрол и защита, практиката по експлоатацията им показва, че е възможно възникването на ситуации, които са съпроводени с аварийно изпускане на радиоактивни вещества в околната среда.

Радиоактивно замърсяване би могло да се получи, както при аварийна ситуация в АЕЦ „Козлодуй“, съпроводена с изпускане в околната среда на радионуклиди, така също и при трансгранично радиоактивно замърсяване вследствие на ядрена или радиационна авария в други страни, а също и при инциденти с транспортни средства (автомобили, ж.п. вагони и самолети), превозващи радиоактивни материали.

Радиационната обстановка и степента на радиационния риск за населението се обуславят от фактори като количеството (активността) и радионуклидния състав на изхвърлените в околната среда радиоактивни вещества, метеорологичните условия по време на аварията, разстоянието до населените места, характера на застрояването и плътността на заселването им, водоснабдяването и начина на изхранване на населението.

Рискът от неправомерното използване на йонизиращи лъчения включва заплахата от два типа материали: ядрен материал (специален ядрен материал), който при определени условия може да доведе до ядрена авария и от различни радиоактивни източници, които не могат да предизвикат ядрена авария, но при неправомерното им използване могат да причинят вредни за здравето последствия и замърсяване на околната среда.

При радиационна авария, особено в случаите на инциденти с транспортни средства, превозващи радиоактивни материали, както и при използване на ядрен материал и радиоактивни вещества за терористични цели, саботаж и умишлено радиоактивно замърсяване може да се стигне до облъчване на лицата, извършващи действието, на населението и на персонала, ликвидиращ последствията.

Основните възможности за радиационно облъчване са от външно облъчване от закрити и открити радиоактивни източници, поради стоене в непосредствена близост до тях и неправилно боравене (едно или повече облъчени лица).

Ситуацията може да се усложни при наличието и на нерадиационни рискови фактори, като пожар, експлозия, химически реагенти и други, които следва да се анализират и отчитат при реагирането.

Повишаване на радиационния фон на територията на област Габрово е възможно при:

- възникване на авария в АЕЦ „Козлодуй“;
- трансграничен пренос на радиоактивни вещества;
- нарушаване мерките за безопасност при работа с източници на йонизиращи лъчения.

Отдалечеността на АЕЦ „Козлодуй“ от територията на областта не предполага преки поражения върху живота и здравето на населението и разрушения на инфраструктурата при възникване на авария.

Степента на радиоактивно замърсяване ще зависи главно от метеорологичните условия по време на аварията и след нея и ще се обуславя от неизвестни по произход, вид и мощност радиоактивни изотопи. В зависимост от вида на основните изотопи в радиоактивния облак, замърсяването може да продължи от няколко денонощия до месеци или години.

2.2.8.5 Източници на йонизиращо лъчение

“Източник на йонизиращи лъчения” (ИЙЛ) е апарат, радиоактивно вещество, уредба, изделие, инсталация или съоръжение, които имат способност да излъчват йонизиращи лъчения или да отделят радиоактивни вещества (с изключение на ядрените съоръжения)²³. Съгласно публичният регистър на издадени лицензии за дейности с източници на йонизиращи лъчения, поддържан от Агенцията за ядрено регулиране към 12 октомври 2023 г., на територията на община Габрово функционират 8 такива източника. Седем от тях са част от медицински заведения – болнични заведения, ДКЦ и групови практики на територията на гр. Габрово, които разполагат с разрешение за използване на йонизиращи лъчения за медицински цели, а един е за работа с източници на йонизиращи лъчения с цел техническо обслужване, монтаж, демонтаж, измервания, строителни и ремонтни дейности и услуги.

2.2.9 Епидемични взривове или биологични огнища

2.2.9.1 Инфекциозна заболяемост на хората – епидемия

Ситуацията, възникнала с появата на коронавируса, е с невиджани досега мащаби. Това наложи въвеждането на нови мерки в световен мащаб, което постави под изключителен натиск капацитета на здравните системи.

Предизвикателствата на пандемията от COVID-19 създадоха безпрецедентно сътрудничество в рамките на Европейския съюз (ЕС), което надхвърли традиционната рамка на действия. Трансграничният характер на кризата наложи търсенето на решения за общи действия и прилагането на по-структурирана и всеобхватна политика в рамките на Общността, основана на засилена координация на всички нива и приемането на решения с консенсус на ниво Европейски съюз. Институциите на Общността одобриха документи с пакет от мерки, които обхванаха все по-голям брой сфери на здравеопазването и други политики на обществения живот, с цел координиране на действията на държавите членки и подпомагането им при мониторинга и ограничаването на последствията от пандемията.

Възникващите пандемии налагат решения за справяне да се търсят и налагат и на национално ниво. До настоящия момент през страната са преминали пет COVID-19 вълни, като третата и четвъртата са със сериозен натиск върху болничната система.

Проучванията върху дългата история на грипните пандемии и епидемиологичният опит показват, че те възникват непредсказуемо и в появата им няма строго определена цикличност. Историческият опит показва, че пандемии през 20-ти век са възниквали през относително продължителни интервали от 9 до 39 години. При тях са засягани до

²³ параграф 1, т. 15 от Допълнителните разпоредби на Закона за безопасно използване на ядрената енергия (ЗБИЯЕ)

40–50% от населението, като клинично проявените случаи са били 25–30%. Броят на смъртните случаи в света е от 500 000 при пандемията от Хонконгския грип през 1968 г. до над 20 милиона при най-тежката грипна пандемия в историята на човечеството, започнала от Испания през 1918 г.

В началото на 2020 г. България се среща с неочаквано и неуправляемо бедствие, което преобърна редица представи за сигурността на здравните системи в света и чувството за безопасност и защитеност на модерния европейец. Предизвикателството COVID-19 постави на изпитание през 2020-2021 г. цялата здравна система на страната. Пандемичната обстановка беше извънредна, много динамична, изискваща бързи и адекватни действия.

От официалното обявяване на пандемията от COVID-19 в България и съобщаването на първите заболяли на 8.03.2020 г. до 22.06.2023 г. общият брой на регистрираните случаи е 1 308 783. До 22.06.2023 г. смъртните случаи с диагноза COVID-19 са 38 416 (смъртност 561,3 на 100 000). По този показател България е на 2-ро място сред 231 страни. Към същата дата 30,3% от населението е със завършен ваксинационен курс. Данните за област Габрово са съответно: общ брой на регистрираните случаи – 21 874; 32,6% от населението е със завършен ваксинационен курс.

Причините за високата смъртност имат комплексен характер и са свързани както с разпространението на COVID-19, така с някои допълнителни фактори с негативно влияние, като:

- възрастова структура на населението и заболяемост от тежки хронични;
- ниска окомплектованост със здравни кадри;
- недостатъчно ниво на ваксинация, първоначално поради липса на ваксини, по-късно поради нежелание за ваксинация на част от населението.

Особено тревожен е фактът, че през целия период на разпространение на пандемията в България, броят на случаите с COVID-19 на 100 000 от населението е сравним с данните на средноевропейско ниво, докато смъртността е значимо по-висока, включително и в световен мащаб.

COVID-19 е заболяване, свързано с тежък остър респираторен синдром на коронавирус-2 (SARS-CoV-2). SARS-CoV-2 е нов щам на коронавирус, който не е бил идентифициран при хора преди декември 2019 г. Има различни видове коронавируси и въпреки че те се разпространяват основно сред животни, някои от тях могат да заразят и хора. Това е първата пандемия, причинена от коронавирус.

Тежестта на COVID-19 варира от липса на симптоми (безсимптомно протичане) до симптоми като: повишена температура, кашлица, възпалено гърло, промяна или загуба на вкус и/или обоняние, обща слабост, диария, умора, болки в мускулите. При тежки случаи симптомите могат да включват: тежка белодробна инфекция, сепсис и септичен шок — генерализирана инфекция и възпалителна реакция, като всеки от тях се нуждае от специализирани медицински грижи и помощ. Състоянието на човек може бързо да се влоши, често през втората седмица на заболяването. Част от пациентите, заболяли с COVID-19, се нуждаят от хоспитализация, някои дори от интензивни грижи, понякога за дълъг период от време. Хората, развиващи тежки респираторни симптоми, може да се

нуждаят от изкуствена белодробна вентилация, което може да ги направи по-чувствителни към вторични бактериални инфекции. Освен това при пациентите с COVID-19 могат да възникнат усложнения като инфаркт или сърдечни пристъпи поради повишена коагулация. Някои пациенти получават неврологични симптоми като личностни промени или промени в бдителността. Делът на хоспитализираните се увеличава бързо с възрастта, особено при хора над 60 години, както и при хора със съпътстващи здравословни проблеми. При случаите на COVID-19 рискът от смърт се увеличава бързо с възрастта и е значително по-висок, отколкото при грип. Все повече се изяснява, че някои пациенти могат да страдат от дълготрайни ефекти поради инфекцията с COVID-19, включително затруднено дишане и ускорен сърдечен ритъм.

Въпреки, че прилепите се смятат за първоначалния гостоприемник на вируса, сега той се разпространява от човек на човек (предаване от човек на човек). Понастоящем се счита, че без превантивни мерки средно един заразен човек ще зарази между двама и трима други хора. Вирусът се предава главно по въздушно-капков път при кихане, кашляне или взаимодействие с други лица в непосредствена близост (обикновено по-малко от два метра). Вирусът може да се предаде и от заражено лице два дни, преди да се проявят симптомите. Вирусът може да оцелява по различни повърхности в продължение на няколко часа (върху мед или картон) или до няколко дни (върху пластмаса или неръждаема стомана). Средният инкубационен период на COVID-19 (т.е. времето между излагането на вируса и появата на симптоми) понастоящем се определя на около пет до шест дни, но почти винаги между един и 14 дни.

Всички са изложени на риск от заразяване с COVID-19, като при някои групи от населението има по-голям риск от развиване на тежко заболяване. Симптомите при деца обикновено са по-леки, отколкото при възрастни. Закрити помещения, където има струпване на хора, предоставят възможности за болестни огнища на COVID-19, като затвори, центрове за мигранти и предприятия за обработка на храни са примери за места, които са докладвани като болестни огнища. Възможно е студеният и влажен въздух да увеличава риска от предаване. Групите, изложени на увеличен риск от развитие на тежко заболяване от COVID-19, са: хора на 60 и повече години; хора със съпътстващи здравословни проблеми, например затлъстяване, хипертония, диабет, сърдечносъдови заболявания, хронични респираторни заболявания или отслабена имунна система.

Препоръчва се да се поддържа физическа дистанция (минимум един или, в идеалния случай, два метра) от други хора на обществени места и да се избягват големите групи от хора, за да се намали рискът от инфекция по въздушно-капков път. Вирусът навлиза в организма през очите, носа или устата, затова е важно да се избягва докосване на лицето с немити ръце. Миенето на ръцете със сапун и вода в продължение на най-малко 20 секунди или грижливото им почистване със спиртни разтвори, гелове или кърпички се препоръчва във всяка среда.

Въпреки отмяната през лятото на 2023 г. на световната пандемична обстановка през септември и октомври 2023 г. в България отново се увеличават случаите от заболели от нови щамове на COVID-19, като е налице потенциална възможност от въвеждане на по-малко рестриктивни мерки.

2.2.9.2 Заразни болести по животните и растенията

При заразните **заболявания по животните** най-често разпространена на територията на нашата страна е болестта ензоотична левкоза по говедата. Това е болест, която протича хронично, причинява се от вирус. Тя не е опасна за хората. Друго заболяване, което се среща, но много рядко на територията на страната ни и в никакъв случай не може да се оприличи като масово заболяване, е болестта антракс.

За над 150 болести е известно, че се предават между животните и хората. Най-често срещани в световен мащаб това са заболяванията -антракс, туберкулоза, бруцелоза.

Пътищата по които става пренасянето на тези болести от животните към хората са: директни и индиректни – консумация на заразени продукти от животински произход, допир на заразени животни и т.н. С антракс човек може да заболее чрез досег с кожата, вдишване или поглъщане на спори. По-рядко заболяването става чрез допир до кожата - при обработка на кожи, стригане на вълна. Заразяване от туберкулоза може да се получи при консумиране на млечни продукти и суровини, които са добити от болни животни и не са преминали необходимата термична обработка. При бруцелозата хората могат да се заразят при контакт с болни животни или необработени продукти от тях.

Шапът (Foot-and-Mouth Disease) е най-силно заразното вирусно заболяване по домашните и дивите чифтокопитни животни. Заболяването е зооантропоноза. Последствията от шапа са изключително сериозни, най-вече в икономически аспект. Освен загубата в продуктивността на животните, веднъж възникнала болестта води до съответни рестрикции на региони и държави и възпрепятстване на свободното движение на животните, продукти от тях и търговията.

Антраксът е остра инфекциозна болест, която се характеризира с тежка интоксикация. От антракс боледуват предимно тревопасните животни – диви и домашни. Болестта е зооноза, която се разпространява главно от трупове на заразени и умрели домашни и диви животни. По хората се разпространява чрез контакт със заразени животни, заразена почва, месо и предмети, имали досег с трупа. Причинителят на антракса е спорообразуващ бацил. Антраксният бацил не е издръжлив във външна среда, но след като образува спори преживява десетки години в почва и канални води. Местата, където се отделят антраксни бацили, са наречени от народа „мъртви полета“, защото антракските спори се запазват години наред в почвата. Спорите на антраксния бацил могат да бъдат използвани и като биологично оръжие. Заболяването започва след инкубационен период от 2 до 8 дни. Различават се 3 форми: кожна, белодробна и чревна. Антраксът може да се предава чрез въздух, вода, храна, почва, предмети от външната среда, дори чрез кръвосмучещи насекоми. Предаването от човек на човек е рядко. Профилактиката срещу антракс е предмет на ветеринарните служби. Трябва да се извършва строг контрол над пасищата, животните да се имунизират ежегодно, да се провежда ветеринарен контрол над клането на животни в домашни условия и т.н.

Птичий грип е силно заразно вирусно заболяване по домашните и дивите птици, което може да доведе до 100% смъртност при домашните и диви кокошеви. Веднъж проникнала на дадена територия, болестта нанася пагубни икономически и стопански загуби за птицевъдството и ловното стопанство. Дивите водоплаващи птици са резервоар на вируса в природата. При сезонните миграции те участват в

разпространението на болестта в отделните държави и континенти. Те са основен източник на зараза за домашните птици, чрез директен контакт около водоемите и влажните зони, както и индиректно чрез фекалиите съдържащи високи концентрации на вируса. Контактите между птици и ниските мерки за биосигурност във фермите са предпоставка за проникване и разпространение на болестта. Един от пътищата за разпространение на заболяването е неправилно обезвреждане на отпадъците от фермите, а и такива при оползотворяването на пернат дивеч.

Заболяванията на растенията се определят като състояние на локално или системно ненормално физиологично функциониране на растението, причинено от фитопатогенни организми (инфекциозни или биотични болестни агенти⁸). Болестите по растенията са класифицирани според естеството на техния основен причинител, като инфекциозни или неинфекциозни. Инфекциозните болести по растенията се причиняват от патогенен организъм като гъбички, бактерии и вируси. Опасността обаче не е само от появата на патогени, но и от бързото им разпространение чрез въздуха и почвата.

Уязвимостта на растенията към различни заболявания естествено варира, но фактори от околната среда като температура, атмосферна влажност и валежи имат влияние върху развитието на всички заболявания по растенията. Разпространението на болестите също така се улеснява от няколко допълнителни фактори, сред които изменението на климата, глобализацията и селскостопански практики.

Въпреки че официалните данни са оскъдни, са налични частични данни за няколко основни огнища на болести по растенията в България в миналото. Например, големи огнища на *фузариоза* по пшеницата се наблюдават през 1915 г. (в Северозападна България) и през 1932 г. Други огнища на болести по пшеницата са регистрирани през периода 1961–1964 г. в Търговище.¹³ След 60-те години на миналия век е имало огнища на кафява ръжда, жълта ръжда, септориоза и фузариоза, но загубите на реколтата варират значително в зависимост от климата и метеорологичните условия. През последните 50 години са се появили редица допълнителни огнища на болести по растенията, но данните за тях са много ограничени и съвременните усилия за растителна защита донякъде са смекчили тяхното въздействие.

Делът на площите със зърнени култури, засегнати от патогени (2015-2020 г.) в област Габрово е ниско - под 20%²⁴. Рискът от поява на огнища от болести по растенията е в резултат на интензификация на селското стопанство и начина на отглеждане на монокултурите, който може да не съобразен с устойчивото управление на болестите по растенията.

Спазването на контрола за болестите по растенията и прилагането на фитосанитарните стандарти е дългогодишна практика в България, регулирана по силата на национално и европейско законодателство, а също така и с международен договор за членство в Международната конвенция по растителна защита (МКРЗ) (ратифицирана със закон, ДВ, бр. 32 от 2005 г.). Като член на международната общност, България е задължена, както да информира, така и да полага необходимите усилия за ограничаване

²⁴ Техническо приложение 11 към Национален профил на риска от бедствия в България, приет с РМС № 6 от 04.01.2023 г., <https://saveti.government.bg/web/cc/801/1>

разпространението на заразни болести при растенията. Това е свързано със способността за навременно диагностициране, което налага систематични проучвания и наблюдения, наред с технически и лабораторен капацитет.

Ангажираност в оценката на риска от болести по растенията и прилагането на превантивни мерки за стабилност на продоволствената сигурност имат публичните институции – Министерство на земеделието и храните (МЗХ), БАБХ, Центърът за оценка на риска по хранителната верига (ЦОРХВ).

2.3 Анализ на риска в района на община Габрово

След идентифициране на рисковете от бедствия, които е възможно да възникнат на територията на общината, се извършва анализ на рисковете.

Рискът се дефинира като вероятност да се случи нещо, което ще има неблагоприятни последици (за живота или здравето на населението, имуществото или за околната среда).

Основните цели на анализа на риска са разделяне на приемливите рискове от значителните рискове, както и предоставяне на данни, подпомагащи преценяването на риска. Анализът на риска включва разглеждане на източниците на рискове, последиците от тях и вероятността за възникване на тези последици. Последиците и вероятността определят нивото на риска.

Анализът на риска включва разглеждане на вероятността и последиците от всеки един риск (определени от характеристиките на риска, установени в първия етап от процеса на оценката на риска). Анализът на риска включва разглеждане на източниците на рискове, последиците от тях и вероятността за възникване на тези последици. Определят се факторите, които влияят върху последиците и вероятността. Рискът се анализира в контекста на съществуващите мерки за контрол (съществуващ контрол на риска), като се обединяват оценките на последиците и вероятността.

За определяне на последиците и вероятността, които определят нивото на риска е използван качествен анализ. Критериите за качествена оценка на последиците и вероятността са посочени съответно в Таблица №2 и Таблица №3 на Приложение №1.

За целите на оценката на риска са дефинирани четири области на вредните последици, които се вземат предвид. Областите на вредните последици от съответния риск, на които трябва да се обърне внимание при описване на последиците са:

- Социални последици **(С)** - последици за хората и прекъсване на нормалната социална функция – потенциалният брой на загиналите, на сериозно пострадалите или болелите, както и броят на непосредствено засегнатите хора – евакуирани/преместени и временно настанени лица;
- Последици за инфраструктурата **(И)** - поражения на сгради, съоръжения, прекъсване на доставките на основни стоки/услуги;
- Икономически загуби **(З)** – стойност на общите загуби за всички категории, включително разходите за лечение, разходите за незабавни или дългосрочни мерки за възстановяване, разходите от прекъсване на

икономическата дейност, косвени социални разходи и други преки и косвени разходи;

- Последствия за околната среда **(O)** - въздействие върху географията на района с последствия за околната среда, релефа, природните ресурси - разходите за възстановяване на околната среда или щетите върху околната среда.

За изготвяне на качествен анализ на риска са използвани критериите за качествена оценка на последствията и вероятността.

- Критерии за последствията:

Ниво	Описание	Детайлно описание
1	Незначителни	Няма ранени, малко или никакви щети, малки финансови загуби.
2	Малки	Необходимост от оказване на първа помощ, малки щети по сградите, средни финансови загуби.
3	Умерени	Необходимост от медицинско лечение на пострадалите, умерени щети по сгради и по инфраструктурата, високи финансови загуби.
4	Големи	Значителни наранявания, високо ниво на щети по сгради и инфраструктура, големи финансови загуби.
5	Катастрофални	Смъртни случаи, повечето сгради и инфраструктура са сериозно повредени, огромни финансови загуби.

Области и степен на вредни последствия на идентифицираните източници на рискове
(● – от умерени до катастрофални, ● – от незначителни до малки)

Източник на риск	Области на вредните последствия			
Опасности	Социални последствия (C)	Последствия за инфраструктурата (И)	Икономически загуби (З)	Последствия за околната среда (O)
Земетресения	●	●	●	●
Наводнение, причинено от язовир Христо Смирненски“	●	●	●	●
Речно наводнение от р. Янтра при гр. Габрово	●	●	●	●
Свлачища	●	●	●	●
Силни ветрове и бури	●	●	●	
Снегонавявания, поледици и обледяване	●	●	●	
Горски и полски пожари	●	●	●	●
Засушавания	●		●	●
Техногенни бедствия:	●	●	●	●

Източник на риск	Области на вредните последствия			
промишлени аварии, пътно-транспортни произшествия, свързани с отделяне на опасни вещества, химично или биологично замърсяване.				
Техногенни бедствия: радиоактивно замърсяване	•		•	•
Инфекциозна заболяемост на хората	•		•	
Епизоотични и епифитотични инфекции			•	•

- Критерии за вероятност:

Ниво	Описание	Детайлно описание	Индикативен среден период на повтораемост	Индикативна честота
A	Много вероятно	Очаква се да възникне в повечето случаи. (Много документирані събития и доказателствени факти)	≤ 1 година	Един или повече пъти в годината
B	Вероятно	Вероятно е да възникне в повечето случаи. (Много документирані събития. Случили се в близкото минало събития в други съпоставими области/ общини/ територии. Голяма възможност, причина или условия за възникване.)	≤ 10 години	Един или повече пъти на 10 години
C	Възможно	Може да възникне в даден момент. (Малък брой документирані събития. Случили се в близкото минало събития в други съпоставими области/ общини/ територии. Малка възможност, причина или условия за възникване.)	≤ 100 години	Един или повече пъти на 100 години
D	Малко вероятно	Може би ще възникне в даден момент. (Много малко документирані събития или доказателствени факти; Няколко случили се в близкото минало събития в други съпоставими области/ общини/ територии. Много малка възможност, причина или условия за възникване.)	≤ 1000 години	Един или повече пъти на 1000 години
E	Много рядко	Може да се случи само при изключителни обстоятелства. (Няма документирані събития или други доказателствени факти; Няма случвали се събития в други съпоставими области/ общини/ територии. Изключително малка възможност, причина или условия за възникване.)	> 1000 години	По-малко от един път на 1000 години

За представяне на качествената оценка на риска е използвана матрица за анализ на риска, определена факторите вероятност и последствия. Нивата на риск в матрицата са модификация на матрицата на риска в БДС ISO 31010: „Управление на риска – методи за оценяване на риска“.

Вероятност	Последствия				
	1 Незначителни	2 Малки	3 Умерени	4 Големи	5 Катастрофални
A – Много вероятно	Умерено	Умерено	Високо	Екстремно	Екстремно
B – Вероятно	Ниско	Умерено	Високо	Високо	Екстремно
C – Възможно	Ниско	Умерено	Умерено	Високо	Високо
D – Малко вероятно	Ниско	Ниско	Умерено	Умерено	Умерено
E – Много рядко	Ниско	Ниско	Ниско	Умерено	Умерено

Екстремно ниво на риск - това са класифицираните основни или критични рискове, на които трябва да се обърне специално внимание и да се предприемат мерки за тях с висок приоритет. Класифицираните като такива рискове изискват приоритетно планиране и изпълнение на мерки за намаляване или отстраняването им, както и включването им в ПЗБ – разработване на планове за реагиране при конкретни специфични опасности, планиране и провеждане на учения и тренировки за тези опасности, въвеждане на наблюдение за нивото на риск през определен интервал от време.

Високо ниво на риск - това са класифицираните значими рискове, с достатъчно голям потенциал на вредните последствия, поради което следва приоритетно да се предприемат мерки за тях. Класифицираните като такива рискове изискват планиране и изпълнение на мерки за намаляване или отстраняването им, както и включването им в ПЗБ – планиране и провеждане на учения и тренировки за тези опасности, въвеждане на наблюдение за нивото на риск през определен интервал от време.

Умерено ниво на риск - това са класифицираните по-малко значими рискове. Класифицираните като такива рискове изискват наблюдение, за да се гарантира, че за същите са предприети подходящи мерки и са взети предвид при планирането и разработването на ПЗБ.

Ниско ниво на риск - справянето с тези рискове може да бъде предмет на планирането на отделните компетентни органи или на ПЗБ и същите следва да се наблюдават, в случай че при последваща оценка на риска може да има промяна и те да попаднат в по-високо ниво на риск.

Анализът на възникналите бедствия на територията на област Габрово показва, че в периода 2012 - 2021 г. са налице 7 бедствени положения, от които 3 са възникналите бедствия в следствие на силна ветрова буря, 2 в следствие на обилни снеговалежи, 1 в следствие на наводнение и 1 в следствие на засушаване, водна криза. На територията на община Габрово в периода 2013 - 2014 са обявени 3 бедствени положения, свързани с метеорологични условия – ураганен вятър, речно наводнение и тежка зимна обстановка.

В анализа на риска е използван приложеният и в Областния план за защита при бедствия комбиниран подход, който включва определяне на вероятност за възникване на

дадено събитие въз основа на исторически данни или реално случили се бедствени ситуации. За други опасности е извършено анализиране на последствията от реално случили се бедствени ситуации.

2.3.1 Земетресение

Разгледан е сценарий на възникнало земетресение с епицентър на територията на община Горна Оряховица и интензивност 5,8 степен по скалата на Рихтер, с нанесени материални щети и наличие на пострадали в Здравковец, Козирог, Влайчовци, Живково, Бялково, Парчовци, Сейковци, Спанци и Шипчени от община Габрово.

При така очертаващата се сеизмична прогноза на територията на землищата тежките повреди и разрушенията могат да достигнат около 30-40%. Възможно е и наличие на леко пострадали. В по-тежко засегнатия район част от постройките ще получат пропуквания и срутване на част от стени и комини, каменните и кирпичени постройки могат да получат тежки повреди. Неголяма част от населението може да остане без подслон и ще се нуждае от настаняване и всестранно осигуряване. Дебитът и нивото на водоизточниците може да се промени, а поради аварияване на налични стари и амортизирани водопроводни мрежи е възможно продължително прекъсване на водоподаването за отделни населени места. Поради наличието на немалък брой свлачища в района е възможно тяхното активизиране и поява на пукнатини в почвата и малки срутвания на стръмните наклонени почви и улични платна, с което ще бъде нарушен автомобилният и транспорт. Поради получени пропуквания и нарушаване на технологични процеси в част от фирмите е възможно възникване на пожари и взривове, а в други – локално обгазяване с опасни химически вещества. Възможно е възникване на локални наводнения от пропукване на бентове и диги на язовири.

Вероятността за възникването на такова земетресение е оценена на един или повече пъти на 100 години, като се отчита отсъствието на силни земетресения в близкото минало. Определена е **оценка на вероятност Възможно**. Оценката на **последствията** е определена като **Умерени** въз основа на очакваната сериозност - по-значими социални последици, Умерени последствия за инфраструктура и по отношение на икономически загуби и ограничени последствия за околната среда; степента на управляемост на риска – Средна; степен на нарастване (комбинация между промените във вероятността и експозицията на засегнатите активи) – Ниска. Съгласно матрицата за качествената оценка на риска, **рискът от земетресение е класифициран като Умерен**.

Подробен анализ на риска от земетресение е представен в Оценки на риска - Приложение №2.

2.3.2 Наводнение, причинено от язовир „Христо Смирненски“

Съгласно ПУРН 2022 – 2027 г. в Дунавски район за басейново управление за РЗПРН BG1_APSFR_YN_031 „р. Янтра при гр. Габрово“ класифицирането на риска е направено на база моделиране на потенциални бъдещи наводнения от типа речни, дъждовни-поройни и инфраструктурни.

Като тип наводнение за картиране на опасността и риска от наводнения по ДН са посочени:

- Преливане на язовир – влияние на яз. „Христо Смирненски“ върху подязовирния участък при преливане през преливника;
- Инфраструктурно наводнение – разрушаване на язовирна стена на яз. „Христо Смирненски“ (на р. Паничарка) и яз. „Синкевица“ (на р. Синкевица).

Основният риск от наводнение от преливане или скъсване на язовирна стена е по отношение на язовир „Христо Смирненски“, разположен във високата част на общината и чиято река се влива в поречието на р. Янтра, преминаваща през гр. Габрово.

Преливането на язовирната стена може да бъде предизвикано от обилни валежи или снеготопене, които да повишат водното ниво до степен, при която захранващите води да надвишават обема на язовира и обема на изпускателните му съоръжения. Друг потенциален рисков фактор е възникване на вълна в язовира в следствие на земетресение или възникване на ветрови вълни при съчетание на високо водно ниво и силен вятър. Превишаването на обема на водния обем, както и комбинацията от навлизане на висока вълна и действие на ветрови вълни може да предизвика разрушение на язовирната стена.

Застрашени зони при потенциално разрушение на стената на язовир „Христо Смирненски“ включват жилищни райони на гр. Габрово, транспортна инфраструктура, вкл. от републиканската пътна мрежа, промишлени предприятия – производство и съхранение, зелени територии.

Потенциално опасни за пътната инфраструктура са някои от по-малките язовири на територията на общината – „Синкевица“, „Сеферчер“, „Лопушница“, „Яна“, „Разсадника“, „Пача бара“, „Гергини II“, „Фазанарията“.

Определена е **оценка на вероятност Вероятно**. Оценка на **последствията** е определена като **Катастрофални** въз основа на очакваната сериозност - високи социални последици и сериозни по отношение на икономически загуби, инфраструктура и околната среда; степента на управляемост на риска – висока; степен на нарастване (комбинация между промените във вероятността и експозицията на засегнатите активи) – средна. Съгласно матрицата за качествената оценка на риска, **рискът от наводнение (речно) е класифициран като Екстремн**.

Подробен анализ на риска от наводнение, причинено от яз. „Христо Смирненски“ е представен в Оценки на риска - Приложение №2.

2.3.3 Речно наводнение от р. Янтра при гр. Габрово

Рискът от речни наводнения на територията на община Габрово е локализиран за водосбора на **река Янтра при гр. Габрово**, който е определен като **район със значителен потенциален риск от наводнения (РЗПРН)**.

Съгласно ПУРН 2022 – 2027 г. в Дунавски район за басейново управление РЗПРН BG1_APSFR_YN_031 „р. Янтра при гр. Габрово“ разширява обхвата си, който включва част от поречието на р. Янтра и притоците ѝ Паничарка, Козята, Жълтешка и Синкевица. Дължината на зоната се удължава от 16,5 км на 33,06 км. Класифицирането на риска в РЗПРН е направено на база моделиране на потенциални бъдещи наводнения от типа речни, дъждовни-поройни и инфраструктурни. Отчетените категории риск са човешко

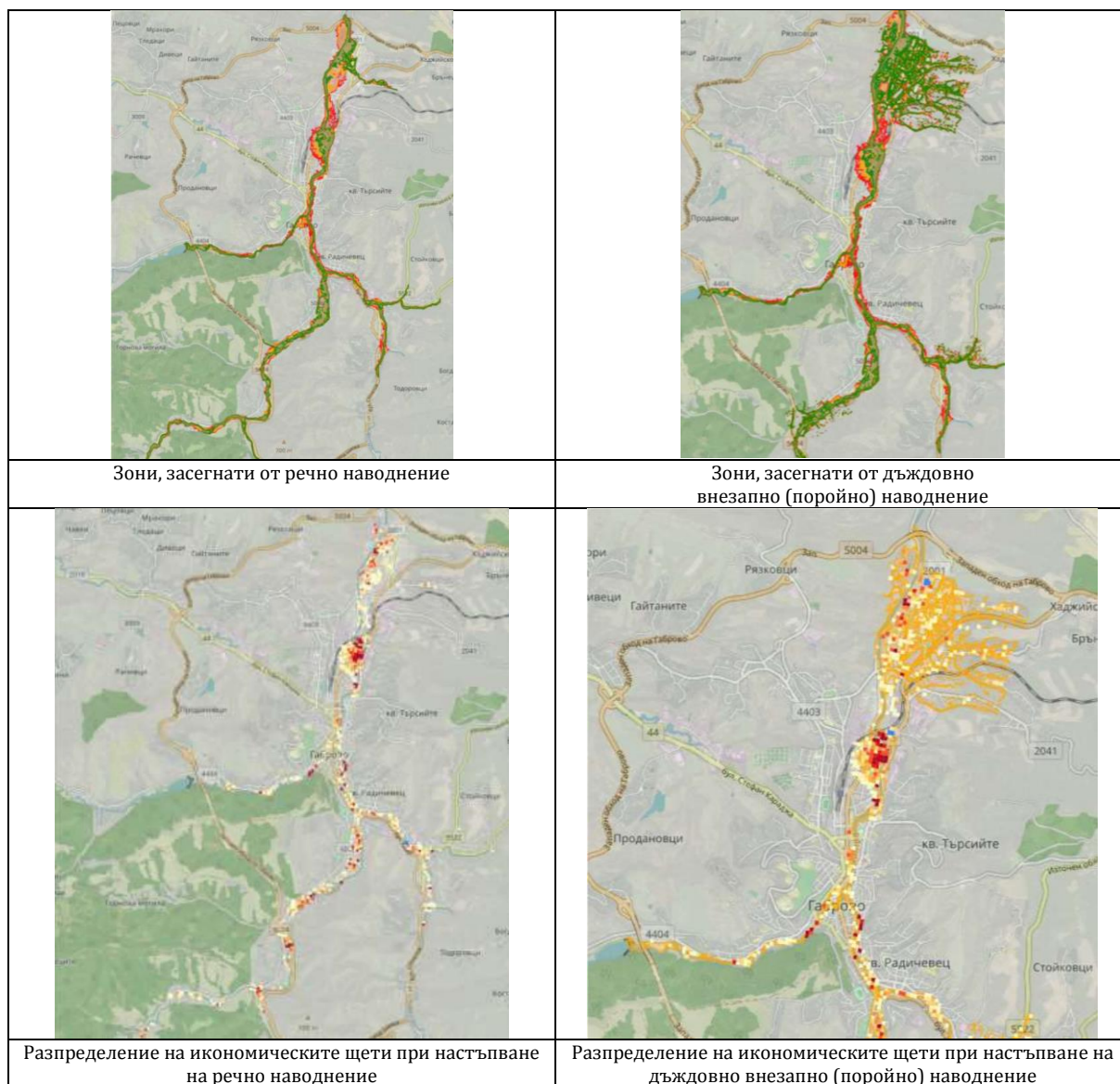
здраве, общество, недвижимо имущество, инфраструктура, състояние на водните тела, защитени територии, стопанска дейност от вторичен и третичен сектор (производство и търговия и услуги). Анализът извършен на базата на обхвата на 100 годишната вълна, изчислена в резултат от проект "Карти на районите под заплаха и на районите с риск от наводнения" от предходния цикъл на прилагане на ДН, значими минали наводнения, случили се в периода 2011 – 2019 г. и експертна оценка.

По отношение на териториалния обхват към района са добавени следните нови участъци. За изследване на речни наводнения са добавени теченията на реките Паничарка и притока ѝ Козята, удължение на р. Янтра в горната част на района. По р. Паничарка освен речното наводнение ще бъде разгледан и ефекта от разрушаване на язовирната стена на яз. „Христо Смирненски“. За р. Синкевица, която е част от стария район за речни наводнения, ще бъде изследвано и скъсване на стената на едноименния язовир. Към района са добавени и 3 участъка за изследване на дъждовни-внезапни (поройни) наводнения: Репивица, Присовски дол и безименно дере от с. Стойковци.

Определените типове наводнения, за картиране на опасността и риска от наводнения по ДН са:

- Речно наводнение – реки Янтра, Паничарка, Козята, Жълтешка, Синкевица;
- Дъждовно-внезапно (поройно) наводнение – реки Репивица, Присовски дол и безименно дере от с. Стойковци;
- Преливане на язовир – влияние на яз. „Христо Смирненски“ върху подязовирния участък при преливане през преливника;
- Инфраструктурно наводнение – разрушаване на язовирна стена на яз. „Христо Смирненски“ (на р. Паничарка) и яз. „Синкевица“ (на р. Синкевица).

В ПУРН 2016-2021 г., високият риск е определен на база три критерия – засегнати жители, изчислени на 12 216 души, наличие на IPPC и SEVESO предприятия и наличие на обекти на културното наследство на страната. В групата на критичните обекти, попадащи в потенциално залятата територия се включва частично ГПСОВ на гр. Габрово, а на границата ѝ се намира „Топлофикация Габрово“ – и двете в групата на IPPC предприятия. В потенциално залятата територия попадат и сгради на Националната Априловска гимназия и църквата „Успение Богородично“, обявени за част от националното културно наследство. Предварителната оценка на риска определя като **среден риска по отношение на засегнати елементи от селищната канализация, а като нисък, този по отношение на засегнати елементи на пътната инфраструктура с потенциално засегнати участъци от път I-E85 и жп инфраструктура, както и по отношение на защитени зони по НАТУРА**, които попадат в северната част на РЗПРН и поради **наличието на замърсяващи водите предприятия**, могат да бъдат подложени на риск.

Източник: ПУРН за Дунавски район за басейново управление 2022 – 2027 г., проект декември 2022

В участъка на р. Янтра преди и след гр. Габрово няма изградени предпазни диги. Реката преминава през града по коригирано корито, което в отделни части на града се намира в различно техническо състояние. Изпълнени са дейности по изграждане на нови корекции и реконструкция и поддръжка на съществуващи корекции, както и дейности по почистване в урбанизирана територия в гр. Габрово на река Янтра, както и ремонт на яз. стени, но на съоръжения, които не попадат в границите на РЗПРН.

В ПУРН за Дунавски район за басейново управление 2022 – 2027 г. са определени специфични цели за този РЗПРН, които включват:

Приоритет	Цели за РЗПРН BG1_APSFR_YN_031
Опазване на човешкото здраве	Минимизиране броя на засегнатите и пострадали хора при наводнения
	Осигуряване на бързото отвеждане на одите при интензивни валежи и наводнения от урбанизираните територии
По-висока степен на защита на критичната инфраструктура и	Минимизиране на броя жилищни имоти, засегнати от наводнения
	Минимизиране на броя на обектите, от социалната инфраструктура, засегнати от наводнения

Приоритет	Цели за РЗПРН BG1_APSFR_YN_031
бизнеса	Подобряване на защитата срещу наводнения на обекти от промишлената, техническата и критичната инфраструктура, вкл. транспорт и комунални услуги
	Подобряване на защитата на значими културно-исторически обекти
Повишаване защитата на околната среда	Подобряване на защитата на канализационните системи
	Подобряване на защитата на индустриалните обекти (основно интегрирана превенция и контрол на замърсяването и SEVESO обекти)

Източник: ПУРН за Дунавски район за басейново управление 2022 – 2027 г.

В ПУРН 2022 – 2027 г. в Дунавски район за басейново управление е **включен и нов район със значителен потенциален риск от наводнение** - РЗПРН BG1 APSFR YN 100, който обхваща около 2 km от приток на р. Лопушница, който протича през с. Враниловци. Класифицирането на риска в този нов РЗПРН е направено на база моделиране на потенциални бъдещи наводнения от типа речни, като са прогнозирани щети в размер на 1 978 лева и годишен брой на засегнати хора – 5 човека или много малко щети от наводнения върху собствеността и малко засегнати хора при всички обезпечености, като преминаващите водни количества остават предимно в коритото при събитие с обезпеченост 5% и заливат зони в незастроена заливна равнина. РЗПРН не попада в защитена зона по НАТУРА 2000. Рискът от наводнения в този РЗПРН е определен като много малък, а целенасочени мерки за подобряване на резистентността/устойчивостта на собствеността вероятно ще имат най-добро съотношение на ползи и разходи. Отчетените категории риск са недвижимо имущество, като предвидените подходящи мерки обхващат подобряване на резистентността на 3 или 4 сгради в риск.

В ПУРН за Дунавски район за басейново управление 2022 – 2027 г. са определени специфични цели за този РЗПРН, които включват:

Приоритет	Цели за РЗПРН BG1 APSFR YN 100
Опазване на човешкото здраве	Минимизиране броя на засегнатите и пострадали хора при наводнения
По-висока степен на защита на критичната инфраструктура и бизнеса	Минимизиране на броя на обектите, от социалната инфраструктура, засегнати от наводнения
	Подобряване на защитата срещу наводнения на обекти от промишлената, техническата и критичната инфраструктура, вкл. транспорт и комунални услуги
	Подобряване на защитата на значими културно-исторически обекти

Източник: ПУРН за Дунавски район за басейново управление 2022 – 2027 г.

Определена е **оценка на вероятност Вероятно**. Оценката на **последствията** е определена като **Големи** въз основа на очакваната сериозност - високи социални последици и сериозни по отношение на икономически загуби, инфраструктура и околната среда; степента на управляемост на риска – висока; степента на управляемост на риска – висока; степен на нарастване (комбинация между промените във вероятността и експозицията на засегнатите активи) – средна. Съгласно матрицата за качествената оценка на риска, **рискът от наводнение (речно) е класифициран като Висок**.

Подробен анализ на риска от речно наводнение е представен в Оценки на риска - Приложение №2.

2.3.4 Свлачище

Съгласно оценката, направена в предварителния проект на ОУП на община Габрово, повечето от наличните свлачища са малки по площ и с нисък интензитет. Като рискови се разглеждат свлачищата в кв. Бакойци, кв. Смирненски, кв. Гачевци, кв. Маркотей и кв. Лисец в община Габрово, както и третокласните и четвъртокласните пътища към кметствата, които са с непрекъсваща и различна по интензивност дейност.

Процесите биха довели до преки разрушения на земната среда, съпътствани от директни щети върху пътната инфраструктура с възможни човешки жертви в резултат на предизвикани пътно-транспортни нарушения. Значителни икономически последствия могат да възникнат от необходимостта от затваряне на пътища, осигуряващи единствен достъп в основни квартали на гр. Габрово. Възможни са разрушения и щети върху комуникационна и водопроводна инфраструктура.

Определена е **оценка на вероятност Вероятно**. Оценката на **последствията** е определена като **Умерени** въз основа на очакваната сериозност - по-значими инфраструктурни последствия и умерени социални и икономически загуби, ограничени последствия за околната среда; степента на управляемост на риска – средна; степен на нарастване (комбинация между промените във вероятността и експозицията на засегнатите активи) – ниско. Съгласно матрицата за качествената оценка на риска, **рискът от възникване/активизиране на свлачище е класифициран като Умерен**.

Подобен анализ на риска от възникване на свлачище е представен в Оценки на риска - Приложение №2.

2.3.5 Силни ветрове и бури

Ураганните ветрове могат да нанесат значителни материални щети и да причинят човешки жертви. Силните ветрове могат да доведат до прекъсване на електроснабдяването, блокиране на пътища, нарушения на инфраструктурата и са заплаха за живота и имуществото на хората. При възникване на ураганен, надхвърлящ значително ветровото натоварване при оразмеряването на сгради и обекти съществува опасност от нейното разрушаване или откъсване на части от нея поради получаване на натоварвания, които да надхвърлят проектните. В особена степен това се отнася до стари сгради, вкл. и жилищни, които преобладават в квартали на гр. Габрово и селата на общината. В някои случаи, при особено голяма скорост на въздушните маси, могат да бъдат нанесени значителни материални щети – разрушаване на покривни конструкции, събаряне на керемиди, откъсване на ламарини, счупване на стъкла, изкореняване на дървета, счупване на сухи клони и човешки жертви или пострадали от падащи предмети или летящи отломки.

Подобно бедствие е регистрирано на 14 март 2013 г., когато ураганен вятър с пориви до 120 км/ч причинява човешка жертва и множество сериозни материални щети – прекъсване на електрозахранване, затруднени комуникационни връзки, разрушени покриви, изкоренени дървета и счупени витрини и прозорци. Обявено е бедствено положение заради ураганните ветрове и усложнената обстановка.

Определена е **оценка на вероятност Възможно**. Оценката на **последствията** е определена като **Големи** въз основа на очакваната сериозност - по-значими социални последствия и икономически загуби, ограничени инфраструктурни последствия,

отсъстващи последствия за околната среда; степента на управляемост на риска – по средна; степен на нарастване (комбинация между промените във вероятността и експозицията на засегнатите активи) – високо. Съгласно матрицата за качествената оценка на риска, **рискът от силни ветрове и бури е класифициран като Висок**.

Подробен анализ на риска от възникване на силни ветрове и бури е представен в Оценки на риска - Приложение №2.

2.3.6 Снегонавявания, поледици и обледявания

През зимните месеци в обширни райони от областта падат обилни снеговалежи съпроводени с умерен до силен вятър. Снежни бури в месеците декември, януари, февруари и март възникват главно в южната част на областта и билото на Стара планина – образуват се навявания, затрудняващи движението и снабдяването на населението и изхранването на животните. Някои населени места могат да се окажат без електро- и водоснабдяване, с нарушени транспортни и свързочни комуникации и произтичащите от това последствия.

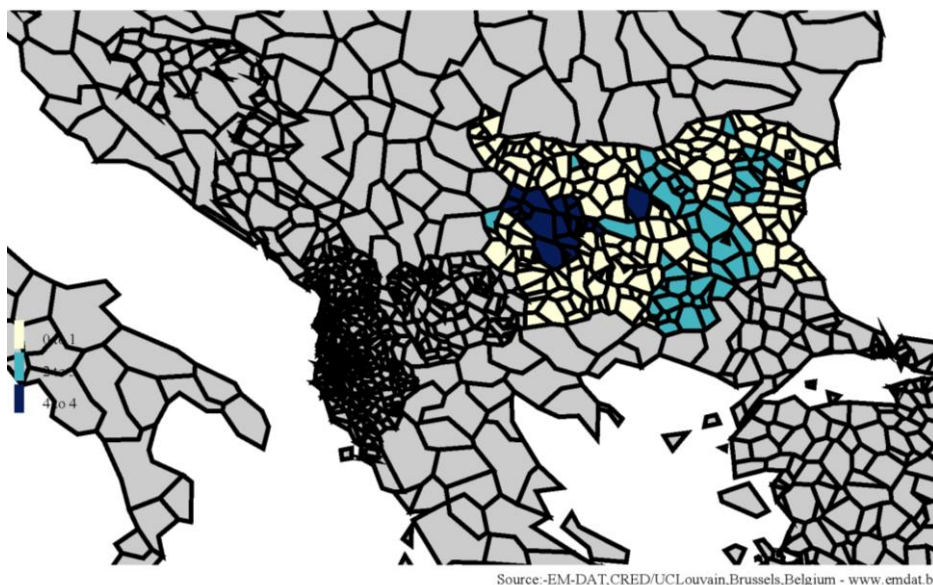
Фактор, определящ дали снеговалежът има бедствен характер, е скоростта на натрупване на снега. Понякога натоварванията от падналият сняг са толкова големи, че се разрушават покриви, а в отделни случаи и цели съоръжения. Снеговалежите могат да имат бедствен характер главно в населените места, където възпрепятстват, а често и блокират напълно всички видове транспорт за различни периоди от време и причиняват значителни проблеми в снабдяване на населението с храна, осигуряване на медицинско обслужване, прекъсване на електрозахранването и водоснабдяването, поради обледяване на електропроводите и на други открити комуникационни линии.

През зимните месеци в областта падат обилни снеговалежи, съпроводени с умерен до силен вятър. Образуват се навявания както по главни пътища, така и по други пътни участъци. При зимни условия се образуват поледици и обледявания в усойните северни склонове по някои от републиканските пътища, по мостовете и др.

Справката в Международната база данни за бедствия (EM-DAT)²⁵ показва, че за периода след 2000 г. в община Габрово е регистрирано 1 природно бедствие, свързано със студени вълни/ниски температури.

²⁵ <https://public.emdat.be/>

Global Occurences from Cold wave Disasters, 2000 to 2023

Source:-EM-DAT,CRED/UCLouvain,Brussels,Belgium - www.emdat.be

Проявлението на тези природни събития затруднява придвижването по основните пътни артерии на общината и изолира много от населените места – както гр. Габрово и кварталите му, така и кметства, разположени във високата част на Балкана. Съществено негативно въздействие със сериозни последици предизвикват обледявания по въздушните електропроводни мрежи – скъсване на проводници, пречупване на носещи стълбове, водещо до нарушаване на нормалното електрозахранване на населените места и индустриалните зони.

Географските и климатичните условия в нашата страна, общо взето, са благоприятни за чести прояви на обледяване, заскрежаване или падане на мокър сняг през зимата. Тези метеорологични процеси покриват редица технически съоръжения (главно далекопроводи, телевизионни мачти и кули, телефонни и телеграфни проводници и др.) със значителни количества ледена или скрежна маса (или мокър сняг) и в резултат на това пречат за нормалната им експлоатация, а в много случаи довеждат и до аварии. Неблагоприятният ефект от подобни аварии може да се раздели на две групи. От една страна, това са преките материални щети, нанесени на съответните съоръжения (дължина на скъсания далекопровод, брой и стойност на изкривените или пречупените стълбове, стойност на повредените мачти или кули и др.), а от друга - нанесените на стопанството загуби поради прекъсване на производствените процеси в заводи и предприятия. В много случаи загубите от втория тип са далеч по-големи от първия.

Сериозното натрупване на лед (залежавания) може да доведе до повяляне на дървета, скъсване на електрически кабели, прекъсване на телефонните и комуникационните връзки. Комуникациите и електричеството могат да бъдат прекъснати за дни. Дори слаби поледици и залежавания могат да причинят сериозни проблеми за превозните средства и пешеходците.

Условията за поледиците и обледяванията в България зависят от конкретните метеорологични условия преди и по време на явленията. Поледици и обледявания има при специфични физични и циркулационни условия. Атмосферните процеси се развиват

при температури, близки до 0°C и при наличието на студени повърхности или рязко понижение на температурата. Валежите сменят фазата от дъжд в сняг или обратно.

Определена е **оценка на вероятност Много вероятно**. Оценката на **последствията** е определена като **Малки** въз основа на очакваната сериозност - по-значими инфраструктурни последствия и икономически загуби, ограничени социални последствия, отсъстващи последствия за околната среда; степента на управляемост на риска – по ниска от средна; степен на нарастване (комбинация между промените във вероятността и експозицията на засегнатите активи) – ниско. Съгласно матрицата за качествената оценка на риска, **рискът от снегонавявания, поледици и обледявания е класифициран като Умерен**.

Подробен анализ на риска от възникване на снегонавявания, поледици и обледявания е представен в Оценки на риска - Приложение №2.

2.3.7 Горски и полски пожари

Във връзка с “Оценка и картографиране на риска от горски пожари на територията на страната”, възложена за изпълнение от МЗХ за нуждите на ПРСР 2014 - 2020 – Мярка 8. “Инвестиции в горските територии, развитие и подобряване на жизнеспособността на горите”, базирана на данни за горските пожари за периода 2006 - 2015 г., и методиката на изчисление на „индекса за горски пожари“, основаваща се на броя регистрирани пожари и изгорелите площи по области, бяха създадени карти в ГИС на ниво административни области в страната. Рискът от пожари е класифициран в 3 степени – нисък, среден и висок. Административните области с най-висок риск са в северозападните части на България (Видин, Ловеч, Враца, Плевен, София) и в централните части на Южна България (Хасково, Ямбол, Стара Загора). Според картата най-рискови са зоните на ниска надморска височина с висок дял земеделски земи в близост до горски площи, което отразява факта, че около 80% от всички пожари са причинени от човешка дейност, предимно опожаряване на земеделски земи за почистване на треви. На територията на община Габрово делът на земеделски земи в близост до горски площи не е висок.

Съгласно Оценката на риска от горски пожари в България²⁶ територията на община Габрово е средна и ниска податливост на възникване на горски пожари (фиг. 14), като потенциалната интензивност е по-висока в крайните северни части на общината около с. Иглика и с. Костенковци. Като висок е оценен риска от горски пожари за границите на гори с населени места в южния планински район на общината.

Определена е **оценка на вероятност Вероятно**. Оценката на **последствията** е определена като **Малки** въз основа на очакваната сериозност - по-значими икономически загуби и сериозни последствия за околната среда, отсъстващи социални последствия и последствия за инфраструктурата; степента на управляемост на риска –средна; степен на нарастване (комбинация между промените във вероятността и експозицията на засегнатите активи) – ниско. Съгласно матрицата за качествената оценка на риска, **рискът от горски и полски пожари е класифициран като Умерен**.

²⁶ Техническо приложение 5 към Национален профил на риска от бедствия в България, приет с РМС № 6 от 04.01.2023 г., <https://saveti.government.bg/web/cc/801/1>

Подробен анализ на риска от възникване на горски е представен в Оценки на риска - Приложение №2.

2.3.8 Засушавания

За община Габрово най-значимо въздействие могат да окажат хидроложката и социално-икономическата суша, поради значимото взаимодействие между три компонента: опасност, уязвимост и изложеност. **Опасността** се оценява като съотношение на търсенето на вода към наличието ѝ за дадена система. **Изложеността** се оценява въз основа на броя жители, обслужвани от съответната водоснабдителна система, а **уязвимостта** се оценява с помощта на четири критерия: водоизточници (видове), други значими потребители (промишленост, туризъм), надеждност на инфраструктурата (физически загуби на вода) и икономическо развитие на региона (производителност, нива на заплащане, нива на инвестиции, естествен прираст).

Основен източник на питейна вода за общината се явява язовир „Христо Смирненски“, който би намалил ползваемия си обем при потенциално намаляване на речния отток, което от своя страна може да бъде причинено от продължителен период на климатично засушаване.

През последните 10 години този вид суша се проявява в значителна степен на територията на областта (основно в община Севлиево), а загубите на питейна вода са големи. Изпълнението на проект „Интегриран проект за водния цикъл на град Габрово, финансиран от Оперативна програма Околна среда 2007 – 2013 г. в значителна степен подобрява състоянието на водопроводната мрежа в общинския център и допринася за намаляване загубите на питейна вода.

Определена е **оценка на вероятност Възможно**. Оценката на **последствията** е определена като **Големи** въз основа на очакваната сериозност - значими социални последици и икономически загуби и сериозни последствия за околната среда, ограничени последствия за инфраструктурата; степента на управляемост на риска – средна; степен на нарастване (комбинация между промените във вероятността и експозицията на засегнатите активи) – средна. Съгласно матрицата за качествената оценка на риска, **рискът от социално-икономическа суша е класифициран като Високо**.

Подробен анализ на риска от възникване на засушаване е представен в Оценки на риска - Приложение №2.

2.3.9 Техногенни бедствия: промишлени аварии, аварии в газопреводна мрежа, пожари, пътно-транспортни произшествия, свързани с отделяне на опасни вещества, химично или биологично замърсяване

Големите промишлени аварии често имат тежки последствия върху населението и околната среда. Това подчертава необходимостта от подобряване на съществуващия контрол на опасностите от големи промишлени аварии, които включват опасни вещества и осигуряване на предприемането на подходящи превантивни действия за осигуряване на високо ниво на защита за населението и околната среда.

Рискът от големи аварии би могъл да се увеличи и поради вероятността от природни бедствия на територията, на която са разположени промишлените предприятия, както и при транспорта на опасни вещества.

На територията на община Габрово е идентифицирано едно предприятие с високо рисков потенциал „Максам Се България“ ЕАД, с. Чарково. Дейността на предприятието е свързана с производство на бризантно взривно вещество ANFO („Анфовекс“ М) и съхранение на взривни вещества и суровини. Причините за възникване на аварийна ситуация могат да бъдат, както от природни бедствия, така и от човешки грешки или техногенно естество: неспазване на процедурите за работа с взривоопасни материали, корозия, умора на материалите, повреждане на спирателна, контролно- измервателна или предпазна арматура и др. Участъците, които могат да станат причина за възникване на голяма авария са: складове за суровини, участъка за производство на бризантно взривно вещество ANFO и складове готова продукция.

Възможни поражения при евентуално възникване на аварийна ситуация се явяват: срутване на част от производствени сгради, повреди във ВиК инсталации, в електрическата мрежа, възникване на пожари в пожароопасните места и горския фонд, възможност от взрив, обгазяване или задимяване на околната среда.

„Еловица 1895 “ АД се намира на около 18 км южно от центъра на гр. Габрово, на 1 км от село Чарково, и 3 км от село Потока. В непосредствена близост са териториите на природен парк „Българка“, граничещ с местност „Чукиля“. Земята на прилежащия район, представлява част от екологично чувствителни райони – природен резерват заедно с преминаваща по протежение на територията река Еловица, се използва за развиване на основните дейности на дружеството – производство и съхранение на промишлени взривни вещества, ремонт, монтиране и утилизиране на боеприпаси, временно събиране на образуванията от дейността отпадъци, при строго спазване на законодателство и приетите корпоративни изисквания за опазване на околната среда и здравето. В дружеството се работи с материали, суровини, продукти и боеприпаси, които са пожаро- и взривоопасни (тротил, хексоген, амониева селитра, барути, бензин, дизелово гориво, различни видове боеприпаси и пиротехнически изделия).

Обектът работи при високи рискови условия, както за непосредствено заетите в процеса на производство, така и по отношение на компонентите на околната среда и намиращите се в съседство населени места (т. нар. „ застрашени обекти “и „застрашени територии “на ПП „Българка “).

При производствена авария ще се отделят в околната среда токсични вещества – като въглеродни оксиди, азотни оксиди и др. газове, в зависимост от произхода, количеството и естеството на горящия материал. При разсейването на този облак (в зависимост от метеорологичната обстановка) съществува вероятност от замърсяване на съседни територии, за което е предвидено своевременното им уведомяване и съобщаване на компетентните власти. При значително разрастване на пожара и интензивно горене има голяма вероятност той да бъде последван от взрив.

С превантивна цел, производствените помещения - цеховете и складовете са разсредоточени на достатъчни разстояния по между си, създадени са валове - изкуствени и естествени, съобразно релефа на местността. В предприятието работят около 80 човека. Освен собствен персонал, на територията пребивават и известен брой външни лица, които ако обстановката позволява, биха могли да се включат в спасителните и защитни дейности.

В обекта са изградени аварийни групи и формирования за раздаване на лични предпазни средства както и индивидуални средства за защита и други материални средства за ликвидиране на последиците, санитарна група за оказване на първа долекарска помощ на пострадали и противопожарни групи. С тях се организират защитните и спасителни дейности. Те имат готовност за действие, опазвайки не само собствения си живот, но и този на външните лица, намиращи се в този момент на обекта.

Средствата, които ще се използват за предотвратяване последиците от възникналата извънредна обстановка са пожаротехнически средства за първоначално гасене на пожари (пожарогасители), шлангови инструменти от противопожарните табла, както и други налични подходящи инструменти (лопати, кирки) и материали (инертни и др.), включително и средствата за оказване на първа медицинска помощ и индивидуални средства за защита. Създаден е и се поддържа резерв от индивидуални средства за защита (ИСЗ) за аварийно използване и материални средства за ликвидиране на последиците от аварии, необходими за формираните аварийно-спасителни групи. Средствата за далекосъобщителна връзка в обекта са: мобилни или стационарни телефони. При тяхната неизправност или прекъсване на връзката незабавно се установява връзка с компетентните органи от съседен обект или сграда.

Рискът от възникване на авария с взривни вещества в „Еловица 1895 “ АД е оценен и въз основа на информация за възникнали предходни събития. В периода от 2012 г. са възникнали два инцидента, като при този през 2012 г. има един загинал и един пострадал, а през 2013 г. е възникнал инцидент, довел само до материални щети.

При грубо нарушение на технологичния режим, земетресение, наводнение, пожари и други причини е възможна мащабна производствена авария в промишлените обекти, в резултат на което на заразяване с промишлени отровни вещества са изложени работниците и служителите от тези обекти и населението от прилежащите райони.

С цел ограничаване на последствията от тях при предвидими условия или събития, които могат да доведат до възникване на инциденти или голяма авария се планират превантивни мерки, част от Системата за управление на мерките за безопасност – обучение на заетия персонал, използване на оборудване, осигуряващо безопасна експлоатация и наличните ресурси, включително индивидуални средства за защита. Последователността на прилагане на необходимите действия за реагиране при инциденти, злополуки и аварии е представена в Аварийния план на предприятието. С цел контролиране на риска от аварии се въвеждат и прилагат ясни правила (планове, програми, инструкции, процедури, ръководства) и най - добри налични техники по здраве, безопасност при работа и околна среда.

Като рискови по отношение на критични социално-икономически фактори и замърсяване на околната среда се явяват редица машиностроителни и металообработващи предприятия, които използват различни химични и нефтопродукти, които представляват макар и по-ограничена степен, потенциален риск от възникване инциденти, злополуки и производствени аварии.

През територията на община Габрово минават първокласен път I-5 (Е-85) от републиканската пътна мрежа, свързващ Северна и Южна България, както и част от път второкласен II-44, свързващ гр. Габрово с първокласен път I-4 София - Варна. В

съответствие с разпоредбите на Европейската спогодба за международен превоз на опасни товари по шосе ADR по тях се превозват различни по количества и вид химически вещества и смеси, пожароопасни и взривоопасни продукти. При авария или пътно-транспортно произшествие при превоза на опасен товар е възможно да се получи разлив и изпускане на опасни химикали или токсични продукти, като в зависимост от мястото на катастрофата и разпространението на химически продукти могат да бъдат засегнати както състоянието на околната среда (води, почви, въздух), така и човешки живот и здраве, както и състояние на инфраструктура и жилищни и обществени сгради.

Определена е **оценка на вероятност Вероятно**. Оценката на **последствията** е определена като **Големи** въз основа на очакваната сериозност - значими социални последици и последствия за инфраструктурата, много високи икономически загуби и сериозни последствия за околната среда; степента на управляемост на риска –под средната; степен на нарастване (комбинация между промените във вероятността и експозицията на засегнатите активи) – ниска. Съгласно матрицата за качествената оценка на риска, **рискът от техногенни бедствия, свързани с отделяне на опасни вещества и химично замърсяване е класифициран като Висок**.

Подробен анализ на риска от възникване на техногенно бедствие, свързано с отделяне на опасни вещества, химично или биологично замърсяване е представен в Оценки на риска - Приложение №2.

2.3.10 Техногенни бедствия: радиоактивно замърсяване

АЕЦ „Козлодуй“ се явява потенциален източник на радиационно въздействие върху населението и околната среда в случай на авария. Основните технологични съоръжения и системи, които при авария е възможно да доведат до повишено облъчване на персонала и до радиоактивни изхвърляния и замърсявания в производствените помещения, на територията на АЕЦ и прилежащата околна среда, са: реакторните инсталации на 5 и 6 енергоблокове; хранилище за отработено ядрено гориво; хранилище за сухо съхранение на отработено ядрено гориво; спомагателни корпуси (СК), включващи: хранилища за твърди и течни високоактивни и средноактивни радиоактивни отпадъци (РАО); системи за специално почистване на радиоактивни води и газове.

Площадката на атомната електроцентрала е разположена в северозападната част на Република България, на десния бряг на р. Дунав на 3,5 км югоизточно от гр. Козлодуй. Площадката се намира срещу 694-ти километър по р. Дунав, отстояща на 3,7 км южно от талвега на реката и държавната граница с Република Румъния.

Съгласно разгледания в Областния план за защита от бедствия сценарий за оценка на риска, при обща авария в АЕЦ „Козлодуй“ най-сложна обстановка ще се създаде на площадката на централата и по следата на радиоактивния облак. Мощността на енергийната система на страната ще намалее най-малко с мощността на аварирания реактор (1000 MW). Изхвърляне на радионуклиди в околната среда налага въвеждане на режим на поведение и действие на населението в условия на повишена радиация при строг дозиметричен контрол, организиране и провеждане на защитни мерки в зоните за аварийно планиране. Националните специализирани сили и средства за локализиране и ликвидиране на последствията от аварията може да се окажат недостатъчни, което е възможно да наложи искане на международна помощ.

При възникване на обща аварийна обстановка в АЕЦ „Козлодуй“ и при трансграничен пренос на радиоактивни вещества в зависимост от метеорологичната обстановка – при средногодишна скорост на вятъра от 2 м/сек (7,2 км/ч) – утаяването на радиоактивните аерозоли по следата на радиоактивния облак ще достигне до границите на областта след около 8 до 10 часа при авария в АЕЦ „Козлодуй“ и 2-3 денонощия при трансграничен пренос на радиоактивни вещества.

При възникване на обща авария в АЕЦ „Козлодуй“ общините от област Габрово не попадат в 30-километровата зона за неотложни защитни мерки. При неблагоприятна метеорологична обстановка територията ѝ може да попадне в зона за дълговременни защитни мерки. Не се планира извеждане на населението.

Отдалечеността на АЕЦ „Козлодуй“ от територията на областта не предполага преки поражения върху живота и здравето на населението и разрушения на инфраструктурата при възникване на авария. Степента на радиоактивно замърсяване ще зависи главно от метеорологичните условия по време на аварията и след нея и ще се обуславя от неизвестни по произход, вид и мощност радиоактивни изотопи.

Определена е **оценка на вероятност Малко вероятно**. Оценката на **последствията** е определена като **Големи** въз основа на очакваната сериозност – екстремно високи социални последици и много високи икономически загуби и много високо негативно въздействие върху околната среда; степента на управляемост на риска – под средната; степен на нарастване (комбинация между промените във вероятността и експозицията на засегнатите активи) – ниско. Съгласно матрицата за качествената оценка на риска, **рискът от техногенни бедствия, свързани с радиоактивно замърсяване е класифициран като Умерен**.

Подробен анализ на риска от възникване на техногенно бедствие, свързано с радиоактивно замърсяване е представен в Оценки на риска - Приложение №2.

2.3.11 Инфекциозна заболяемост на хората – грип и грипоподобна епидемия

Най-тежката и честа инфекция през есенно-зимния сезон е грипът. Статистическите данни показват, че броят на заболяванията от грип превишава неколkokратно броя на всички останали инфекции, взети заедно.

Грипът има здравно и медико-социално значение. Това се обуславя от широкото разпространение, тежкото протичане в детската и старческата възраст, високия процент на смъртност, парализиране на цялата дейност на обществото и от огромния брой икономически щети, които нанася. Способността на грипните вируси да предизвикват, както сезонни епидемии, така и пандемии, е свързана с техните биологични особености.

Грипът е силно заразен. Разпространява се чрез пръски при кихане и кашляне. За разлика от другите остри респираторни заболявания засяга целия организъм и може да доведе до усложнения, най-често пневмония. За грипа е характерно, че поради уникалното съчетание на непрекъсната изменчивост на антигенната структура на грипния вирус, лесния и много ефективен въздушно-капков механизъм на предаване на заразата, краткия инкубационен период и всеобщата възприемчивост, обусловена от липсата на имунитет към актуалния циркулиращ щам, той може да се разпространява със значителна интензивност ежегодно, причинявайки сезонни епидемии, които

представяват сериозен здравен, икономически и социален проблем. През различни периоди от време възникват и грипни пандемии, които се разпространяват със скорост и в мащаби, непознати при нито една друга инфекция.

По тези причини съставът на междупандемичните противогрипни ваксини се променя два пъти годишно от СЗО.

В зависимост от нивото на заболяемостта се разграничават следните категории:

- епидемичен взрив - повишена заболяемост от грип ограничена група от хора, най-често организиран колектив (детско, учебно, социално заведение, военно поделение и т.н.);
- епидемия - повишаване на заболяемостта над обичайното и очаквано ниво, характерно за конкретна територия за определен период от време;
- пандемия - поредица от масови последователни епидемии в отделни страни, разположени в различни части на света, предизвикани от един и същи вариант на вируса.

Съвременните условия предполагат възможност за по-бързо разпространение поради улеснената миграция на групи от населението до различни точки на света чрез използване на бързия въздушен транспорт.

Пандемиите са протичали под формата на няколко последователни вълни, като всяка следваща е била с нарастваща тежест.

Ежегодните грипни епидемии са причина за сериозни икономически загуби, породени както от разходите за домашно и болнично лечение, така и от нереализирания обществен продукт поради масовото засягане на лицата в трудоспособна възраст. Относителният дял на епидемичната заболяемост от грип е средно 13 до 21% от сумарната годишна ОРЗ заболяемост, но за разлика от ОРЗ с негрипна етиология, които се регистрират относително равномерно през цялата година, заболяванията от грип са съсредоточени основно в рамките на 3 - 4 седмици, през някои от които средната заболяемост за страната достига до над 300 на 10 000 население.

Тежестта на заболяването от грип зависи от редица фактори:

- появата на нов подтип грипен вирус, към който населението няма имунитет, винаги е причина не само за много висока заболяемост, но и за по-висок процент тежки форми, усложнения и висока смъртност;
- разпространение на щамове с по-висока вирулентност.

Тежестта на инфекцията в голяма степен се определя и от състоянието на човешкия организъм. Грипните вируси могат да предизвикат сериозно заболяване при лица от всички възрастови групи, включително и при напълно здрави преди това хора, но процентът на тежките случаи, както и смъртността обикновено са най-високи при хората над 65 години. Застрашени от по-тежко протичане, както и от възникване на усложнения вследствие на грипната инфекция, независимо от възрастта си, са и хората с хронични заболявания, при които грипът обикновено е причина и за обостряне и допълнително влошаване на основното заболяване.

Светът придоби съвременен специфичен и болезнен опит от развилата се в началото на 2020 г. и продължила над 2 години пандемия от острозаразен коронавирус COVID-19. COVID-19 е заболяване, свързано с тежък остър респираторен синдром на коронавирус-2 (SARS-CoV-2). SARS-CoV-2 е нов щам на коронавирус, който не е бил идентифициран при хора преди декември 2019 г. Има различни видове коронавируси и въпреки че те се разпространяват основно сред животни, някои от тях могат да заразят и хора. Коронавирусите са голямо семейство от вируси, които причиняват заболявания, вариращи от лека настинка до по-тежки заболявания, като респираторен синдром в Близкия изток (MERS-CoV) и тежък остър респираторен синдром (SARS-CoV). Докато хората са предимно заразени, когато проявяват (грипоподобни) симптоми, има индикации, че някои хора могат да предават вируса без да са налице никакви симптоми или преди поява на симптоми. Това прави, ранното откриване на инфекциите с коронавирус COVID-19 по-трудно. Ако хората с коронавирус COVID-19 са изследвани и диагностицирани своевременно и се прилагат строги мерки за контрол на инфекциите, вероятността за трайно предаване на вируса от човек към човек в обществото е ниска. При тежки случаи симптомите могат да включват: тежка белодробна инфекция; сепсис и септичен шок — генерализирана инфекция и възпалителна реакция, като всеки от тях се нуждае от специализирани медицински грижи и помощ.

Пандемията, причинена от SARS-CoV-2, продължава с пълна сила повече от година. Вирусът, който причинява COVID-19, непрекъснато се променя чрез мутации, което води до нови вирусни варианти. Някои от тези варианти са особено обезпокоителни, защото имат потенциал да се разпространяват по-лесно и бързо от други варианти, което може да доведе до повече случаи на COVID-19.

Опитът с пандемията от COVID-19 разкри основните елементи на риска: загуба на човешки животи и дълготрайни последици за здравето, сериозни икономически последици като резултат от мерките за изолация и ограничаване на разпространението.

Определена е **оценка на вероятност Много вероятно**. Оценката на **последствията** е определена като **Катастрофални** въз основа на очакваната сериозност – екстремно високи социални последици и много високи икономически загуби; степента на управляемост на риска – над средната; степен на нарастване (комбинация между промените във вероятността и експозицията на засегнатите активи) – много висока. Съгласно матрицата за качествената оценка на риска, **рискът от инфекциозни заболявания сред хората е класифициран като Екстрем**.

Подробен анализ на риска от инфекциозна заболяемост при хората е представен в Оценки на риска - Приложение №2.

2.3.12 Епизоотични и епифитотични инфекции

На територията на община Габрово се намират птицевъдни и животновъдни ферми – говеда, овце, поради което заразните болести по животните се явяват съществен риск.

Инфлуенца по птиците /птичи грип/ е заболяване, което се причинява от вируси принадлежащи към семейство: Orthomyxoviridae, род Influenza A. В семейството са включени още 4 рода: Influenza B, Influenza C, Isavirus, Thogovirus. Инфлуенца А вирусните инфекции са изключително опасни и значими заболявания по много видове животни и

хора. Те са силно заразни, високо изменчиви и широко разпространени сред птиците. Смята се, че дивите птици и особено водоплаващите са естествен резервоар на този род вируси и основен фактор за тяхното разпространение. Вирусите на птичия грип могат да засегнат бозайници и хора, особено след близък контакт със заразени птици. При някои хора клиничните признаци могат да се ограничат само до появата на лек конюнктивит или респираторни прояви, но други вируси са склонни да предизвикат тежки признаци на заболяването. В редки случаи вирусите на инфлуенцата могат да се приспособят и да циркулират при бозайниците, които да причинят или допринесат за появата на пандемии при хората. Наличието на щамове на високопатогенна инфлуенца А (HPAI) при дивите птици, която не винаги води до фатална, смъртоносна инфекция при тях дава възможност за пренасянето на тези вируси на далечни разстояния чрез миграцията им.

Съвкупността от всичко това и преминаването през България на големи популации от диви птици, чрез двата основни миграционни пътя (Via Pontica и Via Aristoteles), създава потенциални условия за появата на огнища на Инфлуенца А по птиците.

За животновъдните ферми рисков фактор са заразните болести по говедата, свинете, овцете и козите:

- Заразният нодуларен дерматит (Lumpy skin disease -LSD) е вирусно заболяване по едрите преживни животни–основно говедата и домашния бивол.

Заболяването обикновено се наблюдава в края на лятото и есента, особено при наличие на повишени нива на валежи, които благоприятстват размножаването на векторните популации. Циркулацията на вируса обаче не е свързана непременно с топло и влажно време или с висока плътност на кръвосмучещите насекоми. Болестта е по-широко разпространена в райони с малка надморска височина, по поречието на водни басейни. Разпространението на вируса на големи разстояния подсказва, че това става единствено чрез вектори. Първото огнище на заболяването в България е потвърдено на 13 април 2016 г. В рамките на три месеца, болестта се разпространява бързо на територия на страната, като засяга 17 от 28 области, в това число и Габрово. През 2016 г. стартира спешна ваксинация на едрите преживни животни в страната, с последваща реваксинация ежегодно. От края на 2016 г. няма констатирани и обявени нови огнища на заболяването на територията на цялата страна. Най- близките огнища на заразен нодуларен дерматит към края на 2021 г. са в района на източен Анадол, в Република Турция;

- Синият език (катарална треска) е неконтагиозно вирусно заболяване по преживните животни, пренасяно чрез инсекти от рода Culicoides.

Характерна за него е силно изразената сезонна динамика. Заболяването е с висока икономическа значимост. Обхваща овцете, козите, говедата, биволиите, сърните и елените и затова болестта се означава още като син език по преживните животни (СЕ по ПЖ).

При някои от щамове смъртността при овцете може да достигне до 70%. Преди 1998 г. това заболяване е докладвано много рядко в Европа и е приемано за тропическа болест характерна за Африканския континент. В България заболяването се проявява за първи път на 6 юли 1999 г. при животни (овце) от с. Сливарово, обл. Бургас и до края на август обхваща 85 селища в четири области в югоизточната част на страната. В края на

месец септември 2001 г. за втори път бе констатирана болестта син език при животни отглеждани в близост до западната граница на Република България, граничеща с територията на Северна Македония и Република Сърбия. След поява през 2014 г. в югоизточна България до края на годината всички 28 административни области на страната са засегнати от заболяването. През същата година са засегнати над 20 000 преживни животни на територията на област Габрово. Обявени са 94 огнища на заболяването в 78 селища в областта.

От 1999 г. започва изпълнението на програма за надзор над заболяването син език по преживните животни по южната граница на Република България, а след 2015 г. и на територията на цялата страна. През 2021 г. на територията на обл. Габрово са установени 28 положителни серореагента от 59 тествани през периода 15.04.2021 - 15.10.2021 г.;

- Африканската чума по свинете (African swine fever) е едно от най-важните заболявания при домашните и дивите свине поради своите високи нива на смъртност, липсата на лечение и ваксина.

През 2018 г. болестта е констатирана и на територията на нашата страна по границата с Румъния. За много кратък период през 2019 г. заболяването нанесе тежки щети на промишленото свиневодство в България. Индиректните загуби при търговия с живи свине и продукти от такива от засегнатите територии са огромни. През 2020 г. Република България отчита двоен спад на интензитета на разпространение на Африканската чума по свинете в сравнение с 2019 г. Разходите през 2019 г. за ликвидиране на огнищата и обезщетения са почти 70 млн. евро. На 08.01.2020 г. е обявено огнище на АЧС при домашни свине във фамилна ферма на територията на обл. Габрово. Засегнати са 35 броя животни. За 2021г. са регистрирани общо 44 броя вторични случай на АЧС при диви свине на територията на областта /25 бр. с изолиране на вирус и 19 отрицателни за наличие на вирус, но положителни за антитела/.

Вирусът на АЧС не представлява опасност за човешкото здраве. Боледуват домашни и много видове диви прасета. Стратегията за контрол на АЧС в ЕС е базирана на ранно откриване на болестта, прилагане на стриктни мерки за контрол и биологична сигурност в свиневъдните обекти и максимално намаляване на популацията на диви свине в засегнатите и съседните им региони;

- Ку-треската е остро инфекциозно заболяване, което спада към групата на рикетсиозите.

Ку-треската е широко разпространена зооноза - основен източник и резервоар на инфекцията са животните. Заболяването циркулира в природата, като се предава чрез кърлежи или други механизми между кози, овце, гризачи, птици, риби и др. Важен източник на инфекцията са домашните животни - кози, овце. Основен начин за заразяване при човека е въздушно-праховият - чрез инхалиране на аерозоли от заразени животни или прахови частици. Заразяване може да настъпи и по фекално-орален механизъм - чрез консумиране на недобре термично обработено месо от заразени животни. Възможно е и заразяване при ухапване от заразен кърлеж - трансмисивен механизъм.

Задължителен е строгият ветеринарен контрол над домашните животни. По възможност е добре да се ограничава контакта с тях. При работа с животни е задължително използване на ръкавици, очила и предпазно облекло. Да се прави дезинфекция на оборите, кошарите и други обслужващи помещения. Стриктно трябва да се спазва хигиена при млекодобива – измиване, почистване и дезинфекциране на съдовете. На хора, изложени на висок риск, може да се приложи ваксина.

От 20 ноември 2017 г. до 24 август 2018 г. на територията на Габровска област са регистрирани шест огнища на Ку-треска по животните. За този период РЗИ- Габрово извършва изследвания на 81 лица (животновъди и ветеринарни специалисти, заети с отглеждането и обслужването на болните животни, както и лица, консумирали мляко и млечни продукти от болни животни). От изследваните лица, 21 от тях са заболели от Ку-треска. Всички заболели са провели антибиотично лечение. Двама от заболелите са лекувани в болнични условия. Заболяването засяга и хора, и животни. За 2021 г. са констатирани в 4 обекта антители за ку-треска при не ваксинирани животни.

Определена е **оценка на вероятност Много вероятно**. Оценката на **последствията** е определена като **Малки** въз основа на очакваната сериозност – ограничени социални последици и ограничени до средни икономически загуби и последствия за околната среда; степента на управляемост на риска – средна; степен на нарастване (комбинация между промените във вероятността и експозицията на засегнатите активи) – под средната.

Подробен анализ на риска от епизоотични и епифитотични инфекции е представен в Оценки на риска - Приложение №2.

2.4 Преценяване на риска

Преценяването на риска е извършено по следните критерии:

- **Сериозност** – относителните вредни последици върху хората и/или щетите в лева;
- **Управляемост** – относителната способност за намаляване на риска (чрез средства за управление на риска);
- **Нарастване** – степента на нарастване на риска – чрез увеличаване на вероятността да настъпи екстремно събитие, чрез увеличаване излагането (на хора, сгради, съоръжения и околната среда) на опасността или комбинация от двете.

За всеки един от идентифицираните и анализирани рискове за територията на община Габрово са оценени трите посочени критерия.

Критерий „Сериозност“

За всяка опасност са определени потенциалните вредни последствия в следните области като процентното разпределение на тежестта на всеки от четирите фактора при изчисляване на нивото на последствия по критерия „Сериозност“ е както следва:

- Социални последствия (С) – последствия за хората и прекъсване на нормалната социална функция – потенциален брой на загиналите, на сериозно пострадалите

или заболялите, както и броя на непосредствено засегнатите хора – евакуирани/преместени и временно настанени лица, 50% тежест;

- Последствия за инфраструктурата (И) – поражения на сгради, съоръжения, прекъсване на доставките на основни стоки/услуги, 25% тежест;
- Икономически загуби (З) – общите загуби в лева за всички категории, включително разходите за лечение, разходите за незабавни или дългосрочни мерки за възстановяване, разходите от прекъсване на икономическата дейност, косвени социални разходи и други преки и косвени разходи, 15% тежест;
- Последствия за околната среда (О) – въздействие върху географията на района с последствия за околната среда, релефа, природните ресурси – разходите за възстановяване на околната среда или щетите върху околната среда, 10% тежест.

За всяка опасност са определени нивата на потенциални вредни последствия по всяка от горепосочените области, като е използвана скала от 1 до 5 за ниво на последствията в Таблица №4, Приложение №1.

Крайната числова стойност за ниво на последствията по критерия „Сериозност“ се получава като числовите стойности за определените нива на последствията в четирите области (социални последствия, инфраструктура, икономически загуби и околна среда) се умножат със съответните коефициенти за тежест и се сумират.

Нивото на вредните последствия по този критерий се изчислява по формулата:

$$\text{„Сериозност“} = 0.5 \times C + 0.25 \times И + 0.15 \times З + 0.1 \times О$$

Получените данни са нанесени в Таблица №1- шаблон за оценка на риска, като за всеки риск е определено нивото на последствия с число от 1 до 5 за всеки един от четирите фактора на критерия „Сериозност“.

Критерий „Управляемост“

За всеки един риск е определено нивата на критерий „Управляемост“ по отношение на превенция, готовност, реагиране и възстановяване, въз основа на комбинацията „трудност на управление“ и „текущо ниво“ на положените усилия, съгласно Таблица №5, Приложение №1.

Получените резултати за всеки от рисковете са нанесени в Таблица №1- шаблон за оценка на риска

Критерий „Нарастване“

За всеки един риск е определено нивото на критерий „Нарастване“, въз основа на комбинация от „нарастването на вероятността за настъпване на събитието“ и „промяна в излагането на общността“. Числовата стойност по критерий „Нарастване“ е определена като използваме скалата от 1 до 5 в Таблица № 6, Приложение №1.

Полученият резултат е нанесен в Таблица №1- шаблон за оценка на риска, и за всеки един риск по критерий „Нарастване“ е определено нивото на „Нарастване“ и неговата числова стойност.

След определянето на числовите стойности по трите критерия („Сериозност“, „Управляемост“ и „Нарастване“) за всяка идентифицирана опасност се получава крайна числова стойност, която е посочена в Таблица №1 - шаблон за оценка на риска.

Получената числова стойност за ниво на вредните последствия по критерия „Сериозност“ се удвоява в крайната оценка по трите критерия – „Сериозност“, „Управляемост“ и „Нарастване“.

2.4.1 Земетресение

Преценяването на риска при опасност от земетресение е подробно описано в Приложение №2 (2.1. Оценка на риска при земетресение). При изчисляване на числовите стойности по трите критерия („Сериозност“, „Управляемост“ и „Нарастване“) в процеса на „преценяване на риска“ е получена крайна числова стойност за опасност от земетресение – 8,6.

2.4.2 Наводнение, причинено от язовир Христо Смирненски“

Преценяването на риска при опасност от наводнение, причинено от язовира е подробно описано в Приложение №2 (2.2. Наводнение, причинено от язовир „Христо Смирненски“). При изчисляване на числовите стойности по трите критерия („Сериозност“, „Управляемост“ и „Нарастване“) в процеса на „преценяване на риска“ е получена крайна числова стойност за опасност от наводнение, причинено от язовира – 16,0.

2.4.3 Речно наводнение от р. Янтра при гр. Габрово

Преценяването на риска при опасност от речно наводнение е подробно описано в Приложение №2 (2.3. Речно наводнение от р. Янтра при гр. Габрово). При изчисляване на числовите стойности по трите критерия („Сериозност“, „Управляемост“ и „Нарастване“) в процеса на „преценяване на риска“ е получена крайна числова стойност за опасност от речно наводнение – 15,0.

2.4.4 Свлачище

Преценяването на риска при опасност от свлачище е подробно описано в Приложение №2 (2.4. Свлачище). При изчисляване на числовите стойности по трите критерия („Сериозност“, „Управляемост“ и „Нарастване“) в процеса на „преценяване на риска“ е получена крайна числова стойност за опасност от свлачище – 9,3.

2.4.5 Силни ветрове и бури

Преценяването на риска при опасност от силен вятър и буря е подробно описано в Приложение №2 (2.5. Силни ветрове и бури). При изчисляване на числовите стойности по трите критерия („Сериозност“, „Управляемост“ и „Нарастване“) в процеса на „преценяване на риска“ е получена крайна числова стойност за опасност от силен вятър и буря – 11,2.

2.4.6 Снегонавявания, поледици и обледявания

Преценяването на риска при опасност от снегонавявания, поледици и обледявания е подробно описано в Приложение №2 (2.6. Снегонавявания, поледици и обледявания). При изчисляване на числовите стойности по трите критерия („Сериозност“, „Управляемост“ и „Нарастване“) в процеса на „преценяване на риска“ е получена крайна числова стойност за опасност от снегонавявания, поледици и обледявания – 8,4.

2.4.7 Горски и полски пожари

Преценяването на риска при опасност от горски пожар е подробно описано в Приложение №2 (2.7. Горски и полски пожари). При изчисляване на числовите стойности по трите критерия („Сериозност“, „Управляемост“ и „Нарастване“) в процеса на „преценяване на риска“ е получена крайна числова стойност за опасност от горски пожар – 6,7.

2.4.8 Засушавания

Преценяването на риска при опасност от засушаване е подробно описано в Приложение №2 (2.8. Засушавания). При изчисляване на числовите стойности по трите критерия („Сериозност“, „Управляемост“ и „Нарастване“) в процеса на „преценяване на риска“ е получена крайна числова стойност за опасност от засушаване – 10,7.

2.4.9 Техногенни бедствия: промишлени аварии, аварии в газопреносна мрежа, пожари, пътно-транспортни произшествия, свързани с отделяне на опасни вещества, химично или биологично замърсяване

Преценяването на риска при опасност от аварии е подробно описано в Приложение №2 (2.9. Техногенни бедствия: промишлени аварии и отделяне на опасни вещества). При изчисляване на числовите стойности по трите критерия („Сериозност“, „Управляемост“ и „Нарастване“) в процеса на „преценяване на риска“ е получена крайна числова стойност за опасност от аварии – 10,8.

2.4.10 Техногенни бедствия: радиоактивно замърсяване

Преценяването на риска при опасност от радиоактивно замърсяване е подробно описано в Приложение №2 (2.10. Техногенни бедствия: радиоактивно замърсяване). При изчисляване на числовите стойности по трите критерия („Сериозност“, „Управляемост“ и „Нарастване“) в процеса на „преценяване на риска“ е получена крайна числова стойност за опасност от радиоактивно замърсяване – 10,5.

2.4.11 Инфекциозна заболяемост на хората – грип и грипоподобна епидемия

Преценяването на риска при опасност от грип и грипоподобна епидемия е подробно описано в Приложение №2 (2.11. Инфекциозна заболяемост на хората). При изчисляване на числовите стойности по трите критерия („Сериозност“, „Управляемост“ и „Нарастване“) в процеса на „преценяване на риска“ е получена крайна числова стойност за опасност от грип и грипоподобна епидемия – 12,7.

2.4.12 Епизоотични и епифитотични инфекции

Преценяването на риска при опасност от епизоотични и епифитотични инфекции е подробно описано в Приложение №2 (2.12. Епизоотични и епифитотични инфекции). При изчисляване на числовите стойности по трите критерия („Сериозност“, „Управляемост“ и „Нарастване“) в процеса на „преценяване на риска“ е получена крайна числова стойност за опасност от епизоотични и епифитотични инфекции – 6,0.

2.5 Обобщена оценка на риска от бедствия на територията на община Габрово. Приоритизиране на рисковете

Изчисленията по преценка и приоритизиране на рисковете са представени в Таблица - оценка на риска в Приложение №2.

Анализ и преценка на риска от бедствия на територията на община Габрово

Идентифициране на опасностите	Анализиране на риска			Преценка на риска
	Вероятност	Последствия	Ниво на риск	
Земетресение	Възможно	Умерени	Умерено	8,6
Наводнение, причинено от язовир „Христо Смирненски“	Вероятно	Катастрофални	Екстремно	16,0
Речно наводнение от р. Янтра при гр. Габрово	Вероятно	Големи	Високо	15,0
Свлачища	Вероятно	Умерени	Умерено	9,3
Силни ветрове и бури	Възможно	Големи	Високо	11,2
Снегонавявания, поледици и обледявания	Много вероятно	Малки	Умерено	8,4
Горски и полски пожари	Вероятно	Малки	Умерено	6,7
Засушавания	Възможно	Големи	Високо	10,7
Техногенни бедствия: промишлени аварии, аварии в газопреносна мрежа, пожари, пътно-транспортни произшествия, свързани с отделяне на опасни вещества, химично или биологично замърсяване	Вероятно	Големи	Високо	10,8
Техногенни бедствия: радиоактивно замърсяване	Малко вероятно	Големи	Умерено	10,5
Инфекциозна заболяемост на хората – грип и грипоподобна епидемия	Много вероятно	Катастрофални	Екстремно	12,7
Епизоотични и епифитотични инфекции	Много вероятно	Малки	Умерено	6,0

Анализът и преценката на риска са използвани за целите на **приоритизиране** на идентифицираните рискове.

Оценените с **Екстремно ниво** на риск - са класифицираните основни или критични рискове, на които трябва да се обърне специално внимание и да се предприемат мерки за тях с висок приоритет. Това означава, че трябва да се планират и изпълнят приоритетно мерки за намаляване или отстраняване на тези рискове, както и да се въведе наблюдение за нивото на риск през определен интервал от време.

Като риск от Екстремно ниво за община Габрово са оценени рисковете „Наводнение, причинено от язовир Христо Смирненски“, окачествен като риск, оказващ силни социални и икономически и инфраструктурни последствия и „Инфекциозна заболяемост на хората“, окачествен като медицински риск, оказващ основно социални и икономически последствия.

Оценените с **Високо ниво** на риск - са класифицираните значими рискове, с достатъчно голям потенциал на вредните последствия, за които трябва да се предприемат приоритетно мерки. Необходимо е да се планират и изпълнят мерки за намаляване или отстраняване на тези рискове, както и въвеждане на наблюдение за нивото на риск през определен интервал от време.

Като рискове от Високо ниво за община Габрово са оценени:

- „Речно наводнение от р. Янтра при гр. Габрово“ – социални, инфраструктурни, икономически последствия и последствия за околната среда;
- „Силни ветрове и бури“ – социални и икономически последствия;
- „Техногенни бедствия: промишлени аварии, аварии в газопреносна мрежа, пожари, пътно-транспортни произшествия, свързани с отделяне на опасни вещества, химично или биологично замърсяване“ - социални, инфраструктурни, икономически последствия и последствия за околната среда.

Оценените с **Умерено ниво** на риск - са класифицираните по-малко значими рискове. Това означава, че тези рискове трябва да бъдат наблюдавани за да се гарантира, че за същите са предприети подходящи мерки и са взети предвид при планирането и разработването на ПЗБ.

Като рискове от Умерено ниво за община Габрово са оценени:

- „Радиоактивно замърсяване“ - социални, инфраструктурни, икономически последствия и последствия за околната среда;
- „Свлачища“ - социални, инфраструктурни и икономически последствия;
- „Земетресения“ - социални, инфраструктурни и икономически последствия;
- „Снегонавявания, поледици и обледяване“ – основно инфраструктурни и икономически последствия;
- „Горски и полски пожари“ – основно икономически последствия и последствия за околната среда;
- „Епизоотични и епифитотични инфекции“ - основно икономически последствия и последствия за околната среда.

Нито един от разгледаните рискове не е оценен с **Ниско ниво** на риск. В общ план справянето с подобни рискове може да бъде предмет на планирането на отделните компетентни органи или на ПЗБ и същите следва да се наблюдават, в случай че при последваща оценка на риска може да има промяна и те да попаднат в по-високо ниво на риск.

3 Превенция

3.1 Принципи и приоритети за намаляване на риска от бедствия чрез превенция

Управлението на риска от бедствия изисква планиране и осъществяване на превантивни мерки, които да намалят вероятността и/или да смекчат очакваните негативни въздействия от настъпването на бедствието. Това включва разработване още преди настъпването на бедствието на стратегии и планове както за готовност, така и за действие.

Намаляването на риска от бедствия е част от устойчивото развитие, поради което обществото, правителството, организациите с нестопанска цел, частният сектор и научната общност трябва активно да участват в процеса. Адекватното управление на риска изисква реализирането на мултисекторни мерки, в центъра на които е поставена

безопасността на хората и които осигуряват постигане на устойчивост при различни, включително каскадни и взаимодействащи си опасности.

Правната рамка в разглежданата област обхваща в най-голяма степен Закона за защита при бедствия, както и редица други правни актове, относими към намаляването на риска от бедствия поради мултисекторната природа на проявленията на рисковете и въздействията от настъпилите бедствия.

Законът за защита при бедствия възлага:

- разработването на планове за защита при бедствия от СНРБ при МС, с които се определят опасностите и рисковете от бедствия и мерките за предотвратяване или намаляване на риска от тях;
- на областните управители и кметовете на общини да организират и контролират изпълнението на превантивни мерки за недопускането или намаляването на последиците от бедствия.

Управлението на процесите по намаляването на риска следва да отчита необходимото включване на много други заинтересовани страни, включително централни органи на изпълнителната власт и техните териториални структури, службите за спешно реагиране, доставчиците на жизненоважни стоки и услуги, както и отделните лица и общности.

Други закони, които са релевантни към намаляването на риска бедствия са:

- Закон за устройство на територията;
- Закон за водите;
- Закон за горите;
- Закон за опазване на околната среда;
- Закон за безопасно използване на ядрената енергия;
- Закон за регионалното развитие;
- Закон за общинската собственост и др.

Намаляването на риска от бедствия е предмет на стратегически и планови документи, вкл. Интегрираната териториална стратегия за развитие на Северен централен район, Плана за интегрирано развитие на общината Габрово, Проект на Общ устройствен план на община Габрово и др.

Целта на планиране и осъществяване на дейностите по превенция включва:

- подобряване на разбирането за опасностите на територията на община Габрово в контекста на цялата област и свързаните с тях рискове;
- предприемане на дългосрочно стратегическо намаляване на рисковете от опасности чрез съвместно планиране между заинтересованите страни.

Основните принципи за намаляване на риска от бедствия чрез превенция се основават на:

- идентифициране и координиране на дейностите за намаляване на риска от бедствия между заинтересованите страни;

- приоритизиране на дейностите за намаляване на риска от бедствия с предимство на защитата на човешкия живот и отчитане на вредното въздействие върху икономическите дейности на територията на областта, опазването на околната среда, както и управляемостта на риска и вероятността за неговото реализиране;
- количествена измеримост на резултатите от изпълнението на дейностите за намаляване на риска чрез превенция;
- ясно определени отговорни институции за изпълнението на дейностите и времева обвързаност;
- реалистичност на резултатите от изпълнението на дейностите и постижимост с разполагаемите ресурси.

Прилагането на цялостен и интегриран подход за управление на риска, който не просто води до справяне със съществуващите, а и до недопускане създаването на нови рискове се основава и на принципите:

- отговорност и подготвеност на всеки гражданин - формиране на чувство на отговорност в отделния гражданин, за осигуряване на собствената безопасност и подготвеност, за адекватни действия при бедствия;
- прозрачен подход при управлението на риска от бедствия – осигуряване на информираност на обществото, относно въведените мерки за управление на риска; установяване на систематичен подход, осигуряващ възможност за участие на обществото, последван от реализиране на адекватни мерки за намаляване на риска от бедствия;
- цялостно и интегрирано управление на риска от бедствия - справяне с всички рискове, произтичащи от големия брой опасности, на които сме изложени при преминаване през отделните фази – превенция, готовност, реагиране и възстановяване; въвеждане на управлението на риска от бедствия в провежданите секторни политики от компетентните министерства и ведомства;
- съобразяване с последиците от бедствия - фокусиране върху негативните последици от бедствията за адекватно планиране и устройство на територията, информирано вземане на решения, по-добро приоритизиране и разпределение на наличните ресурси; осигуряване на ясни и надеждни източници на финансиране;
- използване по най-добрия начин на информация, експертиза, наука и технологии; осигуряване ефективното използване на информационни системи и прилагането на научни изследвания и постижения е жизнено важно в процеса на управление на риска от бедствия.

3.2 Мерки за превенция - предотвратяване или намаляване на риска от бедствия

Превантивната дейност се извършва с цел намаляване на риска от бедствия и включва²⁷:

- анализ и оценка на рисковете от бедствия;
- картографиране на рисковете от бедствия;
- планиране намаляването на риска от бедствия;

²⁷ Съгласно чл.6 от Закона за защита при бедствия

- разработване и изпълнение на програми и проекти за намаляване на риска от бедствия;
- категоризиране на населените места в зависимост от броя на потенциално засегнатото население;
- установяване на критичните инфраструктури и обектите им и оценка на риска за тях;
- мерки за защита на критичните инфраструктури;
- планиране на защитата при бедствия;
- определяне на норми за устройственото планиране на територията, проектирането, изпълнението и поддържането на строежите във връзка с намаляване на риска от бедствия;
- изграждане и поддържане на системи за наблюдение, ранно предупреждение и оповестяване;
- осигуряване на места и условия за временно настаняване на пострадали (засегнати) при бедствия;
- осигуряване на колективни и индивидуални средства за защита;
- обучение и практическа подготовка на централните и териториалните органи на изпълнителната власт, силите за реагиране, доброволните формирования и населението;
- събиране, съхраняване и споделяне на данни за щетите и загубите от бедствия.

Дейностите по анализ и оценка на рисковете от бедствия, картографиране на рисковете от бедствия и събиране, съхраняване и споделяне на данни за щетите и загубите от бедствия се извършват при условия, ред и органи, определени с наредба на Министерски съвет. Съгласно нея компетентните органи са министърът на регионалното развитие и благоустройството - за сеизмичния риск и за геоложкия риск, председателят на Агенцията за ядрено регулиране - за риска от ядрена и радиационна авария, министърът на околната среда и водите - за риска от горски пожари. Дейности по определяне на норми за устройственото планиране на територията, проектирането, изпълнението и поддържането на строежите във връзка с намаляване на риска от бедствия са от компетентността на министъра на регионалното развитие и благоустройството самостоятелно или съвместно с компетентните за съответния риск министри.

Мерки за превенция	Методи/ способи / средства/ дейности	Отговорни институции	Срок за изпълнение
МЯРКА 1: Засилване на сътрудничеството и ефективната комуникация между частите на Единната спасителна система (ЕСС), областна администрация общински администрации и другите заинтересовани страни за намаляване на риска от бедствия	Разработване на годишна програма за работа на Общинския съвет за намаляване на риска от бедствия и периодично провеждане на заседания на съвета, като се привличат за участие в дейността му всички заинтересовани страни.	Общински съвет за намаляване на риска от бедствия, представители на структури от ЕСС	Ежегодно, месец февруари

Мерки за превенция	Методи/ способи / средства/ дейности	Отговорни институции	Срок за изпълнение
МЯРКА 2: Изграждане на капацитет за управление на риска от бедствия	Разработване на общинска програма за обучение за изграждане на капацитет за управление на риска от бедствия	Общински съвет за намаляване на риска от бедствия на община Габрово	Ежегодно, месец януари
	Провеждане на обучение и тренировки на членовете на Общинския съвет за намаляване на риска от бедствия на община Габрово за повишаване капацитета за управление на риска от бедствия	Председател на ОбСНРБ, ръководител на доброволното формирания към общината (РД ПБЗН, БЧК, Център за спешна медицинска помощ, РЗИ, ОДБХ)	Ежегодно в зависимост от работните програми на отговорните институции
МЯРКА 3: Повишаване на информираността на населението за рисковете и опасностите на територията на община Габрово	Провеждане на информационни/разяснителни кампании за повишаване на осведомеността на населението за рисковете от бедствия състезания, конкурси, свързани със защитата при бедствия за деца	Общинска администрация Габрово	Ежегодно, месеци март и септември
	Провеждане на обучение в системата на предучилищното и училищното образование в общината	Директори на училища и детски градини	Ежегодно, месеци март и октомври
МЯРКА 4: Намаляване на рисковете, определени с общинския план за защита при бедствия	Разработване на Общинска програма за намаляване на риска от бедствия	Общински съвет за намаляване на риска от бедствия на община Габрово	20.12.2022 г.
	Разработване на годишни планове за изпълнение на Общинската програма за намаляване на риска от бедствия.	Общински съвет за намаляване на риска от бедствия на община Габрово	01.02. на текущата година
МЯРКА 5: Намаляване на сеизмичния риск	Осъществяване на контрол на застрояването и спазването на нормите за сеизмична устойчивост в процеса на проектиране и строителство на сгради и съоръжения, както при изграждането на нови, така и при реконструкцията на съществуващи строежи	Община Габрово	Постоянен
	Обследване на сеизмичната осигуреност на социално-значими обществени сгради (училища, болници и др.) (преглед на изготвените през последните 10 години инвестиционни проекти за ремонт и рехабилитация на подобни сгради)	Община Габрово	Съгласно приетите годишни планове за изпълнение на Общинската програма за намаляване на риска от бедствия

Мерки за превенция	Методи/ способи / средства/ дейности	Отговорни институции	Срок за изпълнение
	Разработване на програма за финансиране на дейности за поетапно сеизмично укрепване на уязвимите социално-значими обществени сгради	Община Габрово	Съгласно резултатите от обследването в предходната точка и годишните планове за изпълнение на ОПНРБ
	Провеждане на обучение в системата на предучилищното и училищното образование за риска от земетресение	Директори на училища и детски градини, РДПБЗН	Ежегодно, месец април
МЯРКА 6: Намаляване на риска от речни наводнения и от разрушаване на язовирна стена	Регулиране на застрояването в зоните със значителен потенциален риск от наводнения чрез общия и подробни устройствени планове	Община Габрово	Постоянен
	Разработване на програма за поетапно финансиране и изпълнение на мерките в Плана за управление на риска от наводнения (ПУРН) 2022-2027 г. на БД Дунавски район- Плевен	Община Габрово, съответно областна управа	31.12.2024 г.
	Осъществяване на контрол за готовността за безопасна експлоатация на язовирите, язовирните стени и съоръженията към тях	Собственикът, съответно операторът на съответния язовир	в период е по-голям от 3 години, в съответствие с нормативните изисквания
	Почистване и поддържане на проводимостта на речните легла извън урбанизираните територии	Областен управител на област Габрово	Ежегоден, месец март или по указания на МОСВ
	Почистване и поддържане на проводимостта на речните легла в урбанизираните територии	Община Габрово	Ежегоден, месец март или по указания на МОСВ
МЯРКА 7: Намаляване на риска от ядрена или радиационна авария	Провеждане на информационни кампании за повишаване на осведомеността на населението за поведение при повишена радиоактивност - чрез публикуване на информация на интернет страницата на Общинска администрация	Община Габрово, кмет на община Габрово	Ежегодно, месец април
	Провеждане на обучение в системата на предучилищното и училищното образование	Директори на училища и детски градини, РДПБЗН	Ежегодно, месец април
	Поддържане на запас от ИСЗ за неработещото население и учащите и създаване на организация за своевременното им раздаване при необходимост		Незабавно при изчерпване на осигурените количества

Мерки за превенция	Методи/ способи / средства/ дейности	Отговорни институции	Срок за изпълнение
	Поддръжка на съществуващите защитни съоръжения на територията на общината	Община Габрово, собственици на съоръженията, когато не са общинска собственост	Постоянен
	Създаване на организация за своевременно раздаване на таблетки калиев йодид на населението при възникване на необходимост	Община Габрово	Незабавен
МЯРКА 8: Намаляване на риска от обилни снеговалежи, снежни бури и залежавания	Провеждане на непрекъснат контрол на обектите от критичната инфраструктура и бази за отдих и туризъм, изградени във високата част на Стара планина, както и в северната част на територията на община Габрово	Община Габрово, Областна администрация Габрово, РДПБЗН - Габрово, ОПУ	Ежегодно до 01 ноември
	Обучение на органите за управление, силите за реагиране и населението за действия при тежки зимни условия	Общински съвет за намаляване на риска от бедствия на община Габрово	Ежегодно до 15 ноември
	Провеждане на мероприятия за осигуряване проходимостта на републиканската и общинските пътни мрежи в зимни условия	Община Габрово, ОУ АПИ, съответни фирми със сключени договори за зимна поддръжка	Ежегодно до 15 ноември
	Поддържане на системи за наблюдение на обстановката в базите за отдих и туризъм	Община Габрово, собственици на съответните имоти	01.11.2024 г.
	Провеждане на профилактика и ремонт на отводнителната система за повърхностни води в на територията на гр. Габрово	Община Габрово, собственици на съответните имоти	01.11.2024 г.
	Провеждане на профилактика и ремонт на отводнителната система за повърхностни води в индустриалните зони на община Габрово	Община Габрово, собственици на съответните имоти	01.11.2024 г.
	Изготвяне на картов материал на базите за отдих и туризъм на територията на общината	Община Габрово	01.10.2024 г.
МЯРКА 9: Намаляване на риска от силна буря	Осъществяване на контрол на застрояването и спазването на нормите за климатични въздействия в процеса на проектиране и строителство на сгради и съоръжения, както при изграждането на нови, така и при реконструкцията на съществуващи строежи	Община Габрово	Постоянен

Мерки за превенция	Методи/ способи / средства/ дейности	Отговорни институции	Срок за изпълнение
	Провеждане на разяснителни кампании сред населението за адекватни действия и ефективна система за застраховане на имуществото	Община Габрово	31.12.2024 г.
	Провеждане на регулярни огледи на дървесната растителност в населените места и урбанизирани територии в съответствие с предвижданията на общинската програма за развитие, поддържане и опазване на зелената система, както и предприемане на навременни мерки за обезопасяване на изсъхнали и/или болни дървета, представляващи потенциална заплаха при възникване на силна буря	Община Габрово	Ежегодно, месеци март и октомври
МЯРКА 10: Намаляване на риска от техногенни бедствия – аварии, свързани с отделяне на опасни газове и химически вещества	Провеждане на информационни кампании за повишаване на осведомеността на населението за поведение при аварии с опасни вещества - чрез публикуване на информация на интернет страницата на Общинска администрация	Община Габрово, кмет на община Габрово	Ежегодно, месец април
	Разработване и прилагане на Политика за предотвратяване на големи аварии и Система за управление на мерките за безопасност за предприятия, попадащи в обхвата на глава седма, раздел първи на ЗООС	„Максам Се България“ ЕАД РИСОВ Велико Търново (контрол)	В съответствие с нормативните предвиждания
МЯРКА 11: Намаляване на риска от горски пожари	Изготвяне на лесоутроитвени планове за защита на горските територии от пожари	Северноцентрално държавно предприятие, ДГС Габрово	Постоянен
	Направа на лесокултурни прегради	ДГС Габрово	Ежегодно, съгласно периодите на засаждане
	Направа на нови и поддръжка на съществуващи минерализовани ивици	ДГС Габрово	Ежегодно, месеци май-септември
	Поставяне на указателни и забранителни табели с противопожарна тематика	Доброволни формирования	Ежегодно, месеци май-септември
	Поддържане в изправност на изградената система от противопожарни наблюдателни пунктове-“кули“ за ранно откриване на пожари и	РДПБЗН – Габрово	Постоянен, контрол ежегодно месец май

Мерки за превенция	Методи/ способи / средства/ дейности	Отговорни институции	Срок за изпълнение
	изграждане на нови такива		
	Осъществяване на ефективен контрол върху дейностите в селскостопанските територии, граничещи с горските територии, за спазване на забраната за палене на стърнища, сухи треви и храсти, съгласно Закона за опазване на земеделските земи	ДГС Габрово, РДПБЗН – Габрово, Доброволни формирования	Ежегодно, месеци юли-септември
	Предоставяне на информационни материали за туристи и посетители в туристическите бази за отдих и почивка във високата част на Стара планина	ДГС Габрово чрез собственици/ ползватели на съответните имоти	Ежегодно, месеци май-септември
МЯРКА 12: Намаляване на риска от свлачища	Изпълнение на мероприятия по укрепване на свлачища	Собственици/ оператори на съответните пътни участъци	При необходимост
	Осъществяване на контрол на застрояването в райони с регистрирана свлачищна дейност	Община Габрово, Областна администрация Габрово	Постоянен
	Провеждане на отводнителни мероприятия покрай пътните платна и изграждане на канализации за отвеждане на канализационни и повърхностни води	Собственици/ оператори на съответните пътни участъци	Ежегодно, месеци март-октомври
МЯРКА 13: Намаляване на риска от епидемии	- Разработване на процедури за реакция - -	РЗИ Администрация на община Габрово Областна администрация Габрово	Постоянен
	Осигуряване на наличие на защитни и помощни средства от първа необходимост – индивидуални защитни средства; медицинско оборудване; медикаменти		Незабавно при изчерпване на осигурените количества
	Планиране и предвиждане осигуряването на медицински и институционални кадри, обучени за навременна реакция в условия на епидемии и пандемии	РЗИ Габрово	Постоянно
	Провеждане на кампании сред населението при разпространение на епидемии и начините за предпазване	РЗИ Габрово	Ежегодно

Мерки за превенция	Методи/ способи / средства/ дейности	Отговорни институции	Срок за изпълнение
	Осигуряване на безплатна ваксинация срещу грип и COVID-19 на рисковите групи, на работещите в лечебни и здравни заведения и в домове за социални грижи	РЗИ Габрово	Ежегодно
МЯРКА 14: Намаляване на риска от епизоотии	Изпълнение и контрол на изпълнението на Национална програма за профилактика, надзор, контрол и ликвидиране на болестите по животните и зоонозите в България 2022-2024 г.	ОДБХ	Постоянен
	Разработване и периодично актуализиране на оперативен план за ликвидиране на особено актуални заразни болести по животните в регион Габрово	ОДБХ	Постоянен
	Осъществяване на информационна дейност по отношение на епизоотичната обстановка чрез средствата за масово осведомяване	ОДБХ	Постоянен
МЯРКА 15: Намаляване на риска от възникване на хидроложка и социално-икономическа суша	продължаване планирането и изпълнението на проекти за подновяване и рехабилитация на хранващите водопроводи на територията на общината	ВиК Габрово	До модернизиране на мрежата от хранващи водопроводи на територията на общината
	провеждане на информационни кампании сред гражданите за ограничаване разходите на питейна вода, вкл. и за напояване	ВиК Габрово	Ежегодно, месеци май-септември

3.3 Превантивна дейност на институциите и местната власт

На територията на община Габрово кметът на общината и органите на изпълнителната власт/ териториални поделения планират и провеждат мерки за защита на населението при бедствия като организират и координират:

- анализа, оценката и прогнозата за характера и последствията от най-често проявяващите се бедствия;
- разработването и актуализирането на планове за защита при бедствия;
- провеждането на мероприятия за усвояване на плановете;
- поддържането на непрекъснато денонощно дежурство;
- формирането и поддържането на сили и средства за провеждане на НАВР във възникналите огнища на поражения (заразяване) на територията на областта;
- създаването на организация за действие и взаимодействие между органите за управление и силите за провеждане на мероприятия по защитата на населението и извършване на НАВР;
- поддържане в добро състояние на общинските и местните пътища;

- защита на водоизточниците, поддържане на готовност при недостиг на питейна вода за осигуряване на допълнителни пунктове за снабдяване с вода и включване във водоснабдителната система на допълнителни водоизточници;
- осигуряване в териториалните структури на министерствата и ведомствата на финансови и материални средства за комплектуване, обучение и поддръжка в постоянна готовност на органите за управление и силите за реагиране при бедствия;
- дейности по осигуряване, производство и доставка на основни строителни материали за нуждите на неотложните аварийно-възстановителни работи;
- участие на дружества със строително-монтажна и пътно строителна дейност във възстановителните работи и по осигуряването и поддържането на пътища;
- организиране на експертни и проектантски екипи за участие в работата по планиране на защитата и инженерното осигуряване на спасителните и аварийните дейности;
- информиране на населението за възможните бедствия на територията на областта, както и за правилата за действие и поведение при възникването им.

3.4 Описания на конкретни политики, мерки, методи и/или средства и дейности за постигане на желаните резултати за намаляване на риска от бедствия чрез превенция

- Опасност от земетресение
 - запознаване с резултатите и предвижданията от изследване, анализ и оценка на сеизмичния риск за територията на страната и в частност на територията на община Габрово;
 - актуализация на сеизмичното райониране и провеждане на микросеизмично райониране, където е необходимо;
 - приключване на техническата паспортизация на строежите, с акцентиране върху степента на сеизмична осигуреност, вкл. и за недвижимите културни ценности от национално и местно значение и от листата на ЮНЕСКО за световното природно и културно наследство на територията на страната;
 - предприемане на геозащитни мероприятия;
 - упражняване на строг контрол за стриктно спазване на съответната действаща нормативна уредба при териториално-устройственото планиране, инвестиционното проектиране и изпълнението и експлоатацията на строежите;
 - усилване на амортизираните и на неосигурените на сеизмични въздействия сгради и съоръжения;
 - разработка на сценарии за последствията от силни земетресения за големи урбанизирани територии, с цел установяване на най-уязвимите места и допълнителни мерки при необходимост;
 - обучение и практическа подготовка на централните и териториалните органи на изпълнителната власт, силите за реагиране и населението.
- Опасност от наводнение
 - поддържане проводимостта на речните легла, включително в 500-метровата зона след язовирите;

- поддържане и експлоатация на диги, корекции на реки и дерета и други хидротехнически и защитни съоръжения, отводнителни системи и полета, отводнителни помпени станции (ОПС);
- ежегодни технически прегледи на хидротехническите съоръжения, приключващи с изготвяне на протоколи, в които се набелязват ремонтните и инвестиционни работи за следващата година;
- ликвидиране на потенциално опасни язовири, чието техническо състояние не позволява по-нататъшната им експлоатация;
- изграждане на съвременни системи за оповестяване;
- изграждане и поддържане на дъждовна канализация;
- изграждане на прагове и прегради пред входовете на сградите в застрашените ниски участъци на терена;
- почистване на речни участъци и дерета за осигуряване преминаване на висока вълна;
- изграждане на нови корекции;
- реконструкция и поддържане на корекциите;
- изграждане на земно-насипни диги;
- планиране и изграждане на защитни и регулиращи съоръжения за водозадържане на високи води и наноси – извън или в населените места;
- изкуствено оформяне на речните корита с цел забавяне на оттичането;
- отстраняване на затлачвания в речното корито.

4 Готовност

Съгласно ЗЗБ дейностите по защитата на населението в случай на опасност или възникване на бедствия се изпълняват от единна спасителна система, която включва структури на: министерства и ведомство, общини, търговски дружества и еднолични търговци, центрове за спешна медицинска помощ, други лечебни и здравни заведения, юридически лица с нестопанска цел, доброволни формирования, въоръжените сили.

Основни съставни части на единната спасителна система са Главна дирекция "Пожарна безопасност и защита на населението" - МВР, областните дирекции на МВР, Българския Червен кръст и центровете за спешна медицинска помощ, които осигуряват непрекъсната готовност за приемане на съобщения при възникване на бедствия, тяхната оценка и незабавни действия.

Другите съставни части на единната спасителна система, вкл. общините, предоставят помощ при поискване съгласно плановете за защита при бедствия.

4.1 Общи положения

Готовността е дейност по подготовката за защита на живота и имуществото на хората, когато заплахите не могат да бъдат контролирани или когато може да се постигне само частична превенция и защита. В такъв случай плановете, процедурите и ресурсите трябва да дадат ефективен отговор на заплахата.

Необходимо е непрекъснато повишаване готовността на изпълнителната власт, икономическите субекти и граждански организации и населението за ограничаване на последиците от бедствия, осигуряване защитата на живота, здравето и имуществото на

хората, опазване на околната среда, културните и материалните ценности при възникване на бедствия.

Готовността е състояние и способност на човешки и материални ресурси, структури, общности и организации, позволяващи им да гарантират ефективна и бърза реакция при бедствия, придобити в резултат на предварително осъществени действия. Необходимо е степента на готовност да е обект на непрекъснато наблюдение мониторинг и оценка, за да се установи дали е адекватна и до каква степен отговаря на съвременните предизвикателства.

В Раздел II. ПРОФИЛ НА РИСКА са определени специфичните за община Габрово опасности и рискове от бедствия.

Постигането на високо ниво на готовност за ефективно реагиране при бедствия, изисква поредица от логически свързани действия. Реакциите при възникнали в периода след 2012 г. бедствия са анализирани с цел да се идентифицират силните страни, допуснатите слабости и да се извлекат съответните поуки. Чрез провеждане на тренировки и учения е изграден капацитет, повишено е нивото на готовност и ефективно реагиране при бедствия.

Готовността включва два отделни, но свързани аспекта:

- Готовност на съставните части на Единната спасителна система на територията на общината - организационна готовност.

Повишаването на организационната готовност се постига чрез:

- планиране на готовността на общинско ниво;
- страни (местната власт, службите за спешно реагиране, доставчиците на основни стоки/услуги, териториалната администрация и териториалните звена на централната администрация на изпълнителната власт, частни икономически субекти);
- установяване на договорености, стандартни оперативни процедури и процеси за реагиране;
- способност на служителите от структурите на ЕСС да прилагат договореностите за управлението при бедствия;
- Готовност на населението - способността на хората, семействата и общностите за адекватно реагиране при бедствия.

Повишаването на готовността на населението чрез обучение за начините на поведение и действие и за изпълнението на необходимите защитни мерки при бедствия играят ключова роля за създаването на готовност за посрещане на собствените нужди по време на и след извънредни ситуации.

Въпреки наличието на план за защита при бедствия от предходен период и натрупания опит в последните години в справянето с бедствия, е необходимо да се работи допълнително във връзка с готовността по отношение на:

- подобряване на осведомеността за съдържанието на общинския план за защита при бедствия и неговото прилагане;

- въвеждане на координирана система за управление при бедствия (КСУБ) на ниво област и общини в съответствие с „Указания за разработването и готовността за изпълнението на планове за защита при бедствия“ на Съвета за намаляване на риска от бедствия към Министерския съвет;
- осигуряване на ефективно функциониращи областен щаб и общински щабове, способни да прилагат КСУБ;
- осигуряване на подходящо обучение, тренировки и учения на хората, ангажирани с реагирането при бедствия;
- установяване на съгласувани методи за комуникация и обмен на информация между заинтересованите страни във връзка със споделянето и управлението на ресурсите, в т.ч. и стандартни оперативни процедури (СОП);
- подобряване на осведомеността на общността за опасностите и способността ѝ да реагира по подходящ начин на предупрежденията (официални, неформални и естествени).

Повишаването на готовността за ефективно реагиране при бедствия и прилагането на принципа „да изградим отново, но по-добре“ при възстановяването, могат да се реализират чрез мерки, като:

- изграждане на система за провеждане на обучения, тренировки и учения на съставните части на единната спасителна система, включваща и механизми за мониторинг и оценка;
- интегриране на намаляването на риска от бедствия в публичния и частния сектор, с цел повишаване на устойчивостта и осигуряване на непрекъснатост на дейностите и услугите;
- идентифициране на потребностите и поддържане на базата данни с персонал и други ключови ресурси, които вероятно ще са необходими при бедствия;
- да оказват помощ, както и с тези по чл. 38, ал. 1 от ЗЗБ по отношение предаването на информация, необходима за защита на населението;
- включване на доставчиците на основни стоки и услуги в процесите на планиране;
- създаване на ефективни доброволни формирания, като съставна част на единната спасителна система;
- изграждане на система за оценка на потребностите след бедствия;
- въвеждане на механизъм за осигуряване на планиране на възстановяването след бедствия;
- изграждане на система за наблюдение и отчетност на разходваните финансови средства при превенция, реагиране, възстановяване и подпомагане.
- разработване на план за ранно предупреждение при бедствия;
- преразглеждане на наличните планове и оперативни процедури за привеждането им в съответствие с този план и разработването на нови в изпълнение на плана.

В рамките на обучението, тренировките и ученията е необходимо да се интегрират и съответните компоненти за изграждане на интеркултурна компетентност, които ще спомогнат за формирането на знания и умения в съставните части на единната спасителна система за правилни действия при бедствия, като се отчитат например

религиозните особености и различните потребности на отделните социално уязвими групи.

Изграждането на капацитет за реагиране при бедствия, без въвеждането на съответните механизми за навременно предвиждане и реалистично прогнозиране на различните опасности, както и на такива, осигуряващи добра координация, взаимодействие и навременен обмен на информация между отделните заинтересовани страни, не е достатъчно.

Необходимо е компетентните органи на всички нива на управление, както и частния сектор, регулярно да преразглеждат и актуализират своите планове за защита при бедствия, както и планове за осигуряване на непрекъснатост на дейностите по осигуряване на стоки и услуги.

4.2 Организационна готовност

В община Габрово местната власт, службите за спешно реагиране, лечебни и здравни заведения и неправителствени организации имат необходимата готовност за реагиране при бедствия.

Оценката е направена на база:

- необходимими сили и средства за адекватна намеса при бедствия (сили на местната власт за реагиране и възстановяване, части на ЕСС, доброволци и др.);
- служителите, ангажирани с координацията при реагиране и възстановяване са подходящо обучени за ефективно изпълнение на задълженията си;
- събрана е пълна информация за достъпни ресурси и начина на привличането им;
- координацията между съставните части на ЕСС в случай на бедствия е на необходимото ниво;
- проблем възниква с доставчиците на основни стоки/услуги, които са от значение за реагирането и възстановяването при бедствия, поради недостатъчни разчети от страна на общината и невъзможността им за сключване на предварителни договори, поради проблем със ЗОП.

Частният бизнес проявява интерес към предварителната готовност за реакция при бедствия и провежда тренировки на аварийните си планове.

Частите на ЕСС проверяват своята готовност за реакция чрез провеждане ежегодно на областни учения в критични точки на общините от областта. Всяка година се планират и провеждат и общински учения на частите от ЕСС, в които задължително се включват доброволните формирования.

Служители от РДПБЗН – Габрово провеждат непрекъснати обучения за повишаване на готовността си за реакция

4.2.1 Ниво на готовност на основните части на ЕСС в община Габрово

Нивото на готовност на основните части на ЕСС е както следва:

- Регионална дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението“ - Габрово

Разполага с 21 противопожарни автомобили с основно предназначение и 99 броя спасителна, инженерна и осигуряваща техника, леки автомобили, микробуси, и автобус, както и 90 броя моторни агрегати. Чрез Оперативния център на Дирекцията се извършва събиране и оценка на информацията и е създадена готовност за извършване на ранно предупреждение и оповестяване на населението и на органите на изпълнителната власт при бедствия. На територията на община Габрово са монтирани сирени за оповестяване на населението, които могат да бъдат използвани при необходимост, по определен ред.

В структурата на РДПБЗН - Габрово са обособени 4 териториални звена:

- РСПБЗН – Габрово с 55 бр. числен състав;
- РСПБЗН – Севлиево с 33 бр. числен състав;
- РСПБЗН – Дряново с 18 бр. числен състав;
- РСПБЗН – Трявна с 18 бр. числен състав;

- Областна дирекция на МВР Габрово

Разполага с необходимите ресурси и техника по осигуряване на обществения ред и за извършване на дейности, съобразно обстановката при бедствия.

ОД на МВР Габрово има обособени следните териториални звена:

- Районно управление „Полиция“ – Габрово;
- Районно управление „Полиция“ – Севлиево;
- Районно управление „Полиция“ – Дряново;
- Районно управление „Полиция“ – Трявна;

- Център за спешна медицинска помощ – Габрово

Разполага с необходимите техника и персонал за оказване на квалифицирана СМП на местопроизшествието. ЦСМП – Габрово има обособени филиали в общините Габрово, Севлиево, Дряново и Трявна;

- Областен съвет на Български Червен кръст – Габрово

Поддържа екипи от доброволци съобразно разчетите на БЧК. Поддържа резерв от имущество за незабавно подпомагане на бедстващи.

4.2.2 Привеждане в готовност на екипите от ЕСС

Привеждането в готовност е действие, с което служителите по предварително изготвени схеми за оповестяване се събират и подготвят за изпълнение на задачи по ПГ и СД във взаимодействие при необходимост със специализираните екипи от Единната спасителна система.

Организационната готовност се поддържа чрез планираните тренировки и учения за усвояване на плана за ЗБ съвместно с Областния щаб за изпълнение на плана за ЗБ и планове за пожарогасене.

Време за привеждане в готовност:

- за екипите на дежурство – незабавно;
- за екипите на разположение – 30 мин.;
- за всички останали – 60 мин.

Време за реагиране на произшествие:

- за екипите на дежурство – 2-3 минути;
- за екипите на разположение – 30 мин.;
- за всички останали – 60 мин.;
- за предислоцираните от други области екипи – 120 мин. от получаване на заповедта.

При получаване на съобщение за произшествие незабавно се изпраща дежурната смяна/екип, в чийто район на действие е възникнало. По време на пътуването до пристигане на мястото на произшествието старшият по длъжност служител поддържа постоянна радиовръзка с оперативния дежурен.

В случай на възникнали две и повече произшествия старшият по длъжност служител от състава на дежурната смяна или екип определя поредността за ликвидирането им, като ги степенува по опасност.

Привеждането на силите и средствата в състояние на готовност за ограничаване и ликвидиране на произшествие се извършва чрез подготовка за разгръщане, предварително разгръщане и пълно разгръщане.

Ръководителят на операциите определя необходимостта от привличане на допълнителни сили и средства от съставните части на единната спасителна система.

При необходимост от ограничаване и ликвидиране на големи пожари, бедствия и извънредни ситуации в община Габрово временно може да се предислоцират специализирани сили и средства от съседни общини, след искане от кмета на общината до Областния щаб за защита при бедствия.

При необходимост от ограничаване и ликвидиране на големи пожари, бедствия и извънредни ситуации в област Габрово временно може да се предислоцират специализирани сили и средства от съседни области, след искане от Областния управител до Националния щаб за защита при бедствия.

4.2.3 Доброволни формирования

В Община Габрово е създадено доброволно формирование с численост 25 бр. доброволци. В четирите общини на територията на областта са създадени доброволни формирования с обща численост 66 бр. доброволци. Към средата на 2022 г. 8 бр. доброволци са преминали специализирано обучение в ЦПК- гр. Монтана по модул спасителни дейности.

4.2.4 Проблеми с организационната готовност в община Габрово

Идентифицираните нужди по отношение на организационната готовност в община Габрово са съотнесими на тези, определени на областно ниво, а именно:

- необходимо е подобряване на взаимодействието между основните институции за реагиране при мащабни събития и като цяло – установяване на процедури, свързани с реагирането;
- доставчиците на основни стоки и услуги имат ключова роля при реагирането и възстановяване по време на големи бедствия и следва да се намери механизъм според който да им бъдат вменени задължения при възникване на бедствия на територията на областта.

4.2.5 Готовност на населението

При възникнали бедствия в периода след 2012 г. на територията област Габрово са регистрирани ограничени случаи на пострадали хора само 19 пострадали при урагания вятър на 14 март 2013 г., а жертвите са: един човек по време на урагания вятър и 2 души в следствие на локално наводнение.

При срещите на служители от РДПБЗН – Габрово с различните целеви групи от населението се включват и теми за адекватно реагиране при ураганен вятър. Провеждат се обучения на пенсионерски организации, в предвид уязвимостта на тази група от населението. В детските градини и учебните заведения в областта се провеждат периодично обучения и демонстрации за защита при бедствия и пожари и запознаване на учащите с наличната в РДПБЗН – Габрово техника. Веднъж годишно се провеждат демонстрационни игри с учащите се за повишаване на знанията им за реакция при природни бедствия и пожари. Провеждат се общински етапи на ежегодните конкурс за детска рисунка „С очите си видях бедата“ и ученическо състезание „Защита при бедствия, пожари и извънредни ситуации“.

Основната част от населението на община Габрово, а именно: учащи, работещи в частен сектор, общинска и държавна администрация, възрастни хора е обучена и участва активно при провеждане на мероприятия, свързани с подготовката за реакция.

На територията на общината следва да се обърне внимание на отделни общности, за които поради специфичните им битови навици и начин на общуване съществуват затруднения при провеждане на обучения, което повишава уязвимостта им при възникване на бедствие и оставя готовността им за реакция ниска.

Взети са необходимите мерки за:

- високо ниво на обществена информираност за опасностите, възможните последствия и необходимите действия на населението, което обаче не може да осигури ефективна готовност;
- осведомеността на населението, с цел адекватно реагиране при ранно предупреждение и оповестяване при бедствия е предварително планирана и оттренирана при провеждане на областни и обектови учения;
- проблем е недостатъчната информация за готовността на населението (като съотношението на хората, запасили се с достатъчно вода, храна, приспособления за готвене и подслон при бедствия).

4.3 Мерки за готовност

Мерки за готовност	Методи/ способи / средства/ дейности	Отговорни институции	Срок за изпълнение
МЯРКА 1: Подобряване на взаимодействието и координацията на съставните части на единната спасителна система при бедствия	Разработване на план за защита при бедствия и планове за изпълнение на задачите, произтичащи от ПЗБ по отделните рискове	Общински съвет за намаляване на риска от бедствия	преразглеждане и актуализация най-малко веднъж на 5 години след приемане, както и при промяна на нормативната уредба, свързана с изпълнението на плана
МЯРКА 2: Изграждане на капацитет за ефективно изпълнение на дейностите по реагиране и възстановяване при бедствия	Разработване на общинска програма за обучение за изграждане на капацитет за управление на риска от бедствия	Общински съвет за намаляване на риска от бедствия на община Габрово	Ежегодно, месец януари
	Разработване на общинска програма за тренировки и учения	Община Габрово, доброволно формиране (консултиране на програмата с РДПБЗН, БЧК, Център за спешна медицинска помощ, РЗИ, ОДБХ)	Ежегодно, месец януари
	Провеждане на обучения за подобряване на готовността за реагиране при бедствия, съгласно общинския план за защита при бедствия	Общински съвет за намаляване на риска от бедствия, Общинска администрация, представители на структури от ЕСС	Съгласно Общинската програма за обучения
	Провеждане тренировки и учения за подобряване на готовността за реагиране при бедствия, съгласно общинския план за защита при бедствия	Общински съвет за намаляване на риска от бедствия, Общинска администрация, представители на структури от ЕСС	Съгласно Общинската програма за тренировки и учения
МЯРКА 3: Поддържане на актуална информация за наличните ресурси на ЕСС и начина на привличането им	Участие в разработване на подходящи информационна система и процедури за поддържане на актуална информация за наличните ресурси на ЕСС и начина на привличането им.	Общински съвет за намаляване на риска от бедствия, Общинска администрация	Постоянен
МЯРКА 4: Подобряване на системите за ранно предупреждение	Изграждане на система за ранно предупреждение и оповестяване на населението	Община Габрово	При реализация на проекта от държавата
	Разработване на план за ранно предупреждение	Общински съвет за намаляване на риска от бедствия	Ежегодно, месец януари
МЯРКА: 5 Повишаване осведомеността на	Публикуване на планове за защита при бедствия на интернет страниците на	Общински съвет за намаляване на риска от бедствия,	При приемане на лановете При

Мерки за готовност	Методи/ способи / средства/ дейности	Отговорни институции	Срок за изпълнение
населението	община Габрово	Общинска администрация Габрово	актуализация на планове
МЯРКА: 6 Повишаване на готовността на доброволните формирования	Провеждане на тренировки на доброволните формирования, съвместно с други структури на ЕСС	Общински съвет за намаляване на риска от бедствия, доброволно формирование	Съгласно разработената общинска програма за тренировки и учения
	Закупуване на техника и оборудване за доброволните формирования	Община Габрово	При необходимост
МЯРКА: 7 Поддържане на резерви за обезпечаване на нуждите на населението при бедствие	Сключване на договори с фирми, доставчици на стоки от първа необходимост и услуги за предоставянето им при необходимост	Кмет на община, РЗИ, Областна администрация	Постоянен

4.3.1 Изготвяне на Общинска програма за обучение

Подготовката на съставните части на единната спасителна система се извършва чрез провеждане на тренировки и учения.

Целта на програмата е:

- да отговори на нуждата от познаване на ролите и функциите в координираната система за управление при бедствия;
- да гарантира, че целият персонал и ръководителите в общинския щаб са способни да изпълняват своята роля в координираната система за управление при бедствия;
- да предостави възможности за споделяне на знания и координирано обучение на персонала от всички общински щабове и областния щаб;
- да повиши способностите чрез унифициране на обучението в цялата област.

Целите и обхватът на общинската програма за обучение следва да бъдат съгласувани и да кореспондират с изготвената Областна програма за обучение.

4.3.2 Изготвяне на Програма за тренировки и учения

Разработването и изпълнението на програма за тренировки и учения в общината ще осигури възможности за:

- подобряване на оперативната готовност;
- идентифициране на слабостите в планирането;
- идентифициране на пропуски в ресурсите;
- подобряване на междуведомствената координация и комуникации;
- изясняване на ролите и отговорностите;
- развиване на знанията, уменията и увереността за изпълнение на функциите в реални ситуации;
- оценка на планове и процедури;

- валидиране на обучението;
- тестване на оборудване, техника и процедури.

Целите и обхватът на общинската програма за тренировки и учения следва да бъдат съгласувани и да кореспондират със съответната областна програма за тренировки и учения.

Тренировките и ученията се провеждат по заповед на кмета на общината.

4.3.3 Сключване на споразумения

Във връзка с осигуряване изпълнението на Общинския план за защита при бедствия се сключват споразумения между кмета на община и лицата по глава четвърта, раздел II на ЗЗБ:

- юридически лица и еднолични търговци, собственици и ползватели, осъществяващи дейност в обекти, представляващи строежи по чл. 137, ал. 1, т. 1, буква "г" или "д" от ЗУТ, която представлява опасност за възникване на бедствие;
- лечебни заведения за болнична помощ, училища и детски градини, независимо от тяхната категория по чл. 137 от ЗУТ;
- юридическите лица и едноличните търговци – оператори на радио- и телевизионни програми, предприятията, предоставящи обществени електронни съобщителни мрежи и/или услуги.

Предмет на споразумението по чл. 9, ал. 17 от ЗЗБ са дейностите, които партньорите извършват във връзка с управлението при бедствия и включва, но не се ограничава до:

- определяне на целите, задачите и ресурсите в съответствие с мисията, компетентността и способностите на партньорите по споразумението;
- определяне на ролите, отговорностите и лицата с правомощия за изпълнение на споразумението;
- определяне на договорните, оперативните и финансовите (където е приложимо) отговорности на партньорите и реда за управление на действията и изпълняване на споразумението;
- определяне необходимостта от обучение, тренировки и учения;
- определяне срок на действия на споразумението и условията за прекратяване;
- определяне на процедурата за изменение на споразумението.

4.3.4 План за ранно предупреждение

За ефективното реагиране при бедствия са нужни структурирани и предварително планирани предупреждения, които да позволят на реагиращите и на хората в риск да предприемат подходящи предпазни мерки. Ранното предупреждение се основава на две основни функции: наблюдение на опасностите и разпространение на предупреждението. Те са част от обща система, включваща идентифициране на риска, мониторинг на опасностите, вземане на решения, разпространение на предупреждения и оценяване и подобряване на механизма.

За извършването на ранно предупреждение ще бъде разработен план, включващ:

- определяне на опасностите, които трябва да бъдат наблюдавани, въз основа на оценката на риска от Раздел II ПРОФИЛ НА РИСКА на този план;
- определяне на начина и реда за наблюдение;
- установяване на индикатори, които да се използват за наблюдение на потенциална или развиваща се опасна ситуация;
- определяне на критерии, обосновани научно или въз основа на други надеждни доказателства, за отправяне на публично предупреждение (например използване на кодовете за опасни метеорологични явления (зелен; жълт; оранжев; червен) за изпълнение на предварително планирани действия при получаване на предупреждение от НИМХ за конкретна опасност;
- идентифициране на критериите за издаване и за отмяна на предупреждението за съответната/те територия/и в риск;
- осъществяване на непрекъснато (системи за мониторинг) или текущо (пряко) наблюдение на идентифицираните рискове в рамките на определена територия с подходящи средства и от хора с подходящи познания, което да позволява:
 - предоставяне на своевременна информация за възникващи рискове;
 - предоставяне на информация за промени в нивото на риска;
 - идентифициране на спешните мерки, които трябва да бъдат предприети;
 - идентифициране на територията, на която трябва да бъде получено предупреждението;
 - подготвяне на решения за издаване на предупреждение;
 - определяне на вида на съобщението и методите за разпространение като се вземат предвид следните фактори:
 - необходимото време, позволяващо на хората да последват дадените инструкции;
 - наличност, ефективност и надеждност на комуникационния канал;
 - колко сигурно е, че хората в риск ще получат изпратеното предупреждение;
 - определяне на отговорните органи и реда за издаване на разпореждане за предупреждение;
 - определяне на човешките и техническите ресурси;
 - оперативни процедури и протоколи;
 - оценяване и подобряване на механизма за предупреждение.

4.3.5 Преразглеждане и разработване на планове и оперативни процедури

Ефективното реагиране се базира на доброто взаимодействие и координация между силите на ЕСС свързано със своевременното мобилизиране на адекватни ресурси.

Това налага преглед на наличните планове и оперативни процедури за синхронизирането им с този план и разработването на нови такива.

4.3.6 Ресурси

Ефективното управление при бедствия изисква предварително категоризиране и установени процеси за поискване, изпращане и освобождаване на подходящи ресурси. За да се осигури готовност, преди инцидента трябва да се създаде изчерпателна база данни с тези ресурси, както материални, така и човешки както и протоколи за достъп,

използване и демобилизиране на такива ресурси (СОП-Приложение №17_Списъци с ресурси).

5 Реагиране

Съгласно §1, т. 24 от Допълнителните разпоредби към ЗЗБ, "Реагиране" са действията, които са предприети по време на или непосредствено след бедствието с цел спасяване на човешки живот, намаляване на въздействията върху здравето, осигуряване на обществената безопасност и на основните потребности на засегнатите хора.

Реакцията се определя от начина на взаимодействие между съставните части на ЕСС, в съответствие с изискванията на чл. 9, ал. 3 от ЗЗБ; реда за обявяване на „бедствено положение“; създаването и управлението на областните и общинските щабове, както и осъществяването на координация на съставните части на ЕСС от оперативните центрове на ГДПБЗН-МВР, съгласно чл. 29, ал. 1 от ЗЗБ.

Взаимодействието и координацията между частите на единната спасителна система, участващи в изпълнението на дейностите по чл. 19, ал. 1 в района на бедствието, се извършва от ръководител на операциите.

5.1 Общи положения

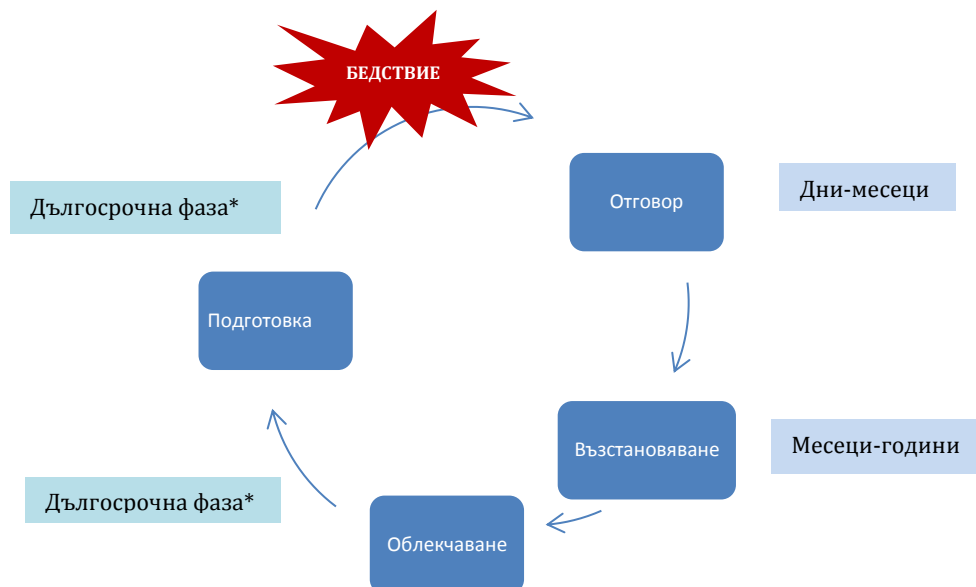
Реакция - всяко действие, предприето на национално или под-национално ниво при настъпващо бедствие или по време на или след бедствие за справяне с непосредствени неблагоприятни последици.

За навременната реакция при бедствия е необходимо да се определи характера на бедствието и фазите на неговото управление. Характерът на бедствието определя степента на несигурност и на нестабилност на обстановката, които рефлектират върху плавното протичане на процесите и фазите на неговото управление. Фазите от цикъла на управление на бедствия – поддържане на готовност, реагиране, възстановяване и облекчаване обуславят обема и степента на сложност на логистичните процеси във всяка една от тях. За охарактеризирането на бедствията съществуват множество критерии. Някои от тях, които могат да бъдат определени и като съществени по отношение на изискванията към навременна реакция са: скорост, причина, честота или регулярност (например наличие на сезонен компонент) на възникване, териториален обхват, интензитет, мащаб на последствията и продължителност. Според скоростта на възникване бедствията настъпват постепенно (бавно) или внезапно (бързо). В първия случай времето за реакция е значително по-голямо в сравнение с това при внезапно възникващите бедствия. При бедствията, които бавно достигат върховия момент на своето проявление (например наводненията, които са резултат от проливни дъждове и интензивно снеготопене; епидемиите и др.), е възможно своевременно да се предприемат необходимите действия по опазване на имуществото, евакуиране на населението, разполагане на кризисния запас на подходящите за това места, осигуряване на нужното оборудване и мобилизиране на екипи за спасяване и оказване на медицинска помощ. При бедствията, които възникват внезапно като земетресенията, времето за реакция се свежда до минимум, а в зависимост от своята сила последиците могат да бъдат катастрофални – разрушена инфраструктура, сериозни икономически и социални щети.

Безспорно степента на сложност на извършваните спасителни и възстановителни операции при локалните бедствия ще е по-ниска, за разлика от широкомащабните. Освен това при локалните бедствия се предполага по-бързо извършване на проучване за нуждите на засегнатия район, поради: по-краткото времетраене на транспортиране; по-късите разстояния; по-лесното установяване на нуждите на засегнатото население, предвид концентрацията му в малък район и др.

Друг критерий за класифициране на бедствията е наличието на сезонен компонент. Въз основа на него е възможна класификацията само на тези, чиято причина е природно явление. Така бедствията се разграничават на такива, чието проявление е зависимо от изменението на годишните времена (сезони) и бедствия, при които няма такава зависимост. Бедствията със сезонен характер (бури, лавини, засушавания и др.), предвид това че са в по-голяма степен предвидими в сравнение с несезонните такива не затрудняват дотолкова, тъй като е възможно да бъдат разработени по-точни прогнози за вида и обема на потенциалните потребности, въз основа на които да бъдат позиционирани съответните ресурси в очакване настъпването на бедствието там, където е необходимо.

Освен от характера на бедствието обемът и степента на сложност на действията се определят и от фазите на управление на бедствията. Преди възникването на дадено бедствие (подготвителна фаза – поддържане на готовност); веднага след неговото настъпване (фаза на незабавно реагиране), на по-късен етап – реконструкция и рехабилитация (фаза на възстановяване) и последващо изграждане на капацитет (подготвителна фаза – вземане на предпазни мерки за облекчаване последствията от потенциално възникване на бедствие).

**Продължителността на фазата е неизвестна във времето*

Очевидно фазите, освен че са тясно свързани помежду си, предполагат и сливане на отделните цикли, предвид преливането им една в друга и трудно забележимото разграничение между тях (особено това се отнася за двете подготвителни фази, представени като такива по-горе). Управлението на бедствия е непрекъснат процес.

Последната фаза на даден цикъл се явява първа за следващия, т.е. отделните цикли нямат ясно разграничимо начало и край.

Дейностите по време на подготвителните фази (облекчаване и подготовка) се извършват след възстановителната фаза/преди фазата на отговор с цел повишаване на безопасността и намаляване на потенциалното негативно въздействие върху населението и инфраструктурата. Те включват: практически тренировки, предварително разполагане на критичните запаси в системата, извършване на строителен контрол и др. По време на реакцията (фаза на реакция/отговор) дейностите се отнасят до извършване на спасителни и аварийни мероприятия, на доставки на стоки от първа необходимост, оборудване и други материални ресурси до засегнатите от бедствия райони с цел облекчаване нуждите на пострадалото население и/или възстановяване на засегнатата инфраструктура. По отношение на фазата на възстановяване, тя се разглежда в две направления – в краткосрочен и в дългосрочен аспект, т.е. очертават се две подфази – краткосрочно/дългосрочно възстановяване. Краткосрочната подфаза се определя като преходен (междинен) етап между фазата на реакция и фазата на дългосрочно възстановяване. При нея се включват дейностите по: разчистване на отломки, свлечена скална и земна маса; осигуряване на временни жилища; управление на дарения/доброволци; извършване на оценки за нанесените щети и др. Дългосрочното възстановяване е фаза, която може да продължи години след бедствието. То има за цел да насърчи както бързото възвръщане към нормален начин на живот, така и осигуряването на неговото по-добро качество. Тук дейностите варират от психологическо консултиране до дейности по възстановяване на инфраструктурата, предоставяне на хуманитарни помощи като медицински консумативи за рутинна профилактика на заболяванията и хранителни продукти и стоки от първа необходимост за засегнатото население.

5.2 Ред за ранно предупреждение

Редът за ранното предупреждение и оповестяване при бедствия на органите на изпълнителната власт и населението при заплаха или възникване на бедствия се определя с “Наредбата за условията и реда за функциониране на Националната система за ранно предупреждение и оповестяване на органите на изпълнителната власт и населението при бедствия”

Ранното предупреждение и оповестяването при бедствия на органите на изпълнителната власт и населението при заплаха или възникване на бедствия се извършват от:

- служителите от Оперативен център на РДПБЗН Габрово;
- съставни части на Единната спасителна система на областно и общинско ниво (по линия на оперативните дежурни), вкл. дежурните длъжностни лица в Общинска администрация Габрово, кметствата на територията на общината;
- дежурните длъжностни лица в локален контролен възел (ЛКВ) от локална система за оповестяване (ЛСО) в язовир „Христо Смирненски“;
- дежурен по обект за „Максам Се България“ ЕАД.

Системата за ранно предупреждение на общинската администрация и населението на община Габрово включва комплекс от мероприятия, осигуряващи приемане на сигнали по линия на Оперативния дежурен в община Габрово за кризисни състояния – природно

бедствие, производствена авария, пожар, екологична катастрофа, епизоотична криза и други. Оперативният дежурен е в състояние да предава информация за възникнали бедствия към ОДЦ, на дежурните по кметства, да оповестява състава на общинската администрация, да подава информация до търговските дружества, организации със стопанска и нестопанска цел и фирми на територията на общината.

За нуждите на оповестяването в общината е изградена система за свързка.

Ред за действия:

1. Оперативния дежурен по ОбСС оповестява:

- Кмета на Община Габрово;
- оперативен център на РСПБЗН;
- оперативни дежурни по РУ на МВР Габрово;
- оперативни дежурни по областен съвет за сигурност;

2. Оперативен дежурен по ОбСС по решение на Кмета на община Габрово оповестява:

- членовете на Общинския щаб за изпълнение на ОПЗБ;
- кметовете на населени места и кметства;
- ръководителят на Доброволното формирование;
- ръководителите на общинските предприятия;
- ръководителите на общинските търговски дружества;
- ЦСМП и др.

Оповестяването на населението се осъществява съгласно Схемата за оповестяване на длъжностните лица от състава на ОбЩ (Приложение №4)

След завършване на оповестяването, оперативния дежурен по ОбСС докладва на оперативен дежурен по Областния съвет за сигурност за обстановката и предприетите мерки. Изпраща донесение.

След оповестяване до 30 минути в работно и 90 минути в извънработно време членовете на ОбЩ се явяват на пл. "Възраждане" №3 – Оперативен център за управление и координация на извънредни ситуации на Община Габрово, откъдето ръководят и координират провеждането на спасителните мероприятия.

За осигуряване на бързото организиране на евентуални спасителни дейности, Секретарят и членовете на ОбЩ извършват следното:

- създават организация за постоянно дежурство от членове на Общинския щаб;
- организират актуализирането на телефонен указател с всички абонати, ангажирани в дейността с бедствията на територията на общината;
- създават организация за надеждно оповестяване на (чрез дежурния по ОбСС) на ръководителите и/или оперативните дежурни на обекти от критичната инфраструктура в общината.
- организират ежечасно получаване на информация и прогноза за очаквано развитие на ситуацията в поразената от бедствието зона;

- създават оперативни група от членове на ОБЩ и осъществяват директна телефонна връзка с кметовете на населени места и кметства за получаване на актуална информация през денонощието.

Оповестяването на населението се извършва чрез средствата за масова информация, местните радиотранслационни възли, УКВ радиостанции, кабелни телевизионни оператори.

Секретарят на Общинския щаб за изпълнение на плана за ЗБ, съвместно с експерти от направлението в Общинска администрация "Връзки с обществеността" подготвят и предоставят на местните медии проверена и точна информация, както и препоръки за поведение към населението.

Със Заповед №1028/06.06.2025 г. на Кмета на община Габрово е одобрена Инstrukция за работа на екип за комуникация при бедствия и неговия състав (експерти от направлението в Общинска администрация "Връзки с обществеността").

Екипът за комуникация подготвя съобщенията до населението като осигурява цялостна достоверна информация без интерпретации и предположения по отношение източници и причини за бедствието и последствия от него.

Информацията, която се предоставя на населението, засегнато от бедствие, включва:

- вида на аварийната обстановка и при възможност характеристиките ѝ (характер, продължителност и възможно развитие);
- указания за евакуационни маршрути;
- информация за съдействие на органите на изпълнителната власт и аварийните екипи и спазване на техните разпореждания.

Екипът извършва преглед на новинарските емисии с цел установяване наличие и коригиране на неточни или погрешни съобщения, свързани с изпълнение на защитните действия.

Обществените електронни средства за масово осведомяване – Българско национално радио (БНР) и Българска национална телевизия (БНТ) и операторите, разпространяващи радио- и телевизионни програми с национално покритие осигуряват възможност за предоставяне на ефир по всяко време на денонощието чрез преки включвания на отговорните институции или за излъчване на предварително подготвени емисии. БНР, БНТ и БТА разпространяват официалната информация, необходима за защитата на населението незабавно, без изменение на съдържанието и смисъла. Съобщенията се излъчват и на английски език, с цел уведомяване на чужденците, пребиваващи на територията на страната.

Информацията за бедствието и за предприетите защитни мерки, както и указания към населението се излъчват безвъзмездно.

5.3 Принципи и цели и цели на реагирането

Принципи за реагиране:

- всяка съставна част на ЕСС планира непрекъсваемост на собствената си дейност при бедствия;
- всички структури на ЕСС следва да имат предварително планирани и съгласувани ангажименти, които дават възможност на всяка организация да изпълнява своята функция при опасност или възникване на бедствие по интегриран и допълващ начин;
- всички структури ще отговарят за реагирането си според своите планове по чл. 9, ал. 6 от ЗЗБ, но координирано с областния/общинския щаб;
- областният щаб ще се активира до нивото, необходимо за наблюдение, подкрепа, координиране и / или ръководство в зависимост от събитието;
- реагирането ще нараства само до необходимото ниво на управление от общинско до областно и национално;
- ръководството и координацията ще се осъществяват чрез прилагане на КСУБ.

Цели на реагирането:

- оказване на подкрепа на основните и други съставни части на ЕСС на територията на община Габрово, координация и интегриране на реагирането между община Габрово и другите общини в област Габрово или съседни области, както и на областно ниво;
- подобряване на сътрудничеството и координацията между структурите на ЕСС при бедствия;
- ефективно изпълняване на планове за реагиране по време на бедствие – общински и областен;
- наблюдение, оценка и непрекъснато подобрене на механизмът за координирано реагиране;

Реагирането при бедствия следва да бъде управлявано така, че да се осигури, доколкото е възможно:

- запазване на живота;
- предотвратяване на ескалация на бедствието;
- поддържане на законността и реда;
- грижи за болни, ранени и зависими хора (първа помощ, медицински грижи, евакуационни центрове и социални грижи);
- предоставяне на основни услуги (жизненоважни услуги, храна, подслон, обществена информация и медии);
- запазване на управлението (непрекъснатост на механизмите на управление);
- защита на активите, включително сгради и историческо наследство;
- защита на природните ресурси;
- запазване на икономическата дейност.

5.4 Роли и функции при реагирането

За да се постигнат целите на реагирането е важно всички заинтересовани страни добре да разбират основните си роли и функции.

Идентифицирани са следните основни роли при реагиране: Областният управител и кметът организират и ръководят защитата при бедствия съответно в областта и на

територията на общината. Създават със заповед областен/общински щаб за изпълнение на областния/общинския план за защита при бедствия и за взаимодействие с щабове по чл. 62а, ал.2, чл.64, ал.1, т.10 и чл.65, ал.1, т.7 от ЗЗБ.

5.4.1 Функции на ниво община

Кметът на община:

1. организира и ръководи защитата при бедствия на територията на общината;
2. организира, координира и провежда превантивни мерки за недопускането или намаляването на последиците от бедствия;
3. осъществява своевременното оповестяване и информиране на населението при заплахата от възникване или за възникнало бедствие; осигурява способностите за реагиране на общината;
4. планира в проекта на общинския бюджет финансови средства за осигуряване на дейностите по плана за защита при бедствия в общината, както и резерв за неотложни и непредвидени разходи, свързани със защитата на населението;
5. организира и отговаря за обучението на общинската администрация и населението на съответната община, за начините на поведение и действие при бедствия и изпълнение на необходимите защитни мерки;
6. осигурява фургони за живеене, сглобяеми къщи или палатки, ако не разполага с резервни жилища по чл. 45 от Закона за общинската собственост;
7. представя на областния управител ежегоден доклад за дейността по защитата при бедствия;
8. създава със заповед щаб за изпълнение на общинския план за защита при бедствия и за взаимодействие с щабове по чл. 62а, ал. 2, чл. 63, ал. 2 и чл. 64, ал. 1, т. 10.

При възникване на бедствие на територията на общината кметът:

1. въвежда със заповед в изпълнение общинския план за защита при бедствия;
2. може да обяви бедствено положение на територията на общината;
3. извършва обмен на информация с оперативния център на Главна дирекция "Пожарна безопасност и защита на населението" - МВР в областта;
4. може да привлича юридически и физически лица за предоставяне на лична или материална помощ в съответствие с възможностите им;
5. може да включва в дейностите по защитата и създадените доброволни формирования;
6. може да поиска обявяване на бедствено положение от областния управител, когато не могат да бъдат обезпечени дейностите защита от бедствия чрез изпълнението на общинския план за защита при бедствия;

7. организира и координира временното извеждане и предоставя неотложна помощ на пострадалите лица и оказва съдействие на органите на Агенцията за социално подпомагане при извършване на анкетата по чл. 55, ал. 3 от ЗЗБ;

9. организира и контролира извършването на неотложни възстановителни работи при бедствия;

10. областният управител и кметът на община, когато осъществяват ръководство и координация на спасителните и неотложните аварийно-възстановителни работи, са длъжни да изпращат на МВР писмена информация за тяхното протичане.

Общинският щаб извършва следните основни дейности:

1. анализ и оценка на обстановката при бедствие;

2. предлага за одобрение решения относно необходимия обем и ресурсно осигуряване на спасителни и неотложни аварийно-възстановителни работи за предотвратяване, ограничаване и ликвидиране на последствията от бедствието и за подпомагането на засегнатото население;

3. осъществява контрол по изпълнението на задачите и мерките за овладяване на бедствието;

4. информира чрез медиите населението за развитието на бедствието, за предприетите действия за неговото ограничаване и овладяване и за необходимите предпазни мерки и действия;

5. докладва за хода на провежданите защитни мероприятия.

В щаба за изпълнение на общинския план за защита при бедствия, следва да бъдат включени представители на всички структури, участващи в реагирането.

Кметът на общината със заповед определя ръководител на операциите, който притежава необходимата експертиза и опит в зависимост от характера на бедствието (чл. 31, ал. 2 ЗЗБ). Ръководителят на операциите организира и контролира изпълнението на одобрените решения на националния и/или областния и/или общинския щабове²⁸, осъществява взаимодействието и координацията между частите на ЕСС, участващи в изпълнението на дейностите по чл. 19, ал. 1 от ЗЗБ в района на бедствието (чл. 31, ал. 1 от ЗЗБ).

5.4.2 Функции на ниво община на други структури, участващи в ЕСС

Функциите на структурите, участващи в ЕСС са разписани и в Областния план за защита при бедствия на област Габрово, вкл. за Областна дирекция на МВР – Габрово, Регионална дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението – Габрово, Център за спешна медицинска помощ -Габрово, Областен съвет на Български Червен кръст-Габрово, Регионална здравна инспекция – Габрово, Областна дирекция по безопасност на храните, Областно пътно управление – Габрово, Регионално управление на

²⁸ щабове по чл. 62а, ал. 2, чл. 64, ал. 1, т. 10 и чл. 65, ал. 1, т. 7 от ЗЗБ

образованието – Габрово, „Електроразпределение Север“ АД, РОЦ – Габрово, „Електроенергиен системен оператор“ ЕАД, мрежови експлоатационен подрайон Габрово, Доброволни формирования по чл. 41 от ЗЗБ.

Структурите на ЕСС изпълняват следните функции на ниво община:

5.4.2.1 Районна служба „Пожарна безопасност и защита на населението“ – Габрово

- оповестяване на органите на изпълнителната власт;
- координация на общинско ниво съставните части на ЕСС чрез Оперативния център;
- ръководи и осъществява дейностите по гасене на пожари;
- ръководи и осъществява дейностите по търсене и спасяване на пострадали при срутване на сгради и конструкции, свличане или срутване на земни и скални маси и др.;
- ръководи и осъществява дейностите по спасяване на пострадали лица при катастрофи;
- ръководи и осъществява дейностите по ограничаване на последствията от изпускания и/или разливи на опасни вещества;
- подпомага дейностите по евакуация;
- подпомага дейностите по идентифициране на жертви;
- подпомага дейностите по планинско спасяване;
- други дейности съобразно разполагаемите ресурси;

5.4.2.2 Районно управление на МВР гр. Габрово

- осигурява законността и обществения ред на територията на общината при бедствия;
- предприема всички мерки в рамките на правомощията си за защитата на живота и имуществото на хората и подпомага структурите на ЕСС при необходимост;
- извършва разузнаване на територията, засегната от бедствието;
- осъществява контрол на трафика и движението на хора, включително охрана и контрол на пътищата за достъп;
- осигурява охраната на евакуираните райони и собствеността на загинали, ранени и евакуирани лица;
- извършва идентификация на загинали и ранени лица и уведомяване на техните близки;
- осигурява регистрацията и систематизирането на информацията за загинали, ранени и евакуирани лица при бедствия;
- организира информационен център, който осигурява предоставяне на обща информация на заинтересованите лица от населението за инцидентите и бедствените ситуации, включително за загинали, ранени и евакуирани лица;
- подпомага дейностите по търсене и спасяване на пострадали при срутване на сгради и конструкции, свличане или срутване на земни и скални маси и др.;
- подпомага дейностите по планинско спасяване;
- организира провеждането на разследвания, съвместно със следователите и районната прокуратура.

При поискване от кмета на общината (като ръководител на общинския щаб), РУ на МВР-Габрово подпомага други операции по реагиране, за които разполага с обучен персонал и подходящо оборудване;

5.4.2.3 Филиал на „Център за спешна медицинска помощ“ -Габрово

- реагира при бедствие с наличния персонал и оборудване като изпраща екипи на място в зависимост от установената необходимост;
- извършва медицинска сортировка, стабилизиране и транспортиране на пострадалите, като осъществява координация с МБАЛ „Д-р Тота Венкова“ АД, гр. Габрово, Специализирана болница за активно лечение на белодробни болести – Габрово ЕООД, гр. Габрово, болници на територията на областта и извън нея при необходимост за транспортирането на пострадалите лица до съответните лечебни заведения;
- координира дейностите по оказване на спешна медицинска помощ на пострадали лица и лица с неотложни медицински нужди на територията, засегната от бедствието;
- осъществява комуникации и координация на терен с другите части на ЕСС и с болничните и медицински заведения.
- управлява медицинските дейности и всички екипи на терен, участващи в реагирането.

При поискване от координатора на медицинските дейности осигурява и/или поема отговорностите за транспортиране на създадени медицински екипи и тяхното оборудване до местата на инцидентите или приемащите болници.

При необходимост участва в евакуацията на пациенти от болнични заведения, засегнати от бедствието;

5.4.2.4 Общински съвет на Български Червен кръст- Габрово

- въвеждане на доброволните екипи на БЧК в действия за ограничаване на последиците от бедствия, съгласно плановете на областно ниво;
- подпомагане на дейността на специализираните екипи за работа при бедствия, в съответствие с квалификацията и мястото в системата за работа при бедствия на БЧК;
- включване на специализирания отряд на Планинската спасителна служба;
- участва в извършването на оценка на нуждите при бедствие;
- оказване на първа психологическа помощ;
- извършване на дейности по събиране, получаване, съхраняване и разпределяне на хуманитарни помощи и дарения от страната и чужбина;
- извършва издирване на членове на семейства, разделени в резултат на бедствието и поддържа система за подпомагане на семействата за намиране на близките им;

5.4.2.5 Областно пътно управление - Габрово

Поддържа пътните условия и осигурява функционирането на пътищата, включително предоставя информация на структурите на ЕСС и населението за състоянието на пътищата, трафика и интензитета на движение, главните и обходните маршрути, организацията на движението, затварянето на пътища и пътни участъци.

При поискване от кмета на общината, ръководителя на операциите или структури на ЕСС участващи в реагирането координира осигуряването на транспорта, като поддържа, доколкото условията позволяват, функционирането на пътищата за осигуряване на превоза на хора, стоки и товари. Задачите могат да включват: осигуряване придвижването на техника и персонал на службите за спешно реагиране и структурите на ЕСС; осигуряване придвижването на спешни доставки и стоки, включително вода, храна и горива; осигуряване придвижването и евакуацията на хора; оказване на помощ за медицинския транспорт.

При поискване от кмета на общината (като ръководител на общинския щаб), подпомага други операции по реагиране за които разполага с обучен персонал и подходящо оборудване;

5.4.2.6 Регионална здравна инспекция – Габрово

- осигуряване на подкрепа за Филиала на ЦСМП Габрово за създаване на необходимите условия за медицинска сортировка, първична обработка, лечение и медицинска експертиза на пострадалите;
- управление, организация и ресурсно осигуряване на здравната помощ в съответствие с регионалния план за действия при бедствия, аварии и катастрофи;
- взаимодействие между лечебните заведения в областта;
- осигуряване защитата на стационарно болните и медицинския персонал от външни фактори;
- анализ на епидемичната обстановка на територията на община Габрово, планиране и предприемане на мерки за предотвратяване и овладяване на епидемичните ситуации;
- организиране и осъществяване на противоепидемични и хигиенни дейности и санитарен контрол в засегнатата територия;

5.4.2.7 Областна дирекция по безопасност на храните - Габрово

- извършва установяване и диагностика на болестите по животни и растения на територията на общината;
- осъществява лабораторни изследвания за диагностика на болести по животните и растенията, безопасност и качество на суровини, храни, фуражи, растителни продукти, почви;
- осъществява контрол и при необходимост извършва дезинфекция, дезинсекция, дератизация и девастация на замърсени зони, сгради и превозни средства;
- осигурява бързо и адекватно действие при наличие на информация за опасност за човешкото здраве, свързана с храни и фуражи, както и сигнали за други извънредни ситуации, засягащи здравния статус на животните и растенията и/или контрола и безопасността на храните и фуражите;
- контролира унищожаването и загробването на животни, растения и продукти при необходимост;
- координира доставките и разпределението на фуражи и други материали, необходими за изхранване и опазване на животните на хора и стопанства в засегнатите от бедствието територии;
- осъществява карантинен контрол за придвижването и транспортирането на животни и растения;

- участва в оценяването на загубите и щетите от унищожаването на животни, храни, фуражи и инвентар;
- с помощта на другите подпомагащи и участващи в реагирането структури на ЕСС, координира дейностите и осигурява предоставянето на грижи за диви и домашни животни и домашни любимци на лица евакуирани от зоната засегната от бедствието.

При поискване от кмета на общината (като ръководител на общинския щаб), подпомага други операции по реагиране, за които разполага с обучен персонал и подходящо оборудване;

5.4.2.8 Регионално управление на образованието - Габрово

Извършва координация с директорите на образователните институции на територията на община Габрово по прилагането на Плановете им за защита при бедствия на пребиваващите при възникнали бедствия;

5.4.2.9 „Електроразпределение Север” АД, РОЦ – Габрово

Участва с техника, екипи и експертен персонал при извършване на аварийни дейности, възникнали в района на бедствието. При поискване от кмета на общината (като ръководител на общинския щаб), подпомага други операции по реагиране за които разполага с обучен персонал и подходящо оборудване;

5.4.2.10 „Електроенергиен системен оператор” ЕАД, мрежови експлоатационен подрайон Габрово

Участва с техника, екипи и експертен персонал при извършване на аварийни дейности, възникнали в района на бедствието. При поискване от кмета на общината (като ръководител на общинския щаб), подпомага други операции по реагиране за които разполага с обучен персонал и подходящо оборудване;

5.4.2.11 Доброволни формирования по чл. 41 от ЗЗБ – отряд Габрово

Съобразно завършените курсове за обучение и придобитата квалификация, доброволците участват в:

- спасителни операции;
- ограничаване и ликвидиране на пожари;
- операции по издирване и спасяване, вкл. планинско спасяване;
- извършване на неотложни аварийно-възстановителни работи;
- оказване на първа помощ на пострадалите при пожари, бедствия и извънредни ситуации;
- други операции, свързани със защитата;

5.4.2.12 Държавно горско стопанство- Габрово

- разработват план за действия при гасене на пожари в горски територии;
- организират специализирани групи от служители и работници на ДГС/ДЛС и участват в действия при гасенето на пожари в горски територии на територията на община Габрово;
- координират действията на физически и юридически лица, с които са сключили договори за провеждане на противопожарните мероприятия и дейности при гасене на пожари в горски територии;

- осигуряват обезопасяването на пожарищата след тяхното ограничаване или гасене и организират последващи наблюдения за евентуално възобновяване на пожара;

5.4.2.13 Дирекция „Социално подпомагане“ Габрово

- Участва в извършването на оценка на нуждите при бедствие;
- Съдейства за осигуряването на подслон, продукти от първа необходимост, храна и вода;
- Оказва незабавна подкрепа на деца, останали сами, без родители и близки по време на бедствието;
- Съвместно с ОС на БЧК извършва организация по набиране и предоставяне на помощи на пострадали;

5.4.2.14 Други участници в реагирането

Дейности свързани с реагирането изпълняват звената, службите и другите структури на министерствата и ведомствата, общините, търговските дружества, лечебните и здравните заведения, юридическите лица с нестопанска цел, при запазване на институционалната или организационната им принадлежност и определените им функции или предмет на дейност.

5.5 Специфични функции при реагиране

Функции при реагирането	Водеща организация	Подпомагащи организации
Медицинско лечение	Филиал ЦСМП – Габрово, лечебни заведения и лични лекари на територията на община Габрово	РЗИ-Габрово
Обществено здраве	РЗИ- Габрово	РПУ - Габрово
Спасяване		
Планинско спасяване	ПСС – Габрово, РПУ - Габрово	РСПБЗН - Габрово, БЧК – Габрово, доброволци
При срутване на сгради, конструкции, земни маси	РСПБЗН - Габрово	РПУ - Габрово, БЧК – Габрово, кмет на община, кметове на кметства
Масови жертви		
Идентифициране на жертвите	РПУ - Габрово	РСПБЗН - Габрово, кмет на община, кметове на кметства
Погребални услуги	Община Габрово	Общинско предприятие "Гробищни паркове", кметове на кметства
Уведомяване за мъртви	РПУ - Габрово	
Незабавна подкрепа на деца сираци	Дирекция "Социално подпомагане" Габрово към РДСП	РПУ - Габрово
Евакуация	РПУ - Габрово по заповед на кмет на община или областния управител	РСПБЗН - Габрово
Неотложна помощ		
Регистриране на хора	РПУ - Габрово	Дирекция "Социално

Функции при реагирането	Водеща организация	Подпомагащи организации
		подпомагане" Габрово към РДСП, БЧК – Габрово, Лечебни заведения на територията на общината
Временно настаняване	Кмет на общината	Доброволно формиране Габрово
Осигуряване на храна	Кмет на общината	БЧК – Габрово, Доброволно формиране Габрово
Осигуряване на облекло, постеля и завивки	Кмет на община	Доброволци
Финансова помощ	Дирекция "Социално подпомагане" Габрово към РДСП	Община Габрово
Управление на информацията, включително междуведомствените комуникации и публичната информация	Отговорник „ Публична информация “и лице за връзка с органи и организации към Общинския щаб	
Координация на жизненоважните услуги	Координатор на жизненоважните услуги в Общинския щаб	
Доставки на ток, газ и ВиК	Оператори на мрежите и услугите	
Транспорт/достъп	РПУ - Габрово	Областно пътно управление Габрово, кметове на община
Транспорт/превози	Кмет на община	Превозвачи
Сгради и конструкции		
Възобновяване на обитаването и експлоатацията	Кмет на община	РЗИ- Габрово, подходящи консултанти
Оценяване на безопасността	Кмет на община	Подходящи консултанти

За приложимите функции може да се използва подход, основан на анализа на сценариите за съответните рискове и с помощта на следната таблица:

5.5.1 Земересение

Функции/задачи	Отговорни структури
Оповестяване на щоба за изпълнение на общинския план за защита при бедствия	РСПБЗН - Габрово
Неотложни мерки за намаляване на въздействието:	
спиране на електроподаването, водоснабдяването и газоподаването	Енерго-ПРО РОЦ - Габрово, ВиК АД
спиране на движението по застрашени пътни участъци	ОПУ Габрово, РПУ - Габрово общинска администрация
Спасителни операции:	
издирване и изваждане на пострадали под развалини (извеждане на пострадали от трудно проходими, опасни и недостъпни места, осигуряване на въздух на затрупани хора, осветяване зоната за извършване на спасителни дейности)	РСПБЗН - Габрово, РПУ - Габрово, БЧК – Габрово, Доброволно формиране Габрово
гасене на пожари	РСПБЗН - Габрово, Доброволно формиране Габрово
устройство на проходи	РСПБЗН - Габрово, ЮЛ съгласно сключените споразумения по ЗЗБ
оказване на първа помощ на място на пострадали и	Филиал ЦСМП – Габрово,

Функции/задачи	Отговорни структури
транспортирането им до лечебни заведения	РСПБЗН - Габрово, БЧК – Габрово
осигуряване на обществения ред, регулиране на движението, отцепване на мястото за намеса	РПУ - Габрово
евакуация на населението останало без подслон	БЧК – Габрово, ОА, кмет на община, кметове на кметства, ЮЛ съгласно сключените споразумения по ЗЗБ
Разсредоточаване на културни и материални ценности	Ръководители на институции, кмет на община
<i>РХБЗ при инциденти и аварии с опасни вещества и материали вследствие на земетресение:</i>	
разузнаване, спасяване на пострадали, локализиране на разливи, вземане на проби, извършване на анализи и ликвидиране на аварии	РСПБЗН - Габрово, РЗИ, РИОСВ Велико Търново, Филиал ЦСМП – Габрово
извършване деконтаминация на хора, техника и оборудване	РСПБЗН - Габрово, РЗИ
Ограничаване на разпространението и ликвидиране на възникнали епидемични взривове, епидемии и эпизоотии от заразни и паразитни болести:	РСПБЗН - Габрово, РЗИ, ОДБХ
изолиране на района на епидемията/пандемията;	РПУ - Габрово
вземане и анализ на проби	РЗИ, ОДБХ
локализиране и ликвидиране на заразите	РЗИ, ОДБХ, РСПБЗН - Габрово
предупреждение	НИМХ, МОСВ, БДДР, РСПБЗН - Габрово

5.5.2 Речни наводнения и скъсване на язовирна стена

Функции/задачи	Отговорни структури
Получаване на информация за мястото на наводнението и има ли пострадали	РСПБЗН - Габрово, Кмет на община/Щаб, Филиал ЦСМП – Габрово, РПУ - Габрово
<i>Неотложни мерки за намаляване на въздействието:</i>	
наблюдение в районите на заливните зони	Кмет на община, РСПБЗН - Габрово, Доброволно формирование Габрово
предприемане на мерки за намаляване на вредното въздействие на водите (възстановяване и надграждане на диги, ограничаване притока на вода, аварийно изпускане на водохранилища и отклоняване на водни потоци).	РСПБЗН - Габрово, кмет на община, Доброволно формирование Габрово, ЮЛ съгласно сключените споразумения
спиране на движението по застрашени пътища участъци	РПУ - Габрово, ОПУ Габрово
осигуряване на обществения ред, регулиране на движението, ограничаване достъпа до залетите места	РПУ - Габрово
<i>Спасителни операции:</i>	
извеждане на застрашеното население на безопасно място	РСПБЗН - Габрово, РПУ - Габрово, кмет на община, кметове на кметства
извършване на разсредоточаване на културни и материални ценности	Ръководители на институциите, Община Габрово
провеждане на операции по издирване и спасяване	РСПБЗН - Габрово, РПУ - Габрово, БЧК Габрово, Доброволно формирование Габрово
оказване на първа помощ на място на пострадали и транспортирането им до лечебни заведения	Филиал ЦСМП – Габрово, БЧК – Габрово
<i>Ограничаване на разпространението и ликвидиране на възникнали епидемични взривове, епидемии</i>	

Функции/задачи	Отговорни структури
<i>и эпизоотии от заразни и паразитни болести:</i>	
изолиране на района на епидемията/пандемията;	РПУ - Габрово
вземане и анализ на проби;	РЗИ, ОДБХ
локализиране и ликвидиране на заразите	РЗИ, ОДБХ, РСПБЗН - Габрово

5.5.3 Авария с източник на ЙЛ и/или авария в АЕЦ

Функции/задачи	Отговорни структури
Получаване на информация за мястото за инцидента или аварията	РСПБЗН - Габрово Филиал ЦСМП – Габрово, РПУ - Габрово
Привеждане в готовност на силите и средствата на ЕСС	РСПБЗН - Габрово, РПУ - Габрово, РЗИ, РИОСВ, ОДБХ, ВиК
Оповестяване	РДПБЗН - Габрово
<i>Неотложни мерки за намаляване на въздействието:</i>	
първоначална оценка на радиационната обстановка;	РСПБЗН - Габрово, РПУ - Габрово
определяне на зоните за сигурност и контролиран достъп на основа на резултатите от радиационния мониторинг	РСПБЗН - Габрово, РПУ - Габрово
отцепване на мястото на инцидента и обозначаване със знаци за радиоактивно замърсяване;	РСПБЗН - Габрово, РПУ - Габрово
дозиметричен контрол на мястото на инцидента; използване на ИСЗ;	РСПБЗН - Габрово, РЗИ
временно извеждане или евакуация на населението при необходимост	кмет на община, кметове на кметства, РСПБЗН - Габрово, РПУ - Габрово
осигуряване на подходящи места за безопасно временно съхранение на радиоактивните източници и материали до предаването им на ДП РАО	РСПБЗН - Габрово, РПУ - Габрово, кмет на община, съгласувано с АЯР
радиационен мониторинг и вземане на проби за анализ (почва, вода, храна и др.).	РЗИ, РИОСВ, ОДБХ, РСПБЗН - Габрово
организиране на контролни пунктове за дозиметричен контрол и деконтаминация	РСПБЗН - Габрово, РПУ - Габрово, кмет на община
<i>Спасителни операции при авария с ИЙЛ :</i>	
извеждане на пострадали и оказване на първа помощ от зоната на замърсяване	РСПБЗН - Габрово, Филиал ЦСМП – Габрово
осигуряване на обществения ред и регулиране на движението	РПУ - Габрово
извършване деконтаминация на хора, техника и оборудване	РСПБЗН - Габрово
временно извеждане или евакуация на население	кмет на община, кметове на кметства, РСПБЗН - Габрово, РПУ - Габрово

5.5.4 Обилни снеговалежи, снежни бури и заледяване, силни бури и ветрове

Функции/задачи	Отговорни структури
Информация за обстановката на място	РСПБЗН - Габрово, РПУ - Габрово, кмет на община, кметове на кметства
Оповестяване на кметовете на общини и на щабове за изпълнение на планове за защита при бедствия	РСПБЗН - Габрово
Привеждане в готовност на силите и средствата на ЕСС	РСПБЗН - Габрово, РПУ - Габрово, ЦСМП – Габрово, кмет на община
Оповестяване на кметовете на кметства и институции и	Кмет на общината, Общински

дружествата на територията на общината	щаб
Неотложни мерки за намаляване на въздействието:	
спиране на движението по затрупани пътни участъци;	РПУ - Габрово
организиране почистването на републиканската пътна мрежа	ОПУ Габрово, общински дружества
организиране почистването на общинската пътна мрежа	ОПУ Габрово, общински дружества
Издирване и извличане на пострадали (извеждане на пострадали от трудно проходими, опасни и недостъпни места, осигуряване на въздух на затрупани хора	РСПБЗН - Габрово, РПУ - Габрово, Филиал ЦСМП – Габрово, Доброволно формирование Габрово, ППС отряд Габрово

5.5.5 Горски пожари

Функции/задачи	Отговорни структури
Получаване на информация за мястото и развитието на пожара	РСПБЗН - Габрово, ДГС Габрово
Привеждане в готовност на силите и средствата на ЕСС	РСПБЗН - Габрово, РПУ - Габрово, ДГС Габрово
Оповестяване	РСПБЗН - ГАБРОВО
Неотложни мерки за намаляване на въздействието	
ограничаване на електроподаването и газоподаването в газопрееносната мрежа в района на пожара	„Електроразпределение Север” АД, РОЦ – Габрово, Сити газ, кмет на община
спиране на движението по застрашени пътища и ж.п. участъци в района на пожара	РПУ – Габрово, НКЖИ – Регионално поделение Горна Оряховица, ОПУ Габрово
Пожарогасителни и спасителни операции:	
издирване и извеждане на пострадали или на застрашени хора	РСПБЗН - Габрово, ДГС Габрово, Групи за гасене в населените места, Доброволно формирование Габрово
оказване на първа помощ на място на пострадали и транспортирането им до лечебни заведения;	РСПБЗН - Габрово, Филиал ЦСМП – Габрово, БЧК – Габрово, Доброволно формирование Габрово

5.5.6 Промислени аварии свързани с отделяне на опасни вещества

Функции/задачи	Отговорни структури
осигуряване на обществен ред, регулиране на движението, отцепване на мястото за намеса;	РПУ - Габрово
пожарогасене	РСПБЗН - Габрово, РДГ Габрово, Доброволно формирование Габрово, ЮЛ съгласно заключените споразумения по ЗЗБ
Извършване на въздушно наблюдение и координация.	РСПБЗН - Габрово
Извършване на пожарогасене от въздуха и медицинска евакуация.	Външна помощ
Евакуация на населението	кмет на община, кметове на кметства, РСПБЗН - Габрово, РПУ - Габрово
Разсредоточаване на културни и материални ценности	Ръководите на институции, Община Габрово
Получаване на информация за мястото, мащаба на инцидента,	РСПБЗН - Габрово, РПУ –

Функции/задачи	Отговорни структури
вида замърсяване, жертви и застрашено население	Габрово, кмет на община, кметове на кметства
Оповестяване	РСПБЗН – Габрово
Неотложни мерки за намаляване на въздействието:	
отцепване на мястото на инцидента, определяне на зоните на безопасност и евакуация или временно извеждане на застрашено население при необходимост;	РСПБЗН - Габрово, РПУ - Габрово
мониторинг на концентрацията на опасни вещества в атмосферния въздух и вземане на проби за анализ (почва, вода) опасните вещества	РЗИ, РИОСВ
спиране на движението по застрашени пътища; установяване на пътищата за обхождане и/или евакуация	РПУ - Габрово, ОПУ Габрово
ограничаване на въздействието чрез засипване на разлива с инертни материали на границата на зоните и ограничаване попадането на опасни вещества във водоизточници	РСПБЗН - Габрово, РЗИ, РИОСВ
обезопасяване чрез събиране, преливане в подходящи съдове на съответните опасни материали	РСПБЗН - Габрово, РЗИ, РИОСВ
Спасителни операции:	
извеждане на пострадали от зоната на замърсяване	РСПБЗН - Габрово
гасене на пожари	РСПБЗН - Габрово
извършване деконтаминация на хора, техника и оборудване	РСПБЗН - Габрово, РЗИ, Доброволно формирование Габрово, кмет на община

5.6 Други функции при реагиране

Предоставяне на информация за обществеността

Управлението на информацията за обществеността по време на бедствие включва събиране, анализ и разпространение на информацията. Назначаването на отговорник „публична информация“ към Общинския щаб осигурява възможност на засегнатите от извънредната ситуация хора да разберат какво се случва и да предприемат съответните действия, за да се защитят.

Основни задължения на отговорник „Публична информация“ са:

- подготовка на информация и съобщения за населението в рамките на Общинския щаб;
- връзки с медиите и управление на информацията;
- предоставяне на обща информация за извънредната ситуация;
- координация и връзка със структури на ЕСС и други щабове и отговорници „Публична информация“ в тях;
- подготовка на информационни бюлетени за изпращане на медиите (след одобрението на кмета), съдържащи информация за развитието на бедствието, предприетите действия за неговото ограничаване и овладяване и необходимостта от прилагане на защитни мерки и действия;

- следене на потока на информация, излъчван в медиите относно извънредната ситуация;
- организиране на изявления и срещи на кмет или неговите заместници за предоставяне на информация на населението и медиите;
- оказване на помощ при създаване и управление на центрове за предоставяне на информация на населението;
- разработване и поддържане на план за управление на обществената информация.

Осигуряване на индивидуални средства за защита

Съгласно нормативните изисквания²⁹ кметът на общината може да придобие право на собственост по реда на Закона за държавната собственост върху индивидуалните средства за защита на населението, предназначени за съответната община, управлявани от МВР. Кметът на общината осигурява съхраняването, обновяването, поддържането, предоставянето и отчитането на индивидуалните средства за защита в съответствие с процедурите и изискванията на Закона за общинската собственост, Закона за счетоводството, цитираната по-горе наредба и съответните наредби на общината

Създава се организация за раздаване на ИСЗ, като:

- **кметът на община Габрово** осигурява необходимите индивидуални средства за защита за:
 - децата и учащите се в детските градини и училищата, в домовете за деца, лишени от родителски грижи;
 - за служителите и работниците от общинската администрация;
 - за доброволните отряди за действие при бедствие на територията на общината;
 - за другите структури, финансирани от общинския бюджет;
 - за неработещата част от населението;
- **органите на изпълнителната власт** на територията на общината осигуряват необходимите индивидуални средства за защита на работниците и служителите от съответната администрация;
- **управителните органи на търговските дружества и едноличните търговци** осигуряват необходимите индивидуални средства за защита на работниците и служителите си.

Кметът на общината определя със заповед лицата, които ръководят, контролират и отговарят за обезпечаването с индивидуални средства за защита.

Съгласно Планове за защита при бедствия на пребиваващите, разработени от институциите, училищата и детските градини, домове за настаняване на деца и възрастни и други сходни, всички структури, финансирани от общинския бюджет, както и предприятия на територията на общината, съхраняването и раздаването на ИСЗ в

²⁹ Чл.4, Наредба за реда за създаване, съхраняване, обновяване, поддържане, предоставяне и отчитане на запасите от индивидуални средства за защита, обн. ДВ. бр.5 от 20 Януари 2009г., посл. изм. ДВ. бр.57 от 28 Юли 2015 г.

случай на необходимост се извършва от Група за поддържане и раздаване на индивидуални средства за защита, създадена със заповед на съответния ръководител.

Видът на индивидуалните средства за защита се определя в съответствие с потенциалния риск за населението, живеещо на територията на общината, и се уточнява с ГДПБЗН - Габрово.

Видът на индивидуалните средства за защита на служителите се определя от съответните министри и ръководители на ведомства и в зависимост от потенциалния риск, при който служителите изпълняват длъжностните си задължения.

Новозакупените индивидуални средства за защита трябва да отговарят на изискванията на Наредбата за съществените изисквания и оценяване съответствието на личните предпазни средства (обн. ДВ, бр. 6 от 16 Януари 2018 г.).

При управлението на необходимото количество от индивидуални средства за защита на населението задължените органи и лица осигуряват пет на сто запас за покриване на несъответствия при прогонване и за подмяна на неизправни индивидуални средства за защита, както и резерв от индивидуални средства за защита с учебно предназначение, предназначени за провеждане на обучението на населението по теми, свързани със съхраняването и използването на индивидуалните средства за защита

Задължените органи и лица изготвят логистични схеми за предоставянето на индивидуалните средства за защита на населението при необходимост. Логистичните схеми за предоставяне на индивидуалните средства за защита на населението се актуализират ежегодно.

Неотложна помощ на пострадали и засегнати лица

Неотложната помощ включва подпомагане на хората с осигуряване на подслон, настаняване, храна, облекло, финансова помощ, психологическа подкрепа. Осигуряването на неотложна помощ на пострадалите и засегнатите при бедствия е една от най-важните задачи. В определени случаи помощта може да е необходима незабавно, за справяне с физическото и емоционалното състояние на хората, включително страдание, физическо нараняване, раздяла, загуба на облекло, жилища, стоки, заетост и доходи.

В зависимост от мащаба на събитието и тежестта на последствията подпомагането по време на реагиране може да включва, без да се ограничава до:

- идентифициране и евакуация, когато и където е необходимо, на уязвими хора (например бременни жени, възрастни и болни хора и хора с увреждания) от изолирани райони;
- регистрация на евакуирани и засегнати лица;
- осигуряване на облекло, постеля и завивки;
- комуникация със засегнатите хора в изолирани райони за оценка на техните нужди от подпомагане;
- осигуряване на храна за изолирани лица и за хората в центровете за настаняване и евакуация, и на тези, които не могат да се грижат за себе си;
- идентифициране на потребностите и осигуряване на спешно настаняване;

- връзка с доставчиците на далекосъобщения по отношение на поддържането и /или възстановяването на връзките, особено в засегнатите изолирани райони;
- незабавна грижа за животни-придружители;
- управление на дарени стоки;
- идентифициране на места за центрове за евакуация и настаняване;
- координиране на структурите, ангажирани с подпомагането.

Осигуряването на подпомагане зависи пряко от способността и капацитета на общината, но също така зависи от способността за координация на областно и национално ниво. Общинският план за защита при бедствия определя предварително местата на евакуационни центрове и места за настаняване (Приложение №16) и ясни ангажименти за тяхното създаване и управление при бедствия, както и планира останалите аспекти на подпомагането.

Координация на жизнено важни услуги

Координацията на общинско и областно ниво по отношение на информацията за състоянието и необходимостта от реагиране, свързано с осигуряването на жизненоважните услуги е ключова функция на Общинския щаб. За изпълнение на тази функция в състава на Общинския щаб ще бъде определен Координатор на жизненоважните услуги. За подпомагане процеса на координация е необходимо получаване от доставчиците на тези услуги на следната информация, когато това е възможно:

- мащаба и степента на въздействие на събитията върху мрежите;
- големи разрушения/прекъсвания, включително местоположение и брой засегнати потребители;
- естеството и местата на разрушенията, предприетите незабавни действия и необходимата помощ;
- прогнозни времена за възстановяване на установените сридове;
- приоритетни действия, които трябва да се предприемат;
- алтернативни решения, достъпни за потребителите, когато е подходящо;
- предпазни мерки и публична информация, които трябва да бъдат предоставени на обществеността;
- искания за помощ или за специфична информация във връзка с възстановяване на нарушенията/прекъсванията на услугите.

5.7 Координирано реагиране

Координираното реагиране се активира след оценка на обстановката, в резултат на получаване на предупреждение или в резултат на внезапно или постепенно ескалиращо събитие. По разпореждане на кмета на община се свиква общинския щаб.

Свикването на Щаба става в съответствие със стандартни оперативни процедури (Приложение №3).

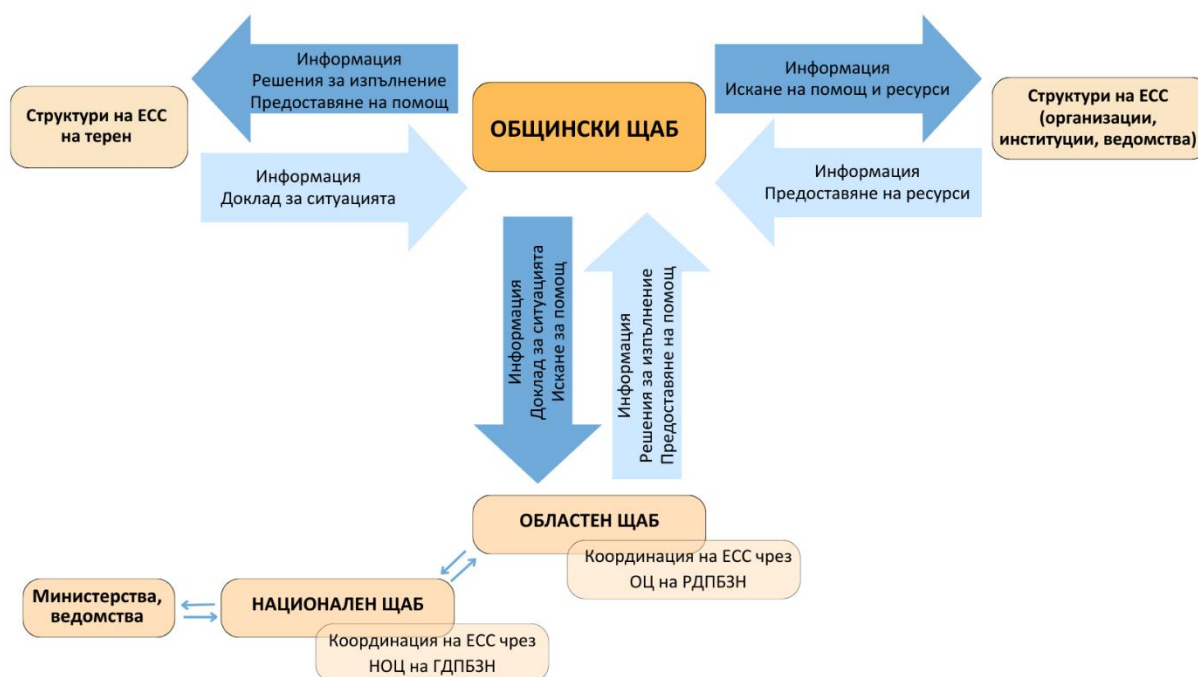
Характерът и мащабът на бедствието определят функциите, които ще изпълнява щаба в съответствие с КСУБ и нивата на обезпеченост с персонал, необходим за тяхното управление.

Координацията на реагирането при бедствия е илюстрирано на фиг. 3 и разгледано по-долу.

Общинският щаб подпомага кмета на община по отношение на организацията и ръководството на реагирането при бедствия на територията на общината. Щабът се активира от кмета на общината.

Ролята на Щаба е да:

- събира и анализира информация за въздействието на бедствието от всички части на общината и оценява обстановката;
- предлага на кмета план за действие;
- осигурява координация и взаимодействие с всички служби за спешно реагиране, доброволни организации, териториалните структури на органите на изпълнителната власт, участващи в реагирането при бедствия;
- координира и контролира разгръщането на персонала и материалните ресурси за реагиране;
- предоставя актуална информация за ситуацията на областния щаб;
- предоставя информация за обществеността;
- поисква помощ от областния щаб при необходимост.

Фиг. 3 Координация на реагирането при бедствия

Ръководител на операциите (определен със заповедта по чл. 65, ал. 1, т. 8 от ЗЗБ):

- осъществява взаимодействието и координацията между частите на ЕСС, участващи в изпълнението на дейностите по чл. 19, ал. 1 от ЗЗБ в района на бедствието;

- организира и контролира изпълнението на одобрените решения на общинския щаб;
- при провеждане на спасителни и неотложни аварийно-възстановителни работи има право да:
 - забрани или ограничи влизането на лица в района на бедствието;
 - нареди временно извеждане на лица от района на бедствието;
 - разпорежи незабавно извършване или спиране на строителни работи, теренни преустройства или разрушаване на строежи или части от тях с цел предотвратяване или намаляване на негативните последици от бедствието;
 - поиска от юридически или физически лица предоставяне на помощ в съответствие с възможностите им;
 - създаде щаб на ръководителя на операциите с представители на участващите екипи от ЕСС;
 - раздели района на бедствието на сектори или на участъци, да определи техни ръководители, да им възлага задачи, както и да разпределя сили и средства за тях.

5.8 Преминаване на управлението на по-високо ниво

С въвеждането в изпълнение на общински план за защита при бедствия, управлението на силите и средствата на ЕСС се осъществява на общинско ниво.

Когато мащабът на бедствието надхвърля възможностите за справяне с наличните сили и средства на ЕСС на общинско ниво и са необходими допълнителни ресурси, кметът на община Габрово може да поиска помощ от областния управител.

С въвеждането в изпълнение на областния план за защита при бедствия, управлението преминава на областно ниво.

Кметът на община Габрово и щабът за изпълнение на общинския план за защита при бедствия изпълняват своите функции и задължения, като координират дейностите с областния управител и щабът за изпълнение на областния план за защита при бедствия.

Когато мащабът на бедствието надхвърля възможностите за справяне с наличните сили и средства на ЕСС на областно ниво и са необходими допълнителни ресурси, областния управител може да поиска помощ на национално ниво.

При въвеждане на националния план за защита при бедствия управлението преминава на национално ниво, като областният и общинските щабове за изпълнение на съответните планове за защита при бедствия в засегнатите територии продължават да изпълняват своите функции и задължения, като координацията и управлението на силите и средствата на ЕСС се осъществява на национално ниво.

5.9 Евакуация

Евакуацията е организирано извеждане на хора и животни от застрашени райони и настаняването и осигуряването им в безопасни места с цел защита от вредното въздействие при потенциално или вече случващо се бедствие. В определени случаи подходяща мярка за защита може да бъде временното извеждане или укриването в обитаваните сгради.

Дейностите по провеждане на евакуация и разсредоточаване включват:

- вземане на решение за провеждане на евакуация;
- ранно предупреждение и оповестяване на хората в риск;
- извеждане и транспортиране;
- настаняване и осигуряване на условия за живот;
- връщане на евакуираните по места.

Евакуацията се провежда по заповед на:

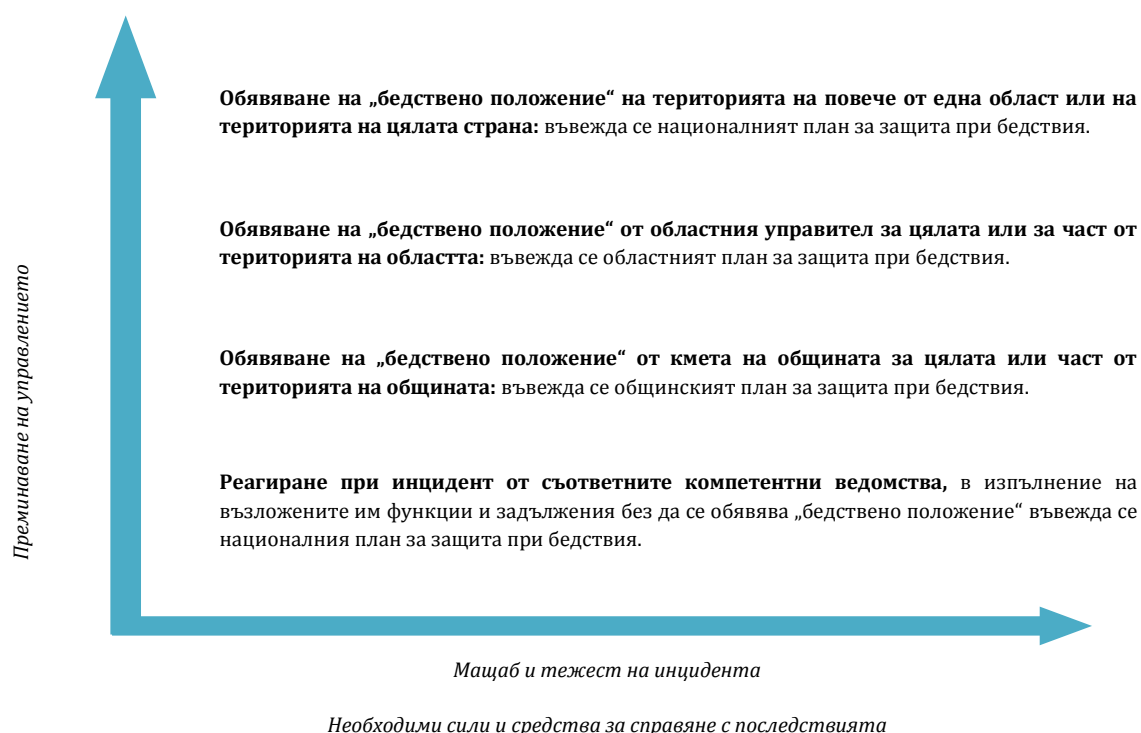
- кмета на община - на територията на общината;
- областния управител - на територията на повече от една община в областта.

Органът, разпоредил евакуацията, със заповед организира връщането по местата.

Провеждането на евакуация е сложен процес, в който участват различни структури на ЕСС и изисква координиран подход.

Евакуацията се провежда съгласно „План за евакуация и разсредоточаване“ (Приложение №16).

5.10 Бедствено положение

5.10.1 Обявяване на бедствено положение

Кметът със заповед (СОП-Приложение №18 - Заповед за обявяване на бедствено положение) обявява „бедствено положение“ за цялата или за част от територията на община Габрово въз основа на получена информация, че се случва, случило се е или има опасност да се случи бедствие и е изпълнено условието по чл. 48, ал. 3 от ЗЗБ.

В случай, че дейностите по защита на населението не могат да бъдат обезпечени чрез изпълнението на общинския план за защита при бедствия и са необходими допълнителни ресурси за овладяване на бедствието и провеждане на спасителни и неотложни аварийно-възстановителни работи, кметът на общината отправя искане към областния управител за обявяване на бедствено положение.

В заповедта за обявяване на „бедствено положение“ се посочват:

- обстоятелствата, послужили като основание за обявяване на бедственото положение;
- обосновка на необходимостта от обявяване на бедственото положение, съгласно чл. 48, ал. 3 от ЗЗБ;
- границите на територията, на която се обявява бедственото положение;
- мерките за овладяване на бедствието, включително налагането на временни ограничения върху правата на гражданите по чл. 52, ал. 1 от ЗЗБ;
- органите или длъжностните лица, отговарящи за прилагането на предприетите мерки;
- началото на въвеждане на бедственото положение и срокът на неговото действие, но не повече от 7 дни.

Копие от заповедта за обявяване на „бедствено положение“ се изпраща незабавно на министъра на вътрешните работи.

5.10.2 Удължаване срока на действие и прекратяване на бедственото положение

При необходимост срокът на действие на бедственото положение може да бъде удължен до 30 дни със заповед на кмета на общината, след съгласуване с министъра на вътрешните работи.

„Бедственото положение“ се отменя предсрочно със заповед на кмета на общината, при отпадане на обстоятелствата, послужили като основание за обявяването му.

Заповедите за обявяване на бедствено положение, за удължаване на срока на действие на бедственото положение и за предсрочно отменяне на бедствено положение се разгласяват чрез средствата за масово осведомяване и се публикуват на интернет страницата на Община Габрово.

6 Възстановяване и подпомагане

Възстановяването включва координираните усилия и процеси по осъществяването на мерки за подпомагане и възстановяване (краткосрочни – по време и непосредствено след събитието).

Дългосрочните мерки за възстановяване след бедствие не са предмет на Плана за защита при бедствия.

Възстановяването е ключова част от процеса на управление на риска от бедствия. Планирането на ефективно възстановяване допринася за установяването на функции и разпоредби, отнасящи се до защитата на населението от бедствия. Много от проблемите при възстановяване се установят при извършване на анализ на риска от бедствия

(подобно на това при готовността и реагирането). Планирането на ефективно възстановяване увеличава темпа, с който общностите могат да възобновят своите ежедневни дейности.

6.1 Общи положения

Осигуряването на нормално функциониране на обществото при бедствия, задължително преминава и през ефективно и координирано възстановяване. Това е сложен социален процес, който се простира далеч извън възстановяването на материални активи или предоставянето на социални услуги. В някои случаи, възстановяването може да отнеме седмици, месеци, години и дори десетилетия. За да бъде достатъчно бързо и ефективно, то трябва да се базира на цялостна и интегрирана рамка, която отчита многостранните му аспекти, които, в комбинация, поставят основите на устойчивостта на обществото.

Предварителните проучвания и планирането на възстановяването след бедствия, спомагат за идентифициране и адекватно посрещане на функционалните потребности на обществото и паралелно с това увеличават вероятността от реализиране на възможностите за намаляване на риска от бедствия и устойчиво развитие.

Възстановяването се счита за предпоследния етап от цикъла на управление на бедствията. Целта на раздела е да се планират мерки за нормализиране на обстановката и подпомагане на населението да възвърне нормалния си начин на живот. Тя включва предоставянето на неотложна и на възстановителна помощ на засегнатото население, както и извършване на възстановителни работи след бедствието.

Неотложната помощ представлява осигуряване изхранването и временното настаняване на пострадалите лица, на домашните и на селскостопанските животни, раздаване на облекло и на битово имущество и предприемане на други необходими мерки.

Възстановителните работи включват реконструкция и рехабилитация на техническата и гражданската инфраструктура, засегната от бедствието – ремонтване на училища, детски градини, жилищни сгради, болници, изграждане на хидротехнически съоръжения, корекции на реки, геозащитни мероприятия, отстраняване на повреди по пътната инфраструктура и др.

По време на тази фаза също се изисква значителна логистична подкрепа, като се поставя акцент върху дистрибуцията на стоки до сградите за временно настаняване и изхранване на населението, на материали за преустройство на жилища, сгради и инфраструктура, като извършването им може да бъде за период от месеци до години.

През тази фаза, извършването на логистичните дейности не е критично за живота на пострадалото население, и затова не се характеризира с толкова кратки срокове за изпълнение и високи разходи, както е по време на фазата на реакция. Дейностите в голяма степен обаче зависят от социалните, културните, икономическите и географските условия на засегнатото население. Освен това, те могат да варират значително в зависимост от характера на бедствието.

По отношение на продължителността на фазата се счита, че възстановителните работи се извършват на два етапа/подфази – **краткосрочен и дългосрочен**.

Извършването на издирвателни и спасителни операции, оценката на щетите, предоставянето на публична информация, временното настаняване, възстановяването, предоставянето на услуги са ключовите елементи на **краткосрочната подфаза**, като в зависимост от това как те биват изпълнени, се определят решенията, които ще бъдат взети в дългосрочен аспект (дългосрочната подфаза).

Дългосрочното възстановяване започва, когато населението започва рехабилитацията или преместването на пътища, мостове, домове и др. съоръжения. Това е периодът, през който се правят значителни подобрения като укрепване на сградите и др. Делът на времетраенето на фазата на възстановяване, отнесено към цялата продължителност на цикъла на управление на бедствията е най-голям. Продължителността на фазата на възстановяване може да бъде между 5 и 10 години. Освен това за извършването на операциите през тази фаза се изисква и значителен финансов ресурс. Облекчаването се определя като превантивен подход или продължително действие, чиято цел е да намали или елиминира в дългосрочен план риска за хората и за тяхното имущество от опасностите и негативните ефекти в резултат на бедствия. За целта е необходимо вземането на предпазни мерки за ограничаване последствията от бедствия чрез:

- повишаване на устойчивостта на обектите от критичната инфраструктура;
- използване на различни методики за анализ, оценка и прогнозиране на рисковете от възникване на бедствия;
- обучение на населението чрез използване на съвременни технологии и средства за масова информация с цел формиране на култура на безопасна жизнена дейност и др.

В зависимост от спецификите на рисковата зона и от степента на уязвимост на населението могат да се предприемат действия по:

- изграждане на диги;
- укрепване на сгради.

Така усилията се насочват към намаляване на жертвите и имуществените загуби при евентуално възникване на нови бедствия.

6.2 Основни елементи на процеса по възстановяване и подпомагане

6.2.1 Оценки на щетите и първоначалните нужди

Извършва се оценка на първоначалните нужди на населението в обхвата на бедствието по отношение на:

- подслоняване/ настаняване;
- състояние на общността – включващо както степента на персоналните загуби на собственост, така и нивото на прекъсване на социалните функции

Извършва се оценка на нанесените от бедствието щети, вкл.:

- инфраструктура – услуги като електричество, вода, транспорт и др.
- здравеопазване;
- поражения за икономиката – прекъсване на нормалната стопанска дейност;
- околна среда – оценка на безопасността и статуса.

Оценката се извършва въз основа на събраната информация от ръководителя на операциите в процеса на реагирането, ОЦ на РДПБЗН, членовете на щаба за изпълнение на общинския план за защита при бедствия, проверени сигнали от населението на ЕЕНСП 112, комисии за оценка на щетите и др.

Организирането и координирането на дейността се осъществява от назначена със заповед на кмета на общината комисии за оглед на пораженията в състав:

- представители на общинска администрация;
- представители на РСПБЗН - Габрово,
- представители на РДСП - Габрово.

След провеждане на огледите, комисиите изготвят протоколи. Въз основа на тях, кметът на общината, в 14-дневен срок от възникване на бедствието, до Междуведомствената комисия за възстановяване и подпомагане към МС и до Областния управител на област Габрово, изпраща информационни форми за всеки отделен обект с искане за предоставяне на средства за извършване на неотложни възстановителни работи. В три месечен срок от изпращане на информационните форми в комисията се внасят исканията за финансиране.

Процедурите се извършват в съответствие с изискванията и сроковете на Правилника за организацията и дейността на Междуведомствената комисия за възстановяване и подпомагане към Министерския съвет.

На гражданите се предоставя информация за възможностите и условията за предоставяне на възстановителна помощ на обекти (жилища) засегнати от бедствие. Право на възстановителна помощ за обекти, засегнати от бедствие, имат собствениците на законно построени и единствени жилища или лицата, които имат учредено вещно право на ползване на тези жилища. Възстановителната помощ се предоставя на физически лица при необходимост от основен ремонт на жилищата им, засегнати от бедствие, ако лицата отговарят на критерии, определени в правилника по чл. 54, ал. 6 от ЗЗБ, наличието на които се установява въз основа на анкета, извършена от органите на Агенцията за социално подпомагане.

6.2.2 Организация на дейностите по възстановяване и подпомагане

6.2.2.1 Междуведомствена комисия към Министерски съвет

Дейностите по подпомагане и възстановяване се осъществяват от органите на изпълнителната власт като се създава Междуведомствена комисия към Министерски съвет, ръководена от министъра на вътрешните работи.

Комисията приема решение за предоставяне на средства от резерва за непредвидени и/или неотложни разходи в частта за предотвратяване, овладяване и преодоляване на последиците от бедствия и контролира целевото им разходване.

В тази комисия участват министри и ръководители на ведомства, които имат отношение към настъпилата бедствена ситуация. Комисията се подпомага от Главна дирекция „Пожарна безопасност и защита на населението при бедствия” – МВР.

Комисията ръководи и контролира дейността по предоставяне на целевите средства от републиканския бюджет за:

- финансиране на превантивни дейности от Националната програма за защита при бедствия по чл. 18 от Закона за защита при бедствия, включени в годишния план за изпълнението ѝ;
- разплащане на непредвидени разходи за спасителни и неотложни аварийни работи при бедствия на включените чрез оперативните центрове сили и средства на единната спасителна система;
- финансиране на неотложни възстановителни работи, предоставяне на възстановителна помощ;
- обезщетяване на физически и юридически лица за реално причинените им вреди при или по повод извършването на нормативно установени действия за защита при бедствия при условия, по ред и в размери, определени с Правилника за организацията и дейността на Междуведомствената комисия за възстановяване и подпомагане към Министерския съвет.

Комисията координира предоставянето и разпределението на помощи и дарения.

Съгласно чл. 55 от ЗЗБ подпомагането и възстановяването при бедствие включва предоставянето на неотложна и възстановителна помощ на пострадалите (засегнатите) лица и извършване на неотложни възстановителни работи след бедствие.

Неотложната помощ се организира, осигурява и предоставя от кмета на общината и включва:

- изхранване и временно настаняване на пострадалите (засегнатите) лица и животни;
- раздаване на облекло и битово имущество на пострадалите (засегнатите) лица, предприемане на други необходими мерки.

Определянето на места за настаняване на пострадалите (засегнатите) лица и неотложната помощ се извършва съгласно общинския план за защита при бедствия (Приложение №16).

При необходимост и по заявка/искане на кмета на общината чрез областния управител се предоставят фургони за живеене, сглобяеми къщи или палатки от централните и териториалните органи на изпълнителната власт, юридически и физически лица.

Възстановителната помощ се предоставя на физически лица при необходимост от основен ремонт на жилищата им, засегнати от бедствие, ако лицата отговарят на критерии, наличието на които се установява въз основа на анкета, извършена от органите на Агенцията за социално подпомагане. Възстановителната помощ не може да превишава стойността на данъчната оценка на жилището.

Възстановителната помощ се предоставя за:

- частичното възстановяване и/или частичната замяна на конструктивни елементи на строежа, както и за строително-монтажни работи, с които първоначално изпълнени, но увредени конструкции и конструктивни елементи, се заменят с други видове или се извършват нови видове работи, с които се възстановява експлоатационната им годност, след издаване на разрешение за строеж;
- премахване на строежи, за които е издадена заповед от кмета на общината съгласно чл. 195, ал. 6 ЗУТ, които поради природно явление с геоложки или хидрометеорологичен произход са станали опасни за здравето и живота на гражданите, негодни са за използване, застрашени са от самосрутване и не могат да се поправят или заздравят.

Неотложните възстановителни работи след бедствие се организират от органите на изпълнителната власт в съответствие с функциите им, определени в ЗЗБ, в специални закони и в подзаконови нормативни актове.

От резерва за непредвидени и/или неотложни разходи в частта за предотвратяване, овладяване и преодоляване на последиците от бедствия, по решения на Междуведомствената комисия за възстановяване и подпомагане към Министерския съвет, след одобрение на Министерския съвет, се предоставят средства за:

- възстановяване на извършени непредвидени разходи за спасителни и неотложни аварийни работи при бедствия на включените сили и средства на единната спасителна система;
- неотложни възстановителни работи за трайно възстановяване на имоти – държавна или общинска собственост, читалища и молитвени домове на религиозни институции, които са засегнати от бедствия или са в състояние, което застрашава живота или здравето на населението, имуществото или околната среда, установено след обследване по реда на Наредба №5 от 2006 г. за техническите паспорти на строежите;
- възстановителна помощ на физически лица при необходимост от основен ремонт на жилищата им, засегнати от бедствие, ако лицата отговарят на критерии, определени в правилника по чл. 54, ал. 6 от ЗЗБ;
- обезщетяване на физически и юридически лица в размер на реално причинените им при или по повод извършване на нормативно установени действия за защита при бедствия имуществени вреди.

Средствата се предоставят по реда, при условията и в съответствие с критериите, определени в правилника по чл. 54, ал. 6 ЗЗБ.

Исканията за финансиране се подават от:

- кмета на община за:
 - за възстановяване на извършени непредвидени разходи за спасителни и неотложни аварийни работи при бедствия на включените сили и средства на единната спасителна система (доброволни формирования, търговски дружества, еднолични търговци, юридически лица с нестопанска цел, лечебни заведения извън структурите на МОСВ и др.);

- за неотложни възстановителни работи за трайно възстановяване на имоти - общинска собственост, читалища и молитвени домове на религиозни институции;
- предоставяне на възстановителна помощ на физически лица за подпомагане възстановяването на жилищата им, засегнати от бедствие ако същите са собственици на законно построени и единствени жилища или имат учредено вещно право на ползване на тези жилища;
- обезщетяване на физически и юридически лица за реално причинените им вреди при или по повод извършването на нормативно установени действия за защита при бедствия;
- областния управител за:
 - неотложни възстановителни работи за трайно възстановяване на имоти – държавна собственост, които той управлява, включително при условията на чл. 18, ал. 1 от Закона за държавната собственост. Може да подава искания и за читалища и молитвени домове на религиозни институции, които са засегнати от бедствия;
- от министри и ръководители на ведомства - първостепенни разпоредители с бюджет за:
 - възстановяване на извършени непредвидени разходи за спасителни и неотложни аварийни работи при бедствия когато силите и средствата на ЕСС (съответните звена, служби, оперативни структури или държавни предприятия) са в тяхната структура;
 - неотложни възстановителни работи за трайно възстановяване на имоти – държавна собственост.

6.2.2.2 Подкрепа от фонд „Общинска солидарност“ към НСОРБ

Процедурите, правилата и сроковете във връзка с искания за подкрепа от фонд „Общинска солидарност“, са дефинирани в Правилник за устройството и дейността на фонда, който урежда устройството и дейността на Фонд „Общинска солидарност“ за подпомагане на общините за първо етапна реакция при бедствия. Фондът е създаден с цел реализиране принципите на междубщинската солидарност чрез сдружаване на доброволен принцип за подпомагане при организиране на спасителните и аварийно-възстановителните дейности при бедствия. Фондът има допълващи и надграждащи функции по отношение държавните политики за защита и преодоляване на щетите от бедствия.

Чрез средства от фонда ще се подпомагат дейности като:

1. Ползване на специализирана и друга техника в бедстващи общини;
2. Участие на доброволци от други общини (организирани и неорганизирани);
3. Командироване на експерти от други общини за оценяване на щетите и годността на сградите и публичната инфраструктура;
4. Покриване на разходи за временно настаняване на пострадали семейства;
5. Други дейности по овладяване рисковете за населението.

По изключение, могат да се подпомагат дейности по неотложно възстановяване на засегнати от инциденти и аварии обекти на социалната инфраструктура от изключително значение за общината, без издаване на заповед на кмета за обявяване на бедствено положение на територията на общината или част от нея.

Условията за подкрепа от Фонд „Общинска солидарност“ са определени в Правилника за устройството и дейността на Фонда.

6.2.2.3 Фонд „Солидарност“ на Европейския съюз (ФСЕС)

Фонд „Солидарност“ на Европейския съюз (ФСЕС) е създаден за реакция при големи природни бедствия и като израз на европейската солидарност с регионите, засегнати от бедствия в рамките на Европа.

Съгласно Регламент (ЕО) №2012/2002 за създаване на фонд „Солидарност“ на ЕС, изменен с Регламент (ЕС) №661/2014, помощ от Фонда може да се мобилизира по искане на държава членка в случай на сериозни последици за условията на живот, природната среда или икономиката в един или повече региони на тази държава, предизвикани от голямо или регионално природно бедствие.

Условията и процедурите за мобилизиране на помощ от фонда са описани в Регламент (ЕО) №2012/2002 за създаване на ФСЕС, изменен с Регламент (ЕС) №661/2014. Органите и редът за управление и контрол на средствата от ФСЕС на територията на Република България са определени с ПМС №434 от 18.12.2014 г., а с ПМС №830 от 22.12.2014 г. е одобрена методология за разпределение на средствата, получени по линия на Фонда.

6.2.2.4 Български Червен кръст

Основен организатор за национални дарителски кампании се явява БЧК. Дарителските SMS-и за кампаниите на БЧК са освободени от ДДС. Средствата от дарителската кампания могат да бъдат управлявани от Обществен съвет, като алтернатива, който се сформира към общината, на базата на експертна оценка на нуждите на пострадалото население.

6.2.3 Функции и отговорности при възстановяване и подпомагане

Функции/задачи	Отговорни структури
Настояване на население, останало без подслон в резервен сграден фонд	Кмет на община
Осигуряване на палатки, фургони и сглобяеми къщи за останалите без подслон	Кмет на община, БЧК – Габрово
Осигуряване на сграден фонд за държавни структури, включително за щабове за изпълнение на съответния план за защита при бедствия	Кмет на община
Осигуряване на продукти от първа необходимост, лекарства и осигуряване на питейна вода	Кмет на община, РЗИ, БЧК – Габрово, РДСП
Осигуряване на резервно водоснабдяване	ВиК, Кмет на община
Отстраняване на аварии по преноса и снабдяването с ел. енергия, природен газ и горива	Електроразпределителни дружества, Сити газ, ВиК, Кмет на община
Отстраняване на аварии по комунално-битовите мрежи	Кмет на община, общински дружества, дружества, опериращи комунално-битовите мрежи
Определяне степента на разрушения на сградите	Кмет на община, ръководители на

Функции/задачи	Отговорни структури
и съоръженията и укрепване или разрушаване на повредени сгради	институции и ЮЛ
Възстановяване на пътна инфраструктура	ОПУ Габрово, Кмет на община, общински дружества, ЮЛ, с които са сключени договори
Разчистване на пътища и извличане на аварирала техника	ОПУ Габрово, РСПБЗН - Габрово, Кмет на община, ЮЛ съгласно сключените споразумения
Временно възстановяване на повредени мостове	ОПУ Габрово, Кмет на община, ЮЛ съгласно сключените споразумения
Раздаване на помощи на пострадалото население	БЧК – Габрово, РПУ - Габрово
Оказване на психологична помощ и психосоциална подкрепа на пострадалите и на спасителните екипи	БЧК Габрово

6.2.4 Източници на финансиране

- бюджетите на министерствата и ведомствата;
- общинските бюджети;
- търговските дружества и едноличните търговци - за обектите им;
- структурните фондове на Европейския съюз.

Когато финансирането е за сметка на Държавния бюджет, съгласно Закона за защита при бедствия, финансовите средства се осигуряват в рамките на бюджетите на съответните министерства и ведомства и бюджетни взаимоотношения на общините с централния бюджет, утвърдени със Закона за държавния бюджет на Република България за съответната година.

Всяко министерство и ведомство, органите за местно самоуправление, трябва да разполагат с актуални разчети за необходимите разходи за дейностите в сферата на техните ангажименти.

Необходимо е в процеса на работа всяко ведомство да уточни по кои политики и програми ще бъде осъществявано финансирането на дейностите. Финансовите средства е необходимо да бъдат заложили в бюджетите на съответните разпоредители с бюджет. Те трябва да се заявяват от министерствата и ведомствата всяка година в хода на бюджетната процедура за съответната година. На основание чл. 18, ал. 4 на Закона за защита при бедствия може да се търси финансиране или съфинансиране и от други източници, каквито са фондовете на Европейския съюз.

7 Наблюдение и оценка

Описаният Механизъмът за наблюдение и оценка на ПЗБ и на дейностите на СНРБ, има за цел ефективно да идентифицира, както постигането на планираните резултати, така и установяването на пропуски и набелязване на мерки за подобрене.

Общинският съвет за намаляване на риска от бедствия извършва мониторинг и оценка на ОбПЗБ. Мониторингът се осъществява чрез извършване на преглед от страна на ОбПЗБ най-малко веднъж годишно за да се гарантира, че информацията в плана е точна и в съответствие с нормативната уредба.

Въз основа на изготвяния текущ анализ, проследяване на напредъка за постигане на зададените цели **Общинският съвет за намаляване на риска от бедствия извършва актуализация на плана.**

7.1 Принципи и критерии за мониторинг и оценка на Общинския план за защита при бедствия

Мониторингът и оценката са стандартни части от всички ефективни политики или процеси за управление на риска. Същите осигуряват „обратна връзка“ в рамките на тези процеси, позволяващи сравнение между действителните и желаните състояния. Това дава възможност за текущ анализ, с цел подобряване на резултатите и усъвършенстване на решенията и изпълняване на процесите.

Оценката може да се извърши по време на прегледа на плана, също така може да се извърши в ключови етапи като средство за оценка на напредъка към целта. Като добра практика е извършването на периодичен преглед не само на напредъка, но също така и на актуалността и приложимостта на всеки един раздел от ОПЗБ.

7.2 Процес за мониторинг и оценка на ОПЗБ за изпълнението на функциите, дейностите и задачите, възложени с него

При прегледа на ОПЗБ се извършват следните оценки.

При оценяването дали ОПЗБ е адекватен се преценява дали същият:

- е точен;
- съответства на нормативната уредба;
- е практически приложим;
- обхваща всички необходими функции;
- осигурява необходимата координация между организациите и институциите включени в ОПЗБ.

Точността се оценява чрез проверка дали:

- съществуват съответстващи, пълни и актуални приложения в ОПЗБ;
- връзките към организациите и определените функции и ресурси са пълни и актуални;
- структурирането на частите на ЕСС и щаба за изпълнение на ОПЗБ съответстват на тяхното описание в ОПЗБ.

Практическата приложимост се оценява като се вземе предвид дали:

- местните власти и партньорски организации включени в ПЗБ са в състояние да осъществят определените им функции, описани в плана;
- организациите представени в ОСНРБ и съставните части на ЕСС на местно ниво разполагат с необходимите ресурси, за да бъдат в състояние да изпълняват техните функции описани в ОПЗБ включително чрез провеждане на тренировки и учения и при реални действия при възникнали бедствия.

Обхватът се оценява чрез:

- проверка за наличието на опасности, които не са разгледани в ОПЗБ;
- разглеждане на механизмите за въздействие чрез превенция, готовност, реагиране и възстановяване по отношение на идентифицираните рискове;
- оценка на адекватността на съществуващите връзки между ОПЗБ и планове на участващите организации и институции.

Координацията се оценява като се вземе предвид дали:

- ролите и отговорностите са ясно дефинирани;
- описанието на това как институциите ще работят заедно в случай на бедствие е недвусмислено;
- функциите в ОПЗБ са ясно описани;
- целите и задачите на ОПЗБ са в съответствие с целите и задачите на НСНРБ;
- заложените мерки в ОПЗБ са в съответствие с тези в Националния план за защита при бедствия.

7.3 Процес за актуализация и преразглеждане на ОПЗБ, включително за поддържане на актуални процедури и списъци с ресурси

Планът за защита при бедствия се преразглежда и актуализира най-малко веднъж на 5 години, след всяко въвеждане на съответния план, както и при промяна на нормативната уредба, свързана с изпълнението им.

Актуализации на плана задължително се правят при организационни промени или промени в процедурите, както и при други събития, които оказват въздействие по изпълнението на плана и процедурите.

Поддържането на актуалността на списъците на ресурсите и начина за осъществяване на координацията се извършва от експертите в Отдел „Материално-техническо обезпечаване и отбранително-мобилизационна подготовка“ на администрацията на Община Габрово.

Направените актуализации на плана се приемат от Общинския съвет за намаляване на риска от бедствия, за което се изготвя протокол.

Актуализацията на ОПЗБ се утвърждава със заповед на кмета на общината, като в случай на съществени изменения, това се случва след съгласуване с председателя на Съвета.

8 Приложения

1. Лист на изготвилите на „План за защита при бедствия в община Габрово“
2. Съгласувателен лист на „План за защита при бедствия в община Габрово“
3. Заповед на кмета на общината за назначаване на Общински съвет за намаляване риска от бедствия
4. Заповед на кмета на общината за назначаване на Общински щаб за изпълнение на Общински план за защита при бедствия
5. Приложение №1- Таблици за анализ и преценяване на риска - Таблица №1 Шаблон за оценка на риска; Таблица №2 Критерии за оценка на последствията от проявяването на риска; Таблица №3 Критерии за оценка на вероятността на риска; Таблица №4 Нива на последствия от проявлението на риска; Таблица №5 Критерии за определяне на управляемост на риска; Таблица №6 Определяне на критерий „Нарастване“
6. Приложение №2 Оценка на разгледаните рискове – общо 12 риска
7. Приложение №3 - СОП АКТИВИРАНЕ НА ЩАБ- ГАБРОВО
8. Приложение №4 – Схема за оповестяване
9. Приложение №5 – Схема информация
10. Приложение №6 – Схема работни места
11. Приложение №7 – Схема поток информация
12. Приложение №8 – Разчет сили и средства на ЕСС в област Габрово
13. Приложение №9 - Техника РДПБЗН – ГАБРОВО
14. Приложение №10 – Техника Община Габрово
15. Приложение №11 – Болници, РЗИ, БЧК
16. Приложение №12 – Доброволно формиране Габрово
17. Приложение №13 - Списък за аварийно повикване на ПСС Спасителен отряд Габрово
18. Приложение №14 - Справка за местата в спец. институции, предоставящи социалните услуги в общността-държавно делегирана дейност, намиращи се на територията на общината
19. Приложение №15 – Списък на обектите от критичната инфраструктура на територията на Община Габрово
20. Приложение №16 – Разчет за евакуация и разсредоточаване
21. Приложение №17 - План за действие при земетресение

- 22. Приложение №18 - План за действие при наводнение
- 23. Приложение №19 - План за действие при ядрена и радиационна авария
- 24. Приложение №20 - План за действие при зимна обстановка и поледици
- 25. Приложение №21 - План за действие при силен вятър и буря
- 26. Приложение №22 - План за действие при горски пожар
- 27. Приложение №23 - План за действие при свлачища
- 28. Приложение №24 - План за действие при техногенно бедствие с отделяне на вредни за хората вещества
- 29. Приложение №25 - Външен аварийен план на „МАСКАМ СЕ БЪЛГАРИЯ“